

R E G I E O R G A A N

Geesteswetenschappen

Eindrapport

inzake

Monitoring en Evaluatie Duurzame Geesteswetenschappen

Aan

Mw. dr. M. Bussemaker,

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

1 mei 2015

Regieorgaan Geesteswetenschappen

Achter de Dom 20

3512 JP Utrecht

www.regiegeesteswetenschappen.nl

secretaris@regiegeesteswetenschappen.nl

INHOUDSOPGAVE

0. Hoofdpunten van het Rapport	1
1. Van advies Implementatie Duurzame Geesteswetenschappen naar Eindrapport.....	4
2. Evaluatie Duurzame Geesteswetenschappen	9
2.1. Colleges van Bestuur	9
2.2. Disciplineoverleg Letteren-Geschiedenis	11
2.3. VSNU	12
2.4. KNAW	13
2.5. NWO	13
2.6. LOGOS.....	13
3. Tranche Duurzame Geesteswetenschappen 2014.....	14
4. Monitoring facultaire projecten tot en met 2014	20
4.1. Algemeen	20
4.2. Beeld per faculteit	25
5. Monitoring instellingsoverstijgende projecten tot en met 2014.....	38
6. Financiën vanaf 2016.....	42
6.1. Beschikbaar bedrag	42
6.2. Toewijzingen t.b.v. instellingoverstijgende projecten vanaf 2016.....	42
6.3. Toewijzingen aan faculteiten vanaf 2016.....	44
6.4. Totaalbeeld voorgestelde toewijzingen vanaf 2016	48
7. Toekomstige borging middelen Duurzame Geesteswetenschappen.....	49
8. Actieplan 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen'	50
 Bijlage 1: Aangepast Instellingsbesluit	 51
Bijlage 2: Specificatie facultaire lasten DGW 2014 en saldi ultimo 2014	55
Bijlage 3: Specificatie toewijzingen en lasten 2014 Actieplan 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen'	 57

0. HOOFDPUNTEN VAN HET RAPPORT

In het aangepaste Instellingsbesluit Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen (bijlage 1) is in artikel 2, lid 2, sub d, als taak van het Regieorgaan vermeld "uitvoering geven aan de monitoring en eindevaluatie van de gefinancierde activiteiten". Volgens artikel 7, lid 5, van dat besluit dient het Regieorgaan uiterlijk per 1 september 2015 zijn eindrapport uit te brengen met daarin de uitkomsten en aanbevelingen naar aanleiding van de jaarlijkse monitoring en de eindevaluatie over de activiteiten gefinancierd met de gelden Duurzame Geesteswetenschappen (DGW), die feitelijk bedroegen M€ 2 in 2009, M€ 10 in 2010 en 2011, en (structureel) M€ 15 in de periode van 2012 tot en met 2015 (exclusief indexatie).

Het onderhavige rapport bevat zowel de uitkomsten van de tussenrapportage over 2014 als de in dezen gevraagde eindevaluatie. Zoals aangekondigd in de Tussenrapportage 2013 is gekozen voor aanbieding van het rapport aan de Minister per 1 mei 2015 in plaats van 1 september 2015, omdat er bij de laatstgenoemde datum voor het begin van het collegejaar 2015-2016 geen of te kort duidelijkheid over de voortzetting van de gelden Duurzame Geesteswetenschappen zou zijn, waardoor faculteiten in het duister zouden tasten over de continuering van de financiering ten behoeve van bepaalde personele voorzieningen.

Het rapport is in de eerste helft van 2015 voorbereid en opgesteld door de Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen, die momenteel de volgende leden kent:

Prof. dr. F.P. van Oostrom, tevens voorzitter, dr. B.P.F. Al, prof. dr. D.F.J. Bosscher, mw. prof. dr. W. Otten en drs. L.W. van Ruijven. De secretaris is D. Smit MA.

Hieronder worden de voornaamste bevindingen en aanbevelingen van het Regieorgaan ter inleiding samengevat.

0. Voor alle duidelijkheid, en in verband met recente en toekomstige beeld- en beleidsvorming zij het volgende gesteld. Het Regieorgaan Geesteswetenschappen heeft in de afgelopen jaren circa 15 miljoen euro per jaar aan extra middelen voor het betrokken wetenschapsdomein kunnen bestemmen. Hiervan had alleen de ca. 0,5 miljoen voor het project Masterlanguage specifiek betrekking op de talen-opleidingen. De universiteiten gaven in hun voorstellen immers de voorkeur aan bestemmingen die het geheel der faculteiten zouden bedienen, zoals ook in lijn was met het rapport Duurzame Geesteswetenschappen van de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen (in de wandeling: Commissie Cohen) uit 2008. Dat rapport – in de terminologie van OCW ook wel aangeduid als het Sectorplan Geesteswetenschappen – is destijds gemaakt op verzoek van OCW en zette het proces Duurzame Geesteswetenschappen in gang. De recente zorgen omtrent het talendomein (die overigens diepere wortels kennen) vragen dan ook om een afzonderlijke agenda.
1. Het Regieorgaan stelt vast dat er belangrijke resultaten zijn geboekt ten aanzien van de in het rapport Duurzame Geesteswetenschappen gesignaleerde knelpunten. (Zie hoofdstuk 4 voor een totaalbeeld en een beeld per faculteit.) Daarbij houdt het Regieorgaan rekening met de algehele context, die bij een aantal faculteiten noopte tot heroverweging van opleidingen en/of tot een reorganisatie. Evenwel kan niet worden gesteld dat thans over de gehele linie een duurzame situatie is ontstaan. Ook na 2015 zal ondersteuning van de betrokken faculteiten met DGW-middelen nodig zijn.
2. Het Regieorgaan bepleit (de van meet af aan beoogde) voortzetting van de instellingsoverstijgende projecten na 2015 à (minimaal) k€ 3.470 per jaar. Dat bedrag ware in 2016 te verstrekken via het Regieorgaan en in de jaren daarna via een daartoe in het leven te roepen 'Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen', dat de financiën en het verloop ervan zou moeten borgen. Zie hoofdstuk 5 voor de evaluatie van deze projecten. Voorts adviseert het Regieorgaan de Minister om vanaf 2016 jaarlijks een structureel bedrag van k€ 12.730 toe te wijzen aan de faculteiten, via geoordeelde vastlegging in de rijksbijdragen van de instellingen. Zie hoofdstuk 6 voor een uitsplitsing van het totaalbedrag van k€ 16.200 per jaar.

3. Ten aanzien van het proces Duurzame Geesteswetenschappen merkt het Regieorgaan op dat dit aanzienlijke positieve impulsen teweeg heeft gebracht, zij het dat vernieuwingen op instellings-overstijgend niveau moeilijker bleken te bewerkstelligen. Wel ondervond het Regieorgaan in zijn initiërende en regisserende rol soms fricties met de gekoesterde autonomie van de instellingen. Dit neemt niet weg dat het proces DGW tot grotere samenwerking tussen de betrokken faculteiten heeft geleid en dat dankzij het Regieorgaan het landelijke perspectief meer aandacht heeft gekregen.
4. De basistoewijzingen Duurzame Geesteswetenschappen 2014 aan faculteiten van in totaal € 12.986 zijn in 2014 volledig uitgegeven. Daarnaast stelt het Regieorgaan vast dat het cumulatieve saldo op de facultaire basistoewijzingen aanzienlijk is afgenomen: het slonk van € 2.575 ultimo 2013 tot € 832 ultimo 2014 – een intering van € 1.743. De decanen en het Regieorgaan zijn er stellig van overtuigd dat dit resterende saldo in 2015 nagenoeg zal worden uitgeput. Zie in dit verband hoofdstuk 3.
5. In het kader van het gezamenlijke promotieprogramma van NWO en het Regieorgaan zijn in 2014 20 excellente jonge onderzoekers aangesteld. Het aantal aanvragen bedroeg in totaal 660, waaruit een voorselectie werd gemaakt van 41 voorstellen. NWO en het Regieorgaan hebben besloten om ook in 2015 een (aanvankelijk niet voorziene) ronde te organiseren met een omvang van 20 plaatsen. Beide partijen bepleiten voortzetting van dit project na 2015. Zie daartoe hoofdstuk 6.
6. Na een periode van vertraging is de ontwikkeling van een instrumentarium voor de beoordeling van de kwaliteit van geesteswetenschappelijk onderzoek in het najaar van 2014 weer opgepakt. Het project kan worden voltooid met het ultimo 2014 resterende saldo in combinatie met de bijdrage voor 2015. Het instrumentarium zou in het voorjaar van 2016 volledig gereed moeten zijn. Zie hoofdstuk 5.
7. Het in het academisch jaar 2013-14 gestarte programma 'Masterlanguage' (www.masterlanguage.nl) is inmiddels in volle gang. Elk semester wordt per deelnemende taal 20 EC aan landelijk onderwijs verzorgd. De deelnemende studenten zijn tevreden, maar de belangstelling blijft achter bij de verwachtingen. Het Regieorgaan bepleit voortzetting. Voor de langere termijn zal de uitkomst van de bredere visie op de talenopleidingen hierbij van belang zijn. Zie hoofdstuk 6.
8. De meeste aanstellingen in het kader van 'Meesterschap in de vakdidactiek' zijn in de loop van 2014 gerealiseerd. Hoewel enkele formatieplaatsen nog vacant zijn, zijn er belangrijke eerste stappen gezet die een vervolg behoeven. Het Regieorgaan pleit in hoofdstuk 6 voor toewijzing van een bedrag van € 360 met ingang van 2016, waarbij de faculteiten dienen te blijven zorgen voor medefinanciering.
9. De 14 promovendi van het promotieprogramma voor de vakdidactiek, Dudoc-Alfa, zijn in september 2014 aangesteld. Op 1 oktober vond een feestelijke start van het programma plaats. Voor de concrete deelprojecten zie de website vakdidactiekgw.nl. De tot 1 september 2018 lopende plaatsen kunnen worden gefinancierd uit de DGW-middelen bestemd voor landelijke samenwerking t/m 2015. Het Regieorgaan stelt voor per 2016 een bedrag van jaarlijks € 700 reserveren voor nieuwe rondes; zie in dit verband hoofdstuk 6.
10. Het ministerie heeft gebruikgemaakt van de bereidheid van het Regieorgaan om zijn licht te laten schijnen op het accreditatieproces. Het Regieorgaan liet daarbij weten het proces van beoordeling deugdelijk te vinden, en dat naast de terechte zorgen ook moet worden geconstateerd dat het niveau van de docenten van de opleidingen in kwestie vrijwel overal goed is. Dezelfde panels die tot onvoldoendes kwamen op met name standaard 3 hebben de herstelplannen van de opleidingen goedgekeurd. Het Regieorgaan concludeert dat hard wordt gewerkt aan de uitvoering ervan en heeft er vertrouwen in dat de heraccreditaties binnen de vastgestelde termijnen met succes worden afgerond.
11. Op 3 juli 2014 hebben VSNU, DLG en het Regieorgaan de 'Toekomstvisie voor de Talen binnen de Geesteswetenschappen in Nederland' aan OCW aangeboden. De Minister heeft de daarin opgenomen procedure voor beëindiging van unieke opleidingen goeddeels overgenomen. Het Regieorgaan is hierover tevreden, maar acht als vervolg een bredere visie noodzakelijk. In haar brief van 7 april 2015 heeft de Minister aan dezelfde gremia gevraagd om die visie nader uit te werken en daarbij in te gaan op aanbod en inhoud van de bachelor-, master- en lerarenopleidingen in het talendomein. Zie hoofdstuk 1.

12. Bij brief van 10 juni 2014 stemde het ministerie in met het actieplan 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen'. Door de start halverwege het jaar stonden tegenover de begroting van k€ 772 lasten van slechts k€ 220. Het Regieorgaan gaat ervan uit dat de onderbesteding in de komende jaren zal worden ingelopen, waarbij bij enkele projecten de focus waarschijnlijk iets zal worden verlegd. Het ministerie zal separaat een nulmeting met betrekking tot de educatieve minor en master ontvangen. Zie hoofdstuk 8 van dit rapport.
13. Conform het Instellingsbesluit zal het Regieorgaan worden opgeheven per ultimo 2016. Voor de deskundige en doelmatige afwikkeling van een aantal deelprojecten waarvan de horizon deze datum overschrijdt, stellen wij voor een compact Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen te laten bestaan, bemenst door de huidige secretaris en de voorzitter van het Regieorgaan, en met een zeer bescheiden tijdsbeslag voor beide. Per ultimo 2018 kan dit programmabureau worden opgeheven. Zie hoofdstuk 7 van dit rapport.
14. Terugblikkend op het proces Duurzame Geesteswetenschappen, de werking van het Regieorgaan en het daaraan ten grondslag liggende rapport van de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen meent het Regieorgaan te kunnen vaststellen dat het proces van een (beperkte) landelijke sturing, onder auspiciën van OCW en onder begeleiding van een externe commissie van betrokken deskundigen, boven de partijen staand en met een landelijk perspectief, zichzelf ruimschoots heeft bewezen. Autonomie per instelling is een groot goed, maar niet altijd alfa en omega. De nog resterende agenda voor de talen onderstreept dit eens te meer.

1. VAN ADVIES IMPLEMENTATIE DUURZAME GEESTESWETENSCHAPPEN NAAR EINDRAPPORT

Voorgeschiedenis

Leidend voor het proces Duurzame Geesteswetenschappen (DGW) is geweest het advies inzake Implementatie Duurzame Geesteswetenschappen dat het Regieorgaan op 23 juni 2010 aan de toenmalige Staatssecretaris van OCW heeft aangeboden. De uitvoering van dit advies kwam in 2011 onder druk te staan door het niet toekennen voor dat jaar van de oploop van de Enveloppenmiddelen Coalitieakkoord van € 5 mln. Hierdoor was er voor de facultaire bestedingsdoelen 2011 niet € 12 mln beschikbaar, zoals voorzien in het Implementatieadvies Duurzame Geesteswetenschappen, maar slechts € 8 mln.

Dankzij de inspanningen van de toenmalige Staatssecretaris van OCW zijn de Enveloppenmiddelen ad € 5 mln met ingang van 2012 wel toegekend. De jaarlijkse bijdrage voor de facultaire plannen Duurzame Geesteswetenschappen is daardoor vanaf 2012 overeengekomen met het voorziene bedrag van € 12 mln (excl. loonbijstellingen). Gezien de mogelijkheid van verschuivingen tussen deelposten en omdat inmiddels sinds het uitbrengen van het Implementatieadvies geruime tijd was verstreken, heeft het Regieorgaan de faculteiten in het najaar 2011 gevraagd om bestedingsplannen Duurzame Geesteswetenschappen 2012-2015. Daarin konden ook nieuwe (sub)bestedingsdoelen worden opgenomen, mits binnen de kaders van DGW. Deze bestedingsplannen zijn bij brief van 31 december 2011 aan de toenmalige Staatssecretaris aangeboden. Bij brief van 7 februari 2012 heeft deze aan het Regieorgaan bericht van de bestedingsplannen kennis te hebben genomen en de hiervoor toegekende middelen 2012 tot en met 2015 al in de onderwijsopslagen van de instellingen te hebben verwerkt. Om die reden behoeft het Regieorgaan in voorkomende gevallen (bijstelling van) plannen ook niet meer ter goedkeuring aan het Ministerie voor te leggen.

Het Regieorgaan heeft niet alleen een adviserende taak, maar dient ook de ontwikkelingen bij de faculteiten te monitoren en daarvan verslag aan OCW uit te brengen. Het eerste verslag "Tussenrapportage 2009 en 2010 inzake Monitoring Duurzame Geesteswetenschappen" is op 30 juni 2011 aan OCW aangeboden. Het tweede verslag "Tussenrapportage 2011 inzake Monitoring Duurzame Geesteswetenschappen" is op 30 juni 2012 aan de toenmalige Staatssecretaris voorgelegd. Op 30 juni 2013 werd het derde verslag "Tussenrapportage 2012 inzake Monitoring Duurzame Geesteswetenschappen" aan OCW toegezonden. Het vierde verslag "Tussenrapportage 2013 inzake Monitoring Duurzame Geesteswetenschappen" is bij brief van 30 juni 2014 aan OCW aangeboden. Deze rapportage is op 8 juli 2014 met de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering (HO&S) besproken. Daarna volgde op 20 augustus een nieuw overleg tussen de directeur HO&S en het Regieorgaan waarin zowel vooruit werd gekeken naar de eindrapportage van het Regieorgaan in 2015, als werd stilgestaan bij de resultaten van de accreditatie van de geesteswetenschappen. Bij brief van 18 september 2014 heeft de directeur HO&S zijn instemming met de Tussenrapportage 2013 bevestigd. Daarbij achtte hij de voorgestelde procedure voor de eindrapportage met aanbieding per 1 mei 2015 helder. Als aanvulling op het plan van aanpak verzocht hij aanvullende aandacht te besteden aan de volgende zaken:

- Naast de uitkomsten per faculteit, worden ook effecten op het wetenschapsgebied als geheel meegenomen, per doelstelling van het sectorplan.
- Reflectie op het proces van het sectorplan. Bijvoorbeeld de extra dynamiek en nieuwe initiatieven die het sectorplan heeft opgeleverd, maar ook de toegevoegde waarde van het sectorplan als instrument.
- De verbinding tussen onderzoek en onderwijs, in relatie tot de kwaliteit van het onderwijs.
- De accreditatieoordelen en herstelplannen, daar waar zij raken aan de activiteiten in het kader van het sectorplan.

Vijfde rapportage annex eindrapport

Het Regieorgaan heeft de faculteiten bij brief van 3 oktober 2014 nader geïnformeerd over de verdere procesgang en evaluatie Duurzame Geesteswetenschappen. Verzocht werd uiterlijk per 1 januari 2015 om een

evaluatie van het proces Duurzame Geesteswetenschappen zoals dat bij de faculteit is verlopen en om een visie met betrekking tot de (beoogde) toekomst daarvan. Er werd ruimte gegeven om de evaluatie en visie naar eigen wijze in te richten, maar in elk geval zouden de volgende punten aan de orde moeten komen:

- De oorspronkelijke doelen in het kader van de toewijzingen Duurzame Geesteswetenschappen aan de faculteit en de realisatie daarvan.
- Idem ten aanzien van andere doelen die de faculteit zich volgens de plannen van 1 december 2009 had gesteld.
- De uitkomsten van het accreditatieproces, de uitvoering van de herstelplannen voor de faculteit en eventuele daaraan te verbinden beleidsmatige gevolgen.
- De nadere profilering die in de afgelopen jaren al dan niet in het onderwijs en onderzoek van de faculteit is aangebracht.
- Een visie op de eventuele toekomstige aanwending van middelen Duurzame Geesteswetenschappen voor de faculteit gedurende de jaren 2016 tot en met 2020.
- Een evaluatief oordeel over elk van de bredere (instellingsoverschrijdende) programma's DGW, t.w.: Promoveren in de geesteswetenschappen, Masterlanguage, Dudoc-Alfa, Landelijke samenwerking onderzoekscholen, Persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten, Kwaliteitsindicatoren onderzoek geesteswetenschappen. Gevraagd werd hierbij ook aan te geven hoe wordt aangekeken tegen eventuele continuering van deze programma's na 2015.
- Eventuele andere desiderata en ideeën voor instellingsoverschrijdende programma's op het gebied van de geesteswetenschappen.
- Een terugblik op de verdeling van de facultaire DGW-gelden tussen onderwijs en onderzoek en of de faculteit aanleiding ziet deze verhouding in de toekomst bij te stellen.
- Een evaluatie van de procesgang DGW als zodanig en het samenspel tussen de faculteit, het Disciplineoverleg Letteren-Geschiedenis (DLG) en het Regieorgaan.

Bij brief van 13 oktober zijn respectievelijk de Colleges van Bestuur, het DLG, de VSNU, de KNAW, NWO/Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen en LOGOS eveneens gevraagd naar hun visie over het verloop en de betekenis van het proces Duurzame Geesteswetenschappen.

De ontvangen facultaire reacties zijn op 6 en 9 februari 2015 door het Regieorgaan met elke faculteit afzonderlijk besproken in te Utrecht gehouden overleg rondes. Met de gezamenlijke decanen is bovendien op 25 februari 2015 door het Regieorgaan een overleg gevoerd, waarin met name is gesproken over de eventuele toekomst van de gezamenlijke programma's en de DGW-gelden na 2015. Bij e-mail van 11 maart zijn de faculteiten door het Regieorgaan indicatief geïnformeerd over een toekomstige verdeling van de DGW-gelden. Deze verdeling had – evenals destijds voor het implementatieadvies – een proportionele verdeling als basis, waarop bescheiden bijstellingen zijn toegepast naar rato van de complexiteit van de faculteiten. De aldus bepaalde bedragen zijn aan de faculteiten aangereikt als handvat voor de (voor 1 april 2015) bij het Regieorgaan in te dienen definitieve plannen DGW. Faculteiten hebben aanvullend de vrijheid gekregen om extra bedragen tot een bovengrens van 1/3 van het voor hen bepaalde bedrag te budgetteren. Het Regieorgaan heeft hierbij aangegeven dat de facultaire toewijzingen, zoals die aan OCW zouden worden voorgesteld, mede zouden worden gebaseerd op de inhoud van de facultaire plannen.

Een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de gevraagde evaluaties komt aan de orde in hoofdstuk 2. De door het Regieorgaan voorgestelde toekomstige verdeling van de DGW-gelden wordt behandeld in hoofdstuk 6.

Naast de evaluatie van het proces Duurzame Geesteswetenschappen en de visie op de toekomst daarvan is aan de faculteiten gevraagd per 1 maart 2015 de technische rapportage in te dienen ten behoeve van de monitoring 2014. Het format hiervoor is wederom in nauw overleg met de directeuren bedrijfsvoering van de betrokken faculteiten vastgesteld en bij brief van 16 december 2014 aan de Colleges van Bestuur aangeboden. Het format, dat op de website van het Regieorgaan (www.regiegeesteswetenschappen.nl) kan worden ingezien, bestond wederom uit een set formulieren die voor alle faculteiten hetzelfde was. Daarnaast is aan de faculteiten extra informatie gevraagd indien deze zich specifieke doelen hebben gesteld.

Nieuwe taken

Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen

De taak van het Regieorgaan is in 2013 uitgebreid met een rol bij het bevorderen van een toename van het aantal studenten dat wordt opgeleid tot leraar in de tekortvakken Nederlands, Engels, Frans, Duits en Klassieke talen. De Minister heeft voor dit doel (onder voorwaarden) voor de periode 2013 tot en met 2016 een budget van in totaal € 4 miljoen beschikbaar gesteld. Conform het aangepaste instellingsbesluit dient het eindrapport voor deze nieuwe werkzaamheden pas in 2016 te worden opgeleverd. De planvorming voor het project in verband met de lerarentekorten heeft geresulteerd in het actieplan 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen' dat op 15 mei 2014 aan de minister van OCW is aangeboden en bij brief van 10 juni 2014 door de directeur HO&S is goedgekeurd. Zie verder hoofdstuk 8 van dit rapport.

Uitkomsten onderwijsaccreditatie

Omdat het Regieorgaan bij het uitbrengen van de Tussenrapportage 2013 slechts partieel en indirect de uitkomsten van de uitgevoerde onderwijsvisitaties had vernomen, heeft het zich in het kader van die rapportage van inhoudelijk commentaar over dat onderwerp onthouden. Het Regieorgaan zou wel in een volgende rapportage aandacht daaraan besteden. Indien bij het ministerie en/of de instellingen eerder behoefte mocht bestaan aan advisering in dezen verklaarde het Regieorgaan zich daartoe bereid.

Van de laatste mogelijkheid is door de directeur HO&S van OCW gebruik gemaakt tijdens het overleg met het Regieorgaan op 20 augustus 2014, aangevuld met een persoonlijk gesprek tussen de Minister en de voorzitter van het Regieorgaan op 2 september. In deze mondelinge adviezen is van de zijde van het Regieorgaan geconstateerd dat het proces van beoordeling deugdelijk wordt geacht en goed lijkt te werken. Van kritische oordelen (naast positieve) is gekomen tot grondige verbeterplannen die bij dezelfde panels waardering en fiducia hebben opgewekt. Als het zoeklicht wordt gericht op de opleidingen die het oordeel 'onvoldoende' hebben gekregen, ziet het Regieorgaan toch een aantal positieve punten in de oordelen van de panels en de reacties van de instellingen daarop. Een belangrijk positief punt is dat door de betrokken panels is geconstateerd dat er bij vrijwel alle opleidingen met het oordeel 'onvoldoende' sprake is van goede en gedreven docenten, over wie studenten tevreden zijn. Dit impliceert dat de basis voor het verzorgen van een adequaat en kwalitatief verantwoord onderwijsprogramma in principe aanwezig is. In een aantal gevallen werd door de panels wel een aanpassing van de omvang, opbouw of professionalisering van de staf wenselijk geacht. Het Regieorgaan heeft er bij de faculteiten op aangedrongen waar nodig ook de DGW-gelden hiervoor in te zetten. Uit de (inmiddels geaccordeerde) verbeterplannen blijkt dat de opleidingen/faculteiten de oordelen zeer serieus hebben genomen en de nodige acties ter verbetering in gang hebben gezet. Naast technische en organisatorische maatregelen wordt, waar nodig, ook een proces van cultuurverandering in gang gezet. De in vergelijking met eerdere visitaties harde oordelen hebben daar zeker toe bijgedragen.

De meeste onvoldoendes hielden verband met een negatief oordeel met betrekking tot standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen. Op grond van de desbetreffende rapporten heeft het Regieorgaan geconstateerd dat naast (nog) niet volledig functionerende examencommissies qua controle en verantwoordelijkheid voor de toetsing, het centrale item werd gevormd door de scripties, die door panels lager of zelfs als onvoldoende werden gekwalificeerd. (Bij de opleidingen waar deze onvoldoendes speelden, werden overigens ook heel goede scripties aangetroffen.) Het kritische oordeel over juist de scripties zal om te beginnen zijn oorzaak vinden in het proces van accreditatie zelf: doorgaans gebaseerd op meta-materiaal (curriculumbeschrijvingen e.d.), doch in geval van scripties "the real thing". De kloof tussen retoriek en realiteit kan daarbij pijnlijk worden, ook al omdat Nederlandse studenten achteruit lijken te gaan in schriftelijke uitdrukingsvaardigheid. En zonder dat dit een excuus kan zijn, is een factor dat docenten bij hun beoordeling onder steeds grotere druk komen te staan. Dat ontoereikende scripties toch een minimale voldoende krijgen, zal vaak het resultaat zijn van een precair onderhandelingsproces dat elke docent weleens uit ervaring heeft meegemaakt, waarbij de wens tot hoge studierendementen het laatste zetje kan geven. Gezien die druk is het goed dat in de diverse verbeterplannen procedures rond de scripties zijn opgenomen, die ertoe bijdragen dat er een buffer ontstaat, waardoor het minder moeilijk wordt de druk te weerstaan. Ook heeft het Regieorgaan vastgesteld dat verschillende faculteiten explicieter in de berekening van de taakbelasting van docenten rekening houden met de uren voor scriptiebegeleiding en -beoordeling (zowel voor de 1^e als de 2^e beoordelaar).

Het Regieorgaan verwacht ook een positief effect van de in de herstelplannen opgenomen vergroting van de aandacht voor onderzoeksmethoden en -technieken binnen de onderwijsprogramma's waarvoor de kennis daarvan en de reflectie erop als een probleem zijn gesignaleerd. Ook een positief effect mag worden verwacht van de invoering resp. verhoging van (de norm voor) het Bindend Studietoelicht of varianten daarop (zoals 'Nominaal is Normaal' bij de EUR).

Wat betreft de eenjarige masteropleidingen ziet het Regieorgaan bij verschillende daarvan een spanning tussen de wens om de nodige praktijkervaring in het curriculum in te bouwen en de door de betrokken panels geuite wens voor meer academische reflectie en grotere aandacht voor academische onderzoeksmethoden. Het Regieorgaan constateert dat het willen "dienen van twee heren" meer dan in het verleden als wenselijkheid naar voren is gebracht. Om vermindering van de geconstateerde spanning zo veel mogelijk te bevorderen, heeft het Regieorgaan begin 2015 financiële ondersteuning toegezegd aan een gezamenlijk project van de geesteswetenschappelijke faculteiten van de Universiteit Maastricht, Universiteit Tilburg, Universiteit van Amsterdam en de Radboud Universiteit Nijmegen, waarvan de kernvraag is: hoe zijn de leereffecten van stages in masteropleidingen te optimaliseren? Overigens acht het Regieorgaan naast optimalisering ook een verlenging tot 90 EC bij een verplichte praktijkstage het overwegen waard.

Uit de per 1 januari 2015 van de faculteiten ontvangen informatie en, waar nodig, beantwoording van vragen hierover tijdens de bilaterale besprekingen met het Regieorgaan, kan zonder meer worden geconcludeerd dat hard wordt gewerkt aan de uitvoering van de diverse verbeterplannen, zodat de processen van heraccreditatie volgens de vastgelegde tijdpaden en met succes zullen kunnen worden afgerond.

Tot slot volgt hier een citaat uit de per 29 januari 2015 door de NVAO uitgebrachte 'Meta-evaluatie Beoordeling cluster Geesteswetenschappen 2014' (pagina 8, 1^e alinea):

"Over het algemeen laten de beoordelingen van de opleidingen in de Geesteswetenschappen een positief beeld zien. Het overgrote deel van de opleidingen is aan de maat of zelfs goed. De sector kent een grote verscheidenheid aan disciplines en opleidingen die een groot aantal studenten op een goede wijze opleiden. Op de arbeidsmarkt komen afgestudeerden op vele verschillende plaatsen terecht en functioneren daar prima. Nederland is in onderzoek op het gebied van de Geesteswetenschappen internationaal vooraanstaand of zelfs toonaangevend. Hierdoor bestaat er qua kennis en expertise een solide context voor de opleidingen, vooral als daarin de koppeling met onderzoek goed is ingebed".

Toekomstvisie talen

Bij brief van 3 juli 2014 is de "Toekomstvisie voor de Talen binnen de Geesteswetenschappen in Nederland", die door de VSNU, DLG en het Regieorgaan in de eerste helft van 2014 gezamenlijk is opgesteld, aan de directeur HO&S van OCW aangeboden. Hiermee werd voldaan aan het desbetreffende ministeriële verzoek van 28 augustus 2013.

Een belangrijk onderdeel van dit visiedocument is een voorstel voor het te volgen proces bij een voornemen voor beëindiging van een unieke opleiding. Blijkens haar brief van 3 maart 2015 aan de voorzitter van de Tweede Kamer heeft de Minister dit voorstel – zij het lichtelijk geamendeerd – overgenomen en vastgesteld. Het proces ziet er conform de ministeriële brief als volgt uit:

- Indien een instelling het voornemen heeft een substantiële wijziging door te voeren in een unieke opleiding of deze wil beëindigen, zal die instelling (na intern overleg met studenten en docenten):
 - * in ieder geval adviezen inwinnen van de in het DLG samenwerkende zusterfaculteiten;
 - * deze adviezen voorleggen aan het rectorencollege van de VSNU en het Regieorgaan Geesteswetenschappen, die aan de betreffende universiteit elk vanuit een eigen verantwoordelijkheid een zwaarwegend advies verstrekken. Dat advies zal openbaar gemaakt worden.¹
- De universiteit heeft en houdt de eindverantwoordelijkheid voor het eigen opleidingsaanbod.

¹ NB. Tot nader order bestaat het Regieorgaan t/m 31 december 2016. Voor de gewenste onafhankelijke beoordeling daarna zal een afzonderlijke procedure moeten worden gevonden.

- De VSNU zal over e.e.a. jaarlijks verslag aan de Minister uitbrengen. Laatstgenoemde zal de stand van zaken op reguliere basis met de VSNU bespreken.

De Minister heeft expliciet aangegeven dat deze aanpak vanaf begin maart 2015 stelselmatig zal worden gevolgd (en dus ook geldt voor het huidige proces aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de UvA).

In een overleg met de directeur HO&S en de mede-opstellers VSNU en DLG op 8 januari 2015 heeft het Regieorgaan gesteld dat de bovengenoemde toekomstvisie nog niet het hele verhaal kan zijn. Een bredere scope van het document zou beter zijn geweest. Het Regieorgaan heeft bij die gelegenheid als vervolgproces een meer uitgewerkte visie bepleit, met name op de ontwikkeling van het landelijke bacheloraanbod voor talenopleidingen in het algemeen. Als het tijdsdianig is gekeerd, dienen ook de bakens te worden verzet. Meer bewuste keuzes zouden moeten worden gemaakt over de verbreding van opleidingen, maar ook zou onderkend moeten worden dat er bij bepaalde talen juist verdieping en versterking nodig zijn.

Bij haar brief van 3 maart 2015 aan de Tweede Kamer en haar brief van 7 april aan de voorzitter van de VSNU verwoordde ook de Minister de behoefte aan vervolg. In de laatstgenoemde brief waarin wordt voortgebouwd op de brief aan de Tweede Kamer vraagt zij de VSNU, het DLG en het Regieorgaan om een nadere uitwerking richting een toekomstvisie voor de geesteswetenschappen, in het bijzonder voor de talen. Daarbij zullen de ontwikkelingen ten aanzien van de bacheloropleidingen (zoals de ontwikkeling naar bredere opleidingen) en de gevolgen die deze moeten hebben voor de masteropleidingen (mede gelet op de eisen die aan universitair opgeleide eerstegraads leraren worden gesteld) centrale kwesties zijn. Ook een internationale vergelijking zal onderdeel van de uitwerking moeten zijn. De Minister geeft aan te hechten aan goede betrokkenheid van docenten en studenten bij de totstandkoming van de uitgewerkte visie, die zij na de zomer aan de Tweede Kamer heeft toegezegd.

Op maandag 13 april 2015 hebben VSNU, DLG en het Regieorgaan een eerste bespreking gehouden om tot de uitwerking te komen. Daarbij zijn de te adresseren problemen nader verkend en zijn voor het proces vervolgspraken gemaakt.

2. EVALUATIE DUURZAME GEESTESWETENSCHAPPEN

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven, heeft het Regieorgaan niet enkel de faculteiten, maar ook de andere betrokken gremia verzocht met het oog op de eindevaluatie een visie in te dienen over het verloop en de betekenis van het proces Duurzame Geesteswetenschappen. In dit hoofdstuk zal per gremium worden ingegaan op de uitkomsten hiervan. Hoofdconclusie van het onderstaande luidt dat er een zeer groot en feitelijk unaniem draagvlak is voor Duurzame Geesteswetenschappen – niet alleen onder de direct betrokkenen, maar ook onder partijen die meer zijdelings bij het proces betrokken zijn geweest.

2.1. Colleges van Bestuur

De Colleges van Bestuur (CvB's) is verzocht in de evaluatie met name aandacht te besteden aan de inhoudelijke aspecten op instellingsniveau en landelijk niveau, alsook aan de procesgang.

Het CvB van de **Universiteit van Amsterdam** wijst erop dat uit de verschillende tussenrapportages en de laatste facultaire evaluatie blijkt dat "veel van de gesignaleerde knelpunten met succes zijn aangepakt", waarbij het vaststelt dat dit niet uitsluitend het resultaat is van deze (in verhouding tot de reguliere budgetten) beperkte middelen. Het College noemt als voorbeelden van geslaagde maatregelen met name het Nieuwe Generatie-offensief, waarmee de vergrijzing is aangepakt en de doorstroming van jong talent een impuls heeft gekregen, de inzet op extra promotieplaatsen (die voor een deel is aangewend om vooral bij jonge medewerkers de balans tussen onderwijsinzet en onderzoekstijd te herstellen), de verhoging van het zwakke afstudeerrendement en de reductie van het aantal afzonderlijk in het CROHO geregistreerde masteropleidingen. Ook wordt erop gewezen dat het proces DGW heeft geleid tot goede samenwerking tussen de faculteiten.

Het College tekent evenwel aan dat de impuls het qua omvang "ruimschoots verliest van het effect van mutaties in de studentenbelangstelling, dat optreedt via de inschrijvingsgebonden onderwijsbekostiging".

Het CvB van de **Universiteit Utrecht** is van oordeel dat DGW een belangrijks impuls heeft gegeven aan de ontwikkeling en versterking van het domein. De faculteit heeft mede dankzij de extra middelen uitvoering kunnen geven aan haar toekomstvisie. Daarnaast heeft de universiteit strategische ambities geformuleerd om de kwaliteit van onderwijs en onderzoek verder te versterken. Die ambities sluiten nauw aan op de in het rapport DGW genoemde knelpunten. Zo is in 2011 het universiteitsbrede project BaMa 3.0 gestart, in het kader waarvan verplichte matchingsgesprekken zijn ingevoerd, het honoursonderwijs wordt versterkt en een stimuleringsfonds voor onderwijsinnovatie is ingesteld. Voorts is het project *Vernieuwing masterfase* van start gegaan, dat gericht is op aanscherping van het profiel van het masteronderwijs, betere voorbereiding op de arbeidsmarkt, verhoging van de instroom en de totstandbrenging van een doelmatig masteraanbod.

Om de ambities te realiseren heeft het CvB de faculteit o.a. een tijdelijke investering van M€ 5,5 (2013-2016) toegewezen voor onderwijsinnovatie en de uitvoering van het facultaire strategisch plan, en per 2016 een structurele bijdrage van M€ 1,5 toegekend t.b.v. kleinschalig en intensief onderwijs.

Het College ziet echter nog steeds een scheve verdeling in toekenningen in de tweede geldstroom. Zo zijn de geesteswetenschappen niet vertegenwoordigd in het Zwaartekrachtprogramma en kunnen zij in het algemeen minder profiteren van ontwikkelingen als de topsectoren.

Het CvB van de **Rijksuniversiteit Groningen** concludeert over het geheel gezien dat "het proces DGW met beperkte middelen een goede impuls heeft gegeven aan de betrokken disciplines", en bepleit voortzetting ervan volgens een vereenvoudigde procedure. Het proces heeft "bijgedragen aan het boeken van vooruitgang op een aantal belangrijke thema's, zowel voor de betrokken faculteiten als voor de universiteit als geheel". Het College noemt in dit kader met name het rationaliseren van het onderwijsaanbod en het verbeteren van de rendementen, het herstellen van de balans tussen onderwijs en onderzoek, het versterken van het onderzoek, onder meer via promotieplaatsen, en de scholing en verjonging van de staf. Daarnaast heeft het proces geleid tot intensievere samenwerking tussen de drie betrokken faculteiten qua onderzoek, gezamenlijke infrastructuur en personeel, en tot versterking van het landelijk netwerk. Dit laatste uit zich onder meer in het gezamenlijk

vormgeven en indienen van nationale en internationale aanvragen.

Ter zijde plaatst het Groningse College kanttekeningen bij de – niet uit DGW voortgekomen maar door het DLG geïnitieerde – masterlabeling. Deze heeft naar het oordeel van het College niet tot een optimale uitkomst geleid, reden waarom men hier heroverweging op zijn plaats acht.

Het CvB van de **Universiteit Leiden** geeft aan dat de geesteswetenschappen een centrale plaats innemen in het universitaire profiel. Men streeft ernaar voor dit domein een belangrijke internationale *hub* te blijven. De recente zorgen over de toekomst van de geesteswetenschappen maken volgens het College evenwel duidelijk dat een extra stimulans vanuit de overheid noodzakelijk is, met name voor opleidingen die nooit een grote studentenpopulatie zullen trekken, maar toch een belangrijk onderdeel vormen van het Nederlandse kennis-landschap. Het CvB is dan ook "dankbaar dat in het proces DGW deze investeringen door het Regieorgaan mogelijk zijn gemaakt".

Het proces is wat het College betreft "naar volle tevredenheid verlopen" en heeft "de geesteswetenschappen en archeologie zeer ondersteund en tegelijkertijd de landelijke samenwerking zeer gestimuleerd". Het CvB dankt het Regieorgaan voor de ondersteuning van de hervorming van het Leidse opleidingsaanbod, zoals de bacheloropleidingen International Studies en Taalwetenschap, en voor de ondersteuning van de inrichting van het cruciale buitenlandverblijf van studenten in opleidingen gericht op een niet-Europese regio. Hierdoor hebben vele studenten hun taalvaardigheid en kennis van cultuur en samenleving kunnen vergroten op een wijze die daarvoor niet mogelijk was. Het CvB noemt dit alles "een resultaat van belang".

Het CvB van de **Radboud Universiteit** – waar men nadrukkelijk kiest voor disciplinaire bacheloropleidingen – constateert dat de additionele middelen die in het kader van DGW beschikbaar zijn gekomen, hebben bijgedragen tot de verbetering van de financiële armslag, zij het slechts op tijdelijke basis en projectmatig. De structurele problemen zoals gebrek aan ruimte voor jong talent, gestegen onderwijslast en druk op de onderzoekstijd worden daarmee niet structureel opgelost. Daarom pleit het College ervoor dat "na ommekomst van de huidige subsidieperiode en een positieve evaluatie er structureel middelen beschikbaar komen. Goed onderzoek- en onderwijsbeleid is gebaat bij enige budgettaire rust".

Wat betreft de tweede geldstroom wijst men erop dat in het Zwaartekrachtprogramma het accent sterk ligt op bèta-medisch onderzoek. Dit is aanleiding geweest voor extra investeringen van het CvB, dat voorts structurele additionele middelen heeft toegewezen ten behoeve van o.m. versterking van het alfa/gamma-onderzoek en het theologiedomein, onderwijsintensivering in het alfa/gamma-domein, en verhoging van het studiesucces in de bachelorfase.

Het CvB van de **Vrije Universiteit** is van mening dat de samenwerking tussen de betrokken partijen getuigt van een door allen gevoelde noodzaak om de specifieke problemen van de geesteswetenschappen aan te pakken, en spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop het Regieorgaan zijn rol als regisseur heeft waargemaakt en koers heeft weten te houden. De VU heeft verschillende maatregelen genomen om onderwijs en onderzoek te verbeteren en te versterken, onder meer via een reductie en verbreding van de bacheloropleidingen, onderwijsvernieuwing en sterkere lokale en nationale samenwerking. Op het gebied van de Oudheidkunde is een samenwerking aangegaan met de UvA, in het kader waarvan de masteropleidingen inmiddels zijn samengevoegd. Veel processen hebben een langere doorlooptijd, waardoor het CvB de noodzaak van continuering van additionele financiering van (een deel van) de plannen volledig onderschrijft. Voortzetting van de extra middelen is onder meer nodig om het hoge niveau van onderzoek te kunnen handhaven en talent te kunnen vasthouden.

Het College wijst voorts op de problemen die ondanks de inzet van de afgelopen jaren blijven bestaan. Zo ontkomt de nieuwe faculteit GW, waarin de voormalige faculteiten Wijsbegeerte en Letteren zijn opgegaan, niet aan een nieuwe bezuinigingsronde.

Het CvB van de **Erasmus Universiteit** laat weten blij te zijn met dit initiatief, waarmee de geesteswetenschappen in Nederland in staat zijn gesteld in hoogwaardig onderzoek te investeren.

Het CvB van de **Universiteit van Tilburg** onderschrijft de door de faculteit ingediende rapportage.

Het CvB van de **Universiteit Maastricht** kijkt terug op een tot nu toe geslaagd proces DGW. De universiteit heeft zelf ook middelen beschikbaar gesteld om de gestelde doelen te halen. Het CvB neemt waar dat de afgesproken vooruitgang is gehaald en aansluiting is gevonden bij de landelijke eisen, onder meer op het gebied van het aantal contacturen in het eerste bachelorjaar en het excellentieonderwijs. Het mede door DGW mogelijk gemaakte talentbeleid heeft tot successen geleid, onder meer in de vorm van VENI- en VIDI-beurzen. Het College heeft veel waardering voor het landelijke promotieprogramma. Het samenspel tussen faculteit, zusterinstellingen en het Regieorgaan is volgens het College soepel verlopen.

Men ziet echter ruimte voor verdere verbetering, bijvoorbeeld ten aanzien van de heraccreditatie, de aansluiting bij het universitaire valorisatieprogramma en de aantallen promoties. Het College ziet de geplande verbeteringen op onderwijsgebied met vertrouwen tegemoet.

Het College pleit gezien de uitdagingen met betrekking tot het onderwijs voor een uitbreiding, of ten minste een continuering, van het programma DGW: het programma brengt structurele kosten met zich mee en er hebben zich nieuwe uitdagingen aangediend.

Het CvB van de **Open Universiteit** is van mening dat het proces DGW op instellingsniveau bijzonder geslaagd is. Alle mede met DGW-gelden gefinancierde projecten hebben binnen de gestelde tijd tot zichtbare resultaten geleid: de masteropleiding heeft met goed gevolg het accreditatieproces doorlopen, de educatieve minor (Nederlands en Geschiedenis) is goed beoordeeld door de visitatiecommissie en in het kader van het Erfgoedproject zijn onder meer een website en een cursus gerealiseerd. Ook over het proces als zodanig is het College positief. Het overleg tussen Regieorgaan en faculteit heeft volgens het CvB immer in een constructieve en positieve sfeer plaatsgevonden.

2.2. Disciplineoverleg Letteren-Geschiedenis

Het Disciplineoverleg Letteren-Geschiedenis (DLG), waarin de decanen geesteswetenschappen zijn verenigd, is verzocht met name een algemeen oordeel te geven over de betekenis van DGW voor de geesteswetenschappen in Nederland, over de procesgang en over elk van de bredere, instellingsoverschrijdende DGW-programma's.

Het DLG geeft aan dat de faculteiten met de extra middelen en in samenwerking met het Regieorgaan belangrijke stappen hebben gezet om de in het rapport DGW gesignaleerde problemen zoveel mogelijk op te lossen. Dankzij de investeringen zijn met betrekking tot die problemen effectieve maatregelen genomen. Ten aanzien van het onderwijs concludeert het DLG dat belangrijke stappen zijn gezet om het versnipperde opleidingsaanbod (vooral in de masterfase) en de nadelige kleinschaligheid terug te dringen, onder meer door de introductie van brede MA-opleidingen en de inrichting van grotere organisatorische eenheden binnen faculteiten, zoals *graduate schools*, (onderzoeks-)instituten en brede opleidingen, en in landelijke samenwerking, onder meer via de landelijke onderzoekscholen. Tegelijk vindt het DLG dat het met DGW-middelen ingezette beleid om de versnippering van het opleidingsaanbod en de nadelige kleinschaligheid tegen te gaan voortzetting behoeft.

De geesteswetenschappen hebben volgens het DLG nog steeds te kampen met krapte in de geldstromen en daardoor druk op de geringe onderzoekstijd, waarbij gewezen wordt op de gevolgen van het topsectorenbeleid.

2.2.1. Promoveren in de geesteswetenschappen

Dit gezamenlijke promotieprogramma heeft volgens het DLG "het noodzakelijke extra perspectief geboden voor jong wetenschappelijk talent. Gezien de ontwikkelingen op het terrein van de onderzoekfinanciering is voortzetting van dit programma gewenst".

2.2.2. Masterlanguage

Het DLG concludeert dat van de mogelijkheden die Masterlanguage biedt, tot nu toe onvoldoende gebruik is gemaakt. Zo wordt bij de grotere opleidingen de curriculaire meerwaarde minder gevoeld, worden er logistieke en administratieve drempels vastgesteld, kan de voorlichting beter en blijkt de uitvoering ingewikkeld. Wel pleit het DLG voor voortzetting van de financiële ondersteuning in het kader van DGW, waarbij de

doelstelling blijft dat alle studenten van programma's waar lokaal slechts weinig studenten aan deelnemen, participeren. De knelpunten kunnen worden verminderd door o.a. meer plaatssonafhankelijke vormen van onderwijs aan te bieden (ICT&O), en door bijvoorbeeld al in het BA-programma de samenwerking tussen instellingen te versterken (creëren van community).

2.2.3. Meesterschap in de vakdidactiek en Dudoc-Alfa

De gezamenlijke decanen kunnen deze programma's nog niet evalueren gezien de recente start. Het DLG onderschrijft evenwel het grote belang van de lerarenagenda van harte en merkt op dat het lanceren van de Dudoc-Alfa-promotieplaatsen in korte tijd heeft geleid tot "groeierende belangstelling in een breder werkveld van leraren en lerarenopleiders, met een evidente behoefte om meer mogelijkheden tot onderzoek te realiseren rond een beperkte verzameling van heldere vakdidactische thema's en vraagstukken". Een aandachtspunt is de noodzakelijke versterking van wederzijdse betrokkenheid tussen de faculteiten en de lerarenopleidingen.

2.2.4. Landelijke samenwerking onderzoekscholen

Het DLG is van mening dat de nationale onderzoekscholen in het GW-domein uitstekend zijn georganiseerd: de scholen dekken bijna alle (sub)disciplines, het onderwijs aan researchmasterstudenten en promovendi is adequaat en er zijn goede afspraken gemaakt tussen faculteiten en onderzoekscholen. Het DLG is "tevreden over de rol die de landelijke onderzoekscholen in Nederland spelen en stemt graag in met een voortgezette financiële ondersteuning van de onderzoekscholen vanuit DGW".

2.2.5. Persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten

De decanen vinden het een goede zaak dat researchmasterstudenten de gelegenheid krijgen om onderwijs te volgen bij de landelijke onderzoekscholen. Waar het gebruik van deze gelden aanvankelijk achterbleef bij de planning, is de verwachting dat dit zal toenemen met de per september 2014 geldende verplichting om onderwijs te volgen bij een landelijke onderzoekschool. Die verplichting leidt ook tot intensieve gesprekken tussen faculteiten en onderzoekscholen, met als gevolg een beter doordacht aanbod. Wel is het DLG van mening dat de toedeling van de middelen eenvoudiger zou moeten.

2.2.6. Kwaliteitsindicatoren onderzoek geesteswetenschappen

De wetenschappelijke commissie, belast met de opdracht een landelijk model voor de waardering en het meten van het onderzoek te ontwerpen, is in de herfst van 2014 van start gegaan, en streeft ernaar "een werkbaar model gereed te hebben voor de midterm reviews, resp. de externe evaluatie van onderzoeksinstituten, die in verschillende faculteiten in 2016 zal plaatsvinden".

2.3. VSNU

De voorzitter van de VSNU is onder de indruk van het vele dat de faculteiten sinds 2010 met steun van het Regieorgaan tot stand hebben gebracht. In zijn ogen hebben de DGW-middelen zeker bijgedragen aan een versterking van het veld. Van de gesignaleerde versnippering is door de decanen werk gemaakt door invoering van brede masterlabels en er zijn nieuwe initiatieven ontplooid gericht op het VO en de lerarenopleiding. Hij erkent de meerwaarde van het Regieorgaan in de afgelopen jaren, maar zou er niettemin voorkeur aan geven dat de universiteiten dit soort processen zelf zouden regisseren. Hij is ervan overtuigd dat zij dit zelf kunnen.

Tegelijkertijd stelt hij vast dat er nog steeds sprake is van een sector met kwetsbare plekken. Het is in zijn ogen dan ook niet zo dat de destijds gesignaleerde knelpunten zijn opgelost. Zo is de positie in de tweede geldstroom zeker niet wezenlijk verbeterd en komt er van de werkprogramma's voor de *Great Societal Challenges* vooralsnog weinig terecht. De financiële achterstelling en het feit dat via het Regieorgaan slechts M€ 15 in plaats van de bepleite middelen (M€ 70) beschikbaar kwam, hebben er zijns inziens voor gezorgd dat een aantal knelpunten nog onverminderd actueel is, zoals de verjonging van de staf, de onderwijslast en de druk op het onderzoek. Ook blijft valorisatie voor veel geesteswetenschappelijke onderzoekers een moeilijk hanteerbaar begrip. Tot slot onderstreept de VSNU-voorzitter de problematische positie van de talen. Er zijn weliswaar afspraken gemaakt tussen de VSNU, het DLG en het Regieorgaan, maar de situatie bij de UvA laat zien hoe broos die zijn.

2.4. KNAW

De KNAW is gevraagd in de evaluatie met name aandacht te besteden aan het initieel bij haar belegde project 'Kwaliteitsindicatoren onderzoek geesteswetenschappen', dat onder auspiciën van het DLG is voortgezet. Ten aanzien van dat project merkt het KNAW-bestuur op bezorgd te zijn over de opgelopen vertraging.

Het KNAW-bestuur stelt vast dat het proces DGW in het algemeen goed verloopt. Op alle acht in het Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen genoemde structuurproblemen wordt inmiddels aan verbetering gewerkt. Wel stelt men vast dat het accent van de activiteiten veel meer ligt op versterking van onderwijs en opleidingen dan op onderzoek.

2.5. NWO

Het gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO (NWO-G) is in het bijzonder gevraagd aan te geven hoe men aankijkt tegen continuering van het gezamenlijke project 'Promoveren in de geesteswetenschappen'. Het gebiedsbestuur deelt de analyse van de problematiek en staat achter de oplossingsrichtingen die daarvoor door het Regieorgaan zijn gekozen. Men heeft grote waardering voor de ontplooiende initiatieven.

Met betrekking tot het promotieprogramma merkt het gebiedsbestuur op dat het voorziet in een grote behoefte aan promotieplaatsen binnen de faculteiten GW. De aantallen aanvragen die vóór indiening bij NWO binnen de faculteiten worden behandeld, spreken boekdelen. De tussentijdse evaluatie in 2011 heeft tot een kortere procedure geleid, waarbij geen externe referenten meer worden ingeschakeld, maar gebruik wordt gemaakt van een brede beoordelingscommissie van tien leden. NWO is tevreden over het verloop van de aangepaste procedure. Het Regieorgaan en NWO hebben besloten een aanvankelijk niet voorziene ronde te organiseren in 2015 en gezamenlijk is het voornemen uitgesproken het programma ook na 2015 voort te zetten. Daarbij onderstreept het gebiedsbestuur dat de samenwerking tussen Regieorgaan en gebiedsbestuur rond dit programma soepel verloopt en dat de gezamenlijke besluitvorming vlot en in goede harmonie plaatsvindt. Men ziet uit naar voortzetting van deze samenwerking in de komende jaren.

Het gebiedsbestuur ziet uit naar de resultaten van het project 'Kwaliteitsindicatoren', en geeft daarbij aan dat dit nog niet de gehoopte resultaten heeft opgeleverd.

2.6. LOGOS

Het Landelijk Overleg van Geesteswetenschappelijke Onderzoekscholen (LOGOS) is gevraagd met name in te gaan op het door de landelijke onderzoescholen verzorgde onderwijs voor researchmasterstudenten en de vergoeding daarvan, en op de financiële ondersteuning die de landelijke onderzoescholen hebben ontvangen.

LOGOS laat weten over het algemeen zeer tevreden te zijn over het functioneren van de landelijke onderzoescholen en de afspraken die daarover zijn gemaakt met het DLG en het Regieorgaan. LOGOS heeft de intentie de eind 2016 aflopende regeling te continueren. Sinds 2010 kunnen researchmasterstudenten dankzij steun vanuit DGW gebruikmaken van de expertise van de betreffende scholen. Op die manier wordt nadelige kleinschaligheid tegengegaan en hoeft niet iedere faculteit afzonderlijk voldoende onderwijs aan te bieden voor researchmasterstudenten. Daarnaast leren de 'onderzoekers van de toekomst' en de huidige generatie onderzoekers uit heel Nederland elkaar kennen. Met name dankzij de verplichting dat researchmasterstudenten 5 EC aan onderwijs moeten volgen bij een landelijke onderzoeschool, is de participatie aan het desbetreffende onderwijs in 2014-2015 merkbaar gestegen.

LOGOS pleit voor geoordeelde voortzetting van de bijdragen die het Regieorgaan verschaft voor het onderwijs aan researchmasterstudenten, mits de faculteiten in ieder geval de komende vijf jaar de basisfinanciering van de scholen op zich blijven nemen. Wel is men van mening dat de wijze van toekenning van de persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten zou moeten worden vereenvoudigd.

3. TRANCHE DUURZAME GEESTESWETENSCHAPPEN 2014

De toekenningen Duurzame Geesteswetenschappen 2014 zijn primair gebaseerd op het Advies inzake Implementatie Duurzame Geesteswetenschappen van 23 juni 2010. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de bijgestelde bestedingsplannen 2012-2015 die bij brief van 31 december 2011 aan de toenmalige Staatssecretaris zijn aangeboden en waarmee deze akkoord is gegaan. De uiteindelijke toewijzing van het voor 2014 beschikbare bedrag en de daar tegenover in 2014 gerealiseerde lasten zijn samengevat in de volgende tabel.

Tabel 1: Toewijzingen en lasten Duurzame Geesteswetenschappen 2014 (bedragen x € 1.000; afgerond)

Bestedingsdoel	Toewijzing 2014 incl. salaris- maatregelen t/m 2013	Salaris- maatregelen 2014	Totaal toewijzing 2014	Lasten 2014
1. Facultaire basistoekenningen cf. Advies 23-06-2010	12.000		12.000	
2. Idem, loonbijstellingen t/m 2013	847		847	
3. Idem, loonbijstellingen 2014		139	139	
4. <i>Facultaire basistoekenningen incl. loonbijstellingen (= 1 + 2 + 3)</i>	12.847	139	12.986	14.729
5. Landelijke onderzoekscholen	169	2	171	168
6. Persoonlijk budget ReMa-studenten	254	3	257	15
7. NWO-promotieplaatsen	500		500	500
8. Regieorgaan	153	1	154	96
9. Landelijke samenwerking	1.958	21	1.979	1.212
Totaal	15.881	166	16.047	16.720

(NB. Het Totaal toewijzing 2014 van k€ 16.047 komt overeen met het door OCW opgegeven bedrag van € 16.318.794 minus € 771.510 t.b.v. de projecten 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen' en plus € 500.000 bijdrage aan NWO/G t.b.v. het programma 'Promoveren in de geesteswetenschappen').

Ter toelichting dient het volgende.

Ad 4: Facultaire basistoekenningen

De lasten 2014 in verband met de *facultaire basistoekenningen* voor dat jaar van in totaal k€ 14.729 worden in tabel 2 naar bestedingsdoelen gespecificeerd en in relatieve zin vergeleken met de toekenningen conform het Implementatieadvies (zie blz. 59 van dat advies) en met de bijgestelde bestedingsplannen 2012-2015 waarmee OCW de facto akkoord is gegaan bij brief van 7 februari 2012.

Tabel 2: Specificatie lasten t.l.v. Facultaire basistoekenningen DGW 2014 (bedragen x € 1.000; afgerond)

Bestedingsdoel	Lasten 2014 absoluut	Lasten 2014 in %	Verdeling in % cf. Implementatie- advies	Verdeling in % cf. bijgestelde bestedingsplannen
1. Vergrijzing staf/onvoldoende doorstroming jong talent	4.657,2	32	28	31
2. Sterk gestegen ow-last en druk op oz-tijd	6.691,6	45	48	44
3. Zwak afstudeerrendement i.h.b. in de BA	1.022,0	7	8	6
4. Versnipperd ow-aanbod i.h.b. in de MA	102,4	1	4	4
5. Nadelige kleinschaligheid	1.475,4	10	7	8
6. Onderbenutting maatschappelijke uitstraling	779,9	5	5	7
Totaal	14.728,5	100	100	100

Op basis van de tabellen 1 en 2 kan het volgende worden geconcludeerd.

i) De verdeling van de facultaire lasten naar bestedingsdoelen komt ook voor 2014 voor het overgrote deel overeen met die welke is voorzien in het Implementatieadvies van 23 juni 2010 resp. de bijgestelde bestedingsplannen 2012-2015. Een zekere mate van verschuiving kan het gevolg zijn van verschillen in het tempo waarin de onderscheiden bestedingsdoelen konden worden gerealiseerd en de geboden mogelijkheid van over- en onderschrijding tussen de gebudgetteerde bedragen.

ii) Voor 2014 is er sprake van overbesteding van de facultaire basistoekenningen ter grootte van k€ 1.743 (k€ 12.986 minus k€ 14.729). Als daarbij rekening wordt gehouden met het basissaldo dat ultimo 2013 resteerde van k€ 2.575 (afgerond; zie Tussenrapportage 2013, blz. 7), resteert er ultimo 2014 in totaal een cumulatief saldo op de facultaire basistoekenningen van k€ 832 (k€ 2.575 minus k€ 1.743). Zoals uit bijlage 2 blijkt zijn de cumulatieve saldi met name te lokaliseren bij de faculteiten van de UvA, RU, EUR en OU. Gezien het in vergelijking met het budget 2014 hoge bestedingsniveau van de UvA en RU valt volledige uitputting van de DGW-gelden in 2015 bij deze faculteiten zonder meer te verwachten. Overigens blijven de saldi ultimo 2014 van deze faculteiten binnen de door het Regieorgaan als redelijk geachte marge van 10% van het jaarbudget DGW. Dat geldt niet voor de OU en de EUR. De OU verwacht in 2015 voor circa k€ 100 in te teren op het cumulatieve saldo ultimo 2014 van k€ 219,9 en wil het restant van circa k€ 120 reserveren voor 2016 ten behoeve van het doorlopen van 2 tijdelijke WP-aanstellingen die beschikken over expertise welke cruciaal is voor het nieuwe masterprogramma Cultuurwetenschappen en (nog) niet aanwezig is bij de vaste staf. Bij de EUR stonden ultimo 2014 tegenover het cumulatieve saldo DGW van k€ 212,9 abusievelijk niet in de administratie verwerkte verplichtingen ad k€ 30,5. Na verrekening hiervan resteert een cumulatief saldo van k€ 182,4 dat volgens plan in 2015 zal worden aangewend voor de aanloopkosten van de nieuwe internationale bachelors (International Bachelor Arts and Culture Studies en International Bachelor History).

Aldus kan worden geconcludeerd dat de DGW-saldi ultimo 2015 nagenoeg volledig zullen zijn uitgeput.

Ad 5: Landelijke onderzoekscholen

De middelen DGW ter medefinanciering van de personele infrastructuur van de landelijke onderzoekscholen en met name van de organisatie van het onderwijs voor researchmasterstudenten zijn als zodanig geoormerkt. De ultimo 2014 voor dit doel bij de betrokken instellingen resterende middelen van in totaal k€ 16,7 (k€ 13,6 ultimo 2013 plus saldo 2014 van k€ 3,1) betreffen openstaande (na)betalingen of hangen samen met het boeken van de bijdrage aan de onderzoekscholen, waarvoor de faculteit penvoerder is, alleen voor zover daar reële lasten tegenover staan. Dit is het geval bij de UvA. De verwachting is dat het saldo bij deze faculteit, dat door de opstartfase is ontstaan, eind 2015 zal zijn ingelopen (zie bijlage 2 voor de specificatie naar faculteiten).

Aan de onderzoeksschool NOSTER (Nederlandse Onderzoekschool voor Theologie en Religiewetenschap) is (op basis van de erkenning als een zgn. grote onderzoeksschool) een bijdrage in de jaren 2013 tot en met 2015 toegezegd vanuit de gelden Duurzame GW van k€ 15 per jaar en vanuit de betrokken faculteiten van k€ 40 per jaar. De hiertoe benodigde gelden Duurzame GW kunnen worden gevonden binnen het beschikbare bedrag voor persoonlijke budgetten researchmasterstudenten. Daarom wordt de bijdrage 2014 ook onder dat hoofd verantwoord (zie onder Ad 6).

Begin 2013 is de voormalige onderzoeksschool Ethiek opgegaan in de nieuwe bredere Onderzoekschool Wijsbegeerte en is het penvoerderschap overgegaan van de Universiteit Utrecht naar de Erasmusuniversiteit Rotterdam. Vooralsnog is afgesproken dat de bijdrage Duurzame Geesteswetenschappen tussen beide instellingen wordt verrekend.

De huidige afspraken tussen de instellingen en de landelijke onderzoekscholen, waaraan ook het Regieorgaan zich heeft gecommitteerd, lopen tot en met 2016. Het DLG werkt momenteel aan een evaluatie van de onderzoekscholen en de afspraken daarover. Van de kant van het Regieorgaan zijn daarvoor als aandachtspunten ingebracht het al dan niet aanbieden van eigen onderwijs door een onderzoeksschool van ten minste 5 EC voor researchmasterstudenten en de definitie van de grootte van een onderzoeksschool, die niet alleen ware te relateren aan het aantal promovendi, maar ook aan het aantal EC dat door researchmasterstudenten bij een onderzoeksschool wordt behaald.

Ad 6: Persoonlijke budgetten researchmasterstudenten

In 2012 is in overleg tussen het DLG, LOGOS en het Regieorgaan besloten tot invoering van een nieuw regime voor toekenning van middelen DGW voor persoonlijke budgetten aan faculteiten per 1-2-2015, op basis van de per die datum bij de onderzoekscholen aangemelde researchmasterstudenten aan wie niet eerder twee keer een persoonlijk budget is toegekend. Aan het eind van het collegejaar 2014-2015 wordt vervolgens bezien of de onderzoekscholen voor de aangemelde aantallen researchmasterstudenten 5 EC onderwijs hebben verzorgd. Omdat realisatie van de verbeterpunten de nodige tijd vergt, werd de bestaande regeling – bij wijze van overgangsfase – ook voor het studiejaar 2013-2014 gehandhaafd. Uitbetaling daarvoor aan faculteiten vond plaats in 2013. Door de overgang naar de nieuwe regeling behoeften in 2014 geen uitbetalingen in dat jaar in verband met de persoonlijke budgetten te worden gedaan. Ten laste van dit budget 2014 van k€ 256,5 komt dan ook alleen de bijdrage van k€ 15 aan NOSTER.

NB. In bijlage 2 is een cumulatief saldo ultimo 2013 vermeld van k€ 43,9, hiervan is – zoals toegelicht in de Tussenrapportage 2013 (blz. 9) – k€ 40,9 toe te schrijven aan meer toegekende bedragen dan het budget 2013 eigenlijk toestond, zodat de facto een saldo van k€ 3,0 resteerde. Conform het voorstel van het Regieorgaan is het laatste bedrag naar 2014 overgebracht voor het opvangen van eventueel nog nakomende correcties. Deze correcties zijn niet nodig gebleken, zodat er in totaal resteert een nader te bestemmen bedrag van k€ 244,5 (k€ 256,5 Toewijzing 2014 minus k€ 15 NOSTER plus k€ 3). Het Regieorgaan stelt voor dit bedrag te reserveren voor toevoeging aan de middelen voor de in 2016 en 2017 uit te voeren rondes van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen (zie ook paragraaf 6.2).

(De in bijlage 2 als lasten 2014 Budget ReMa-studenten vermelde bedragen van in totaal k€ 33,7 betreffen de in 2014 naar het Regieorgaan teruggestorte positieve saldi ultimo 2013. De UvA dient in 2015 alsnog k€ 13,8 terug te storten. De als toewijzing 2014 opgenomen Budgetten ReMa-studenten van in totaal k€ 3,5 betreffen de door het Regieorgaan uitbetaalde bijdragen aan faculteiten met een negatief saldo ultimo 2013).

Ad 7: NWO-promotieplaatsen

Na de eerste bijdrage van M€ 3,5 in 2010 aan het gezamenlijke programma voor promotieplaatsen in de geesteswetenschappen van NWO en het Regieorgaan is in de loop van 2011 het volgende schema voor de verdere bijdragen vanuit het Regieorgaan overeengekomen: 2011: k€ 1.150; 2012: k€ 601; 2013: k€ 350; 2014: k€ 500 en 2015: k€ 375. (OCW heeft feitelijk in de jaren 2011 tot en met 2014 een iets ander betalingsritme aangehouden, maar wel het in totaal voor die jaren overeengekomen bedrag aan NWO uitgekeerd, zij het zonder indexatie.) Dit financieringsschema impliceerde een verhoging van de bijdrage Duurzame GW volgens het Implementatieadvies van 23 juni 2010 van in totaal k€ 5.625 naar k€ 6.476. Mede omdat het gebiedsbestuur NWO-G daarnaast – met steun vanuit het Algemeen Bestuur van NWO – € 1,5 mln extra voor de uitvoering van het programma beschikbaar heeft gesteld, werd een substantiële uitbreiding van het aantal promotieplaatsen mogelijk. In 2014 zijn 660 aanvragen voor een promotieplaats in het kader van dit programma bij de faculteiten ingediend. Dit aantal is weliswaar lager dan in 2013 (762), maar betekent nog steeds dat de aanvraagdruk bijzonder hoog was. Uit de aanvragen zijn – volgens vooraf vastgestelde quota – 41 projectvoorstellen door de decanen geselecteerd en vervolgens ingediend bij NWO Geesteswetenschappen en het Regieorgaan. Omdat 3 kandidaten zich wegens een aangenomen baan terugtrokken, zijn 38 voorstellen in behandeling genomen. Gegeven de beschikbare middelen zijn er hiervan 20 gehonoreerd. Ook aanvragen van "kleine" faculteiten (EUR, VUA, en UM) zijn dit keer weer toegekend.

Om ook in 2015 een ronde mogelijk te maken heeft het Regieorgaan besloten – zoals gemeld in eerdere rapportages – om hiervoor financiële ruimte te bestemmen binnen de overige budgetten Duurzame Geesteswetenschappen 2013 tot en met 2015 voor zover die niet aan faculteiten zijn toegewezen. De hoogte van de bijdrage vanuit de middelen Duurzame Geesteswetenschappen voor een ronde in 2015 is bepaald op M€ 1,6. Ultimo 2013 had het Regieorgaan voor de promotieronde 2015 reeds een reservering van k€ 1.381 getroffen (zie o.a. de Tussenrapportage 2013, blz. 9). Zoals onder Ad 8 en 9 nader wordt toegelicht kan het Regieorgaan ultimo 2014 hieraan toevoegen een bedrag van k€ 219 (resp. k€ 58 Saldo budget Regieorgaan 2014 plus k€ 161 gedeelte van het saldo 2014 Dudoc-Alfa/Meesterschap in vakdidactiek). Aldus komt de reservering voor de promotieronde 2015 ultimo 2014 in totaal op € 1,6 mln. Doordat NWO-G een bedrag van € 2,4 mln (waarvan € 0,4 mln van voorgaande rondes resterende DGW-middelen) beschikbaar kan stellen voor 2015, is aldus ook in dat jaar een volledige ronde van 20 promovendi mogelijk.

Ad 8: Regieorgaan

Bij brief van 1 april 2015 heeft het Regieorgaan de afrekening en verantwoording van zijn apparaatskosten 2014 aan de afdeling Financiën en Control van de UU doen toekomen. Samengevat komt deze verantwoording er op neer dat tegenover een budget van € 154.025 lasten zijn gerealiseerd voor een bedrag van € 95.777. Door een terughoudend bestedingsbeleid is aldus een positief saldo 2014 van € 58.248 gerealiseerd. Het Regieorgaan wil dit saldo reserveren voor de in 2015 uit te voeren ronde van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen. Overigens heeft het Regieorgaan in 2014 een bijdrage van € 5.000 toegekend aan ScienceWorks ten behoeve van de organisatie van de conferentie 'Verantwoorde valorisatie in de Alfa- en Gammawetenschappen'. Dit bedrag is voldaan uit een in 2009 getroffen voorziening ten behoeve van werkconferenties en quick scans. Rekening houdend met de genoemde bijdrage en de kosten van een in 2011 gehouden werkconferentie resteert van de voorziening vooralsnog € 5.051. Het Regieorgaan gaat ervan uit dat dit bedrag in 2015 zal worden aangewend.

Ad 9: Landelijke samenwerking

Voor de projecten in het kader van landelijke samenwerking zijn vooralsnog, d.w.z. voor verwerking van de lasten 2014, de volgende middelen beschikbaar.

Tabel 3: Middelen landelijke samenwerking (bedragen x € 1.000; afgerond)

Herkomst	Bedrag excl. indexering 2014	Indexering 2014	Totaal
Saldo ultimo 2013 cf. Tussenrapp. 2013, blz.11	3.154		3.154
Rijksbijdrage 2014	1.958	21	1.979
Rijksbijdrage 2015	2.085	22	2.107
Totaal	7.197	43	7.240

Kwaliteitsindicatoren onderzoek

Eind 2012 heeft het Ministerie toestemming gegeven voor financiering van het plan "Kwaliteitsindicatoren en valorisatie: naar een nieuw werkbaar instrumentarium" uit de voor landelijke samenwerking gereserveerde middelen voor een bedrag van in totaal k€ 367. De verdeling hiervan over de jaren van geplande uitvoering was als volgt: 2013: k€ 80, 2014: k€ 144, 2015: k€ 143. Door een vertraagde start van dit project is in 2013 tegenover het begrote bedrag van k€ 80 slechts k€ 24 aan lasten gerealiseerd met name ten behoeve van de toenmalige projectsecretaris. Dit betekende een overschot van k€ 56, dat is doorgeschoven naar 2014. Door verdere vertraging hebben de lasten in 2014 slechts k€ 14 bedragen. Het Regieorgaan wil het aldus ultimo 2014 resterende cumulatieve saldo voor dit project van k€ 186 (k€ 56 saldo 2013 plus k€ 144 budget 2014 minus k€ 14 lasten 2014) laten doorschuiven naar 2015 teneinde afronding van dit project mogelijk te maken. Overigens heeft het Regieorgaan er niet alleen bij herhaling bij de projectleiding op aangedrongen een inhaal-slag te maken, maar ook erop gewezen dat de vertraging niet mag leiden tot hogere kosten van het project.

Masterlanguage

In het Actieplan Masterlanguage is voor 2014 een kostenraming van k€ 711 opgenomen. De lasten 2014 zijn uitgekomen op een bedrag van k€ 618,5. Het positieve saldo van € 92,5 kan met name worden verklaard door lagere kosten van de website en minder kosten van de landelijke masterdagen en van extracurriculaire activiteiten. Het Regieorgaan wil van dit saldo k€ 80,3 reserveren voor toevoeging aan de middelen Masterlanguage voor 2016 en k€ 12,2 reserveren voor toevoeging aan de middelen voor de in 2016 en 2017 uit te voeren rondes van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen. In de Tussenrapportage 2013 is abusievelijk vermeld dat de lasten voor Masterlanguage in 2013 k€ 166,6 hebben bedragen. Dit had moeten zijn k€ 114,4. Het positieve verschil van k€ 52,2 zou het Regieorgaan eveneens willen reserveren voor toevoeging aan de middelen voor de in 2016 en 2017 uit te voeren rondes van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen.

Qua uitvoering van het onderwijsaanbod ligt Masterlanguage nu op stoom. De studenten die een of meer modules daarvan hebben gevolgd zijn daarover heel positief. De aantallen studenten laten – ondanks de inspanningen van de landelijk coördinator – nog te wensen over.

Versterking Lerarenopleidingen in de Geesteswetenschappen

In het Actieplan Versterking Lerarenopleidingen in de Geesteswetenschappen zijn voor 2014 de volgende kosten gebudgetteerd:

- Dudoc-Alfa	k€ 396
- Meesterschap in de vakdidactiek	k€ 425 (na aftrek bijdrage faculteiten van 50%)
- Kosten stuurgroep	<u>k€ 10</u>
Totaal	k€ 831

In 2014 heeft in overleg tussen de voorzitter van de Stuurgroep, het DLG en het Regieorgaan een aanpassing van de begroting voor 2014 plaatsgevonden. Deze aanpassing was nodig in verband met de gebleken noodzaak van respectievelijk gedeeltelijke vrijstelling van de voorzitter van de stuurgroep en de behoefte aan secretariële ondersteuning, en de bijzondere inspanning die de leden van de stuurgroep/programmaraad Dudoc-Alfa in de aanloop van de start van dit programma hebben moeten leveren. De aangepaste begroting 2014 en de daartegenover gerealiseerde lasten zijn in navolgende tabel opgenomen.

Tabel 4: Aangepaste begroting en lasten Versterking Lerarenopleidingen 2014 (bedragen x € 1.000)

Activiteit	Aangepaste Begroting 2014	Lasten 2014
Leiding en ondersteuning stuurgroep	92,1	91,4
Meesterschap in vakdidactiek	200,0	136,6
Dudoc-Alfa	396,0	350,9
Totaal	688,1	578,9

Ter toelichting kan het volgende worden opgemerkt. Het achterblijven van de lasten i.v.m. Meesterschap in vakdidactiek is het gevolg van het feit dat de beoogde aanstellingen niet per 1 januari 2014 konden worden gerealiseerd, maar gedeeltelijk in de loop van 2014 tot stand zijn gekomen. Deels zijn de desbetreffende formatieplaatsen ultimo 2014 nog onbezet. Zo is de hoogleraar didactiek van het Nederlands nog niet in Leiden aangesteld. Bij de UU was er ultimo 2014 nog de vacature hoogleraar foreign language education. Inmiddels is daarvoor een oplossing gevonden. Ook de UD-vacature vakdidactisch meester Frans aan de RUG kon nog niet worden vervuld als gevolg van terugtrekken van de kandidaat. De faculteit onderzoekt alternatieve opties. (In de lasten Meesterschap in vakdidactiek van k€ 136,6 is overigens begrepen een voorziening van k€ 15,5 in verband met door de Universiteit Leiden gemaakte kosten, die nog niet zijn verrekend).

In september 2014 zijn 14 promovendi met hun onderzoek in het kader van Dudoc-Alfa gestart. Op 1 oktober 2014 is het Dudoc-Alfa programma feestelijk geopend waarbij ook enkele promovendi vertelden over hun onderzoeksplannen. De onderbesteding op het budget Dudoc-Alfa in 2014 is het gevolg van nog bescheiden kosten van extra seminars e.d. en lagere kosten van vervanging bij de scholen (deze waren geraamd op het maximumbedrag van k€ 45 terwijl voor vervanging bij een VO- of een HBO-instelling lagere bedragen worden toegekend). In vergelijking met het Actieplan Versterking Lerarenopleidingen is er sprake van een overschot van k€ 252,1 (k€ 831 minus k€ 578,9). Het Regieorgaan stelt voor hiervan k€ 161 toe te voegen aan de reservering voor de promotieronde 2015 van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen en het restbedrag van k€ 91,1 toe te voegen aan de reservering voor de in 2016 en 2017 uit te voeren rondes van dat programma. De laatstgenoemde reservering komt hierdoor in totaal op k€ 400,0 (k€ 244,5 saldo persoonlijke budgetten researchmasterstudenten, k€ 12,2 deel saldo Masterlanguage 2014, k€ 52,2 correctie saldo Masterlanguage 2013 en k€ 91,1 van het saldo versterking lerarenopleidingen).

Totaalbeeld

Tegenover de rijksbijdrage 2014 voor landelijke samenwerking van k€ 1.979 staan aldus de volgende lasten (afgerond): Kwaliteitsindicatoren onderzoek k€ 14, Masterlanguage k€ 619 en Versterking Lerarenopleidingen in de Geesteswetenschappen k€ 579, dus in totaal k€ 1.212. Dit betekent een positief jaarsaldo 2014 van k€ 767. Zoals hiervoor is beschreven, wil het Regieorgaan hiervan (bedragen afgerond op k€ 1):

- k€ 130 doorschuiven naar 2015 voor het project Kwaliteitsindicatoren onderzoek;
- k€ 161 van het saldo Versterking Lerarenopleidingen toevoegen aan de reservering voor de ronde 2015 van het programma Promoveren in de GW;
- k€ 103 (k€ 12 deel saldo Masterlanguage 2014 en k€ 91 deel saldo 2014 Versterking vakdidactiek) reserveren voor de in 2016 en 2017 uit te voeren rondes van het programma Promoveren in de geesteswetenschappen.
- k€ 80 bestemmen voor toevoeging aan de middelen voor Masterlanguage in 2016.

Het resterende saldo van k€ 293 (k€ 767 minus resp. k€ 130, k€ 161, k€ 103 en k€ 80) kan worden toegevoegd aan de middelen voor landelijke samenwerking in de komende jaren. Deze middelen komen aldus op k€ 5.554. Zie de opbouw in de hierna opgenomen tabel.

Tabel 5: Middelen landelijke samenwerking masters na verwerking lasten 2014
(bedragen x € 1.000; afgerond)

Herkomst	Totaalbedrag	Toelichting
1. Saldo 2011	432	
2. Saldo 2012	2.109	
3. Reservering 2012	-/- 878	Promoveren in de geesteswetensch. 2015
4. Cum. saldo ult. 2012 (1 t/m 3)	1.663	
5. Saldo 2013 voor reservering	1.831	
6. Reservering 2013	-/- 340	Promoveren in de geesteswetensch. 2015
7. Cum. saldo ult. 2013 (4 t/m 6)	3.154	
8. Saldo 2014, na reserveringen	293	Zie voor berekening boven de tabel
9. Rijksbijdrage 2015	2.107	
Totaal (7 t/m 9)	5.554	Incl. k€ 140 indexeringen

Bij buiten beschouwing laten van de indexeringen komt het beschikbare bedrag voor landelijke samenwerking in de jaren na 2014 op k€ 5.414 (k€ 5.554 minus k€ 140 indexeringen). Dat bedrag komt overeen met de oorspronkelijk geraamde, nog verwachte kosten voor respectievelijk:

- het project Kwaliteitsindicatoren onderzoek ad k€ 143 (tranche 2015);
- Masterlanguage ad k€ 711 (tranche 2015);
- Versterking vakdidactiek geesteswetenschappen ad k€ 425 (netto voor 2015);
- Stuurgroep vakdidactiek geesteswetenschappen ad k€ 30 (in de jaren 2015 t/m 2017 telkens k€ 10) en
- Dudoc-Alfa k€ 4.105 (k€ 1.117 voor 2015, k€ 1.116 voor 2016, k€ 1.117 voor 2017 en k€ 755 voor 2018).

M.a.w. de beoogde middelen voor uitvoering van de landelijke projecten in 2015 en de doorloop van Dudoc-Alfa tot 1-9-2018 zijn nog steeds beschikbaar. Zie ook de financiële voorstellen voor de landelijke programma's na 2015 in paragraaf 6.2.

4. MONITORING FACULTAIRE PROJECTEN TOT EN MET 2014

4.1. Algemeen

Het Regieorgaan Geesteswetenschappen is in juli 2009 ingesteld en heeft in dat jaar voor het eerst middelen Duurzame Geesteswetenschappen naar faculteiten uitgezet (M€ 1,8). Voor het toetsen van het effect van de middelen Duurzame Geesteswetenschappen, die aan de faculteiten zijn toegekend, ligt het daarom in de rede een vergelijking te maken met de situatie in 2008 (zo mogelijk) of 2009.

In het eerste deel van dit hoofdstuk volgt een aantal globale bevindingen voor de sector als geheel waarbij wordt aangehaakt bij de structuurproblemen van de faculteiten zoals beschreven in het rapport Duurzame Geesteswetenschappen van de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen. In het tweede deel wordt per faculteit nader ingegaan op hetgeen is gerealiseerd van de facultaire plannen die ten grondslag hebben gelegen aan het Implementatieadvies Duurzame Geesteswetenschappen van 23 juni 2010, resulterend in de actuele situatie van de faculteit zoals het Regieorgaan die ziet.

1. Krapte in de verschillende geldstromen

Zoals eerder gemeld in de diverse tussenrapportages zijn de meeste faculteiten tegenover de extra middelen ter verduurzaming van de Geesteswetenschappen in de afgelopen jaren langs andere lijnen in meer of mindere mate geconfronteerd met bezuinigingen resp. achterblijven van groei van de nodige middelen. De oorzaken hiervan waren divers (o.a. algemene universitaire financiële problematiek, aanpassing van universitaire allocatiemodellen, relatief achterblijven qua prestaties bij andere faculteiten). Op basis van het overleg met de decanen kan overigens worden geconcludeerd dat er geen instellingen zijn waar meer dan evenredig op een faculteit is bezuinigd vanwege de middelen Duurzame Geesteswetenschappen.

In de Tussenrapportage 2013 werd nog geconstateerd dat vrijwel alle faculteiten er goed in geslaagd waren in 2013 een begrotingsevenwicht te bereiken resp. te handhaven, in enkele gevallen mede dankzij incidentele bijdragen van het College van Bestuur. In 2014 zijn er echter bij enkele faculteiten (UvA, EUR en UvT) substantiële exploitatietekorten ontstaan. Na de reorganisatie- en/of transitieprocessen die in 2013 liepen bij de UU, RUG en VU en de partiële reorganisaties bij de kleinere faculteiten EUR (Geschiedenis) en UvT (Cultuurwetenschappen) is nu ook bij de faculteit der Geesteswetenschappen van de UvA een pijnlijk proces van aanpassing in gang gezet.

Met deze veranderingsprocessen wordt met name beoogd ook op langere termijn de financierbaarheid van de faculteiten te waarborgen. Hierbij mag niet vergeten worden dat de DGW-gelden conform het Implementatieadvies voor een deel zijn ingezet ter beperking van de sterk gestegen onderwijslast (met name door de UvA, UU en RU). Als deze gelden onverhoopt zouden wegvallen, zou dit deze faculteiten nopen tot verdere aanpassingen van de onderwijsprogramma's.

Vrijwel alle faculteiten beschikken inmiddels over een bescheiden algemene reserve, die echter slechts voor een zeer korte periode als buffer bij financiële tegenvallers kan fungeren.

Ten slotte zij nog eens opgemerkt – voor de zoveelste keer, maar daarom niet minder waar en klemmend – dat het Topsectorenbeleid dat elders in de wetenschappelijke wereld voor aanzienlijke uitbreiding van middelen garant staat, de Geesteswetenschappen van meet af aan nagenoeg buitenspel heeft gezet, met alle gevolgen van dien. (Bij erkenning van het in het (internationale) Nederlandse bedrijfsleven immens belangrijke domein Informatie en Media als topsector zou dit overigens een heel ander verhaal zijn geweest.)

2. Vergrijzing van de wetenschappelijke staf en onvoldoende doorstroming jong talent

Verjonging en doorstroming zijn o.a. afhankelijk van de instroom van promovendi en postdocs. Deze instroom is opgenomen in de volgende tabel waarin de ontwikkeling van de WP-bezetting per jaareinde wordt getoond.

Tabel 6: Ontwikkeling WP-bezetting per jaareinde (fte in dienst)

Jaar	HGL	UHD	UD	Docent	Staf	Postdoc	Promovendi	Totaal
2008	388,7	231,2	763,9	402,7	1.786,5	269,2	689,0	2.744,7
2009	390,3	231,9	795,4	372,8	1.790,4	280,4	687,1	2.757,9
2010	403,9	239,5	799,2	367,9	1.810,5	285,2	709,0	2.804,7
2011	409,9	233,1	823,7	379,8	1.846,5	316,4	757,9	2.920,8
2012	416,2	230,1	865,6	375,4	1.887,3	322,5	755,5	2.965,3
2013	420,5	239,5	856,3	389,2	1.905,5	292,5	786,5	2.984,5
2014	423,4	249,8	849,8	421,4	1.944,4	300,0	738,1	2.982,5

Uit de tabel kan t.o.v. de bezetting ultimo 2013 worden afgelezen een uitbreiding van de staf in 2014 met circa 2% met name in de sfeer van docenten. De afname in 2014 van het aantal UD's met 6,5 fte wordt (meer dan) gecompenseerd door een uitbreiding van het aantal UHD's met 10,3 fte. Het aantal promovendi is t.o.v. 2013 afgenomen met 48,4 fte, terwijl het aantal postdoc-plaatsen met 7,5 fte is toegenomen, maar achterblijft bij de aantallen postdocs in de jaren 2011 en 2012.

De kansen voor in- en doorstroming in het wetenschappelijk personeel zijn in de afgelopen jaren aanzienlijk geweest, en dit is stellig in belangrijke mate toe te schrijven aan het proces Duurzame Geesteswetenschappen. In vergelijking met de situatie in 2008 is er sprake van een groei van resp. het aantal fte UD van 763,9 ultimo 2008 naar 849,8 ultimo 2014, van het aantal fte postdoc van 269,2 ultimo 2008 naar 300 ultimo 2014 en van het aantal fte promovendi van 689,0 ultimo 2008 naar 786,5 ultimo 2013 met een terugval naar 738,1 ultimo 2014. Terwijl de toename van het aantal UD's deels direct aan het proces DGW is toe te schrijven, geldt voor de groei van de aantallen promovendi en postdocs dat de middelen Duurzame Geesteswetenschappen zowel direct als indirect daarop effect hebben gehad. Indirect namelijk door (tijdelijke) toekenning van extra onderzoekscapaciteit waardoor meer aanvragen voor tweede of derde geldstroomprojecten zijn gehonoreerd. Helaas moet worden geconstateerd dat de aantallen fte Docent (stafleden met alleen onderwijstaken) na een daling in de jaren 2009 en 2010 weer zijn toegenomen, niet alleen absoluut maar ook qua aandeel in de staf-opbouw. Ultimo 2014 is dit percentage weer terug op dat van ultimo 2008, t.w. 22%. Gezien de verwevenheid van onderwijs en onderzoek acht het Regieorgaan een dergelijk hoog aandeel van Docenten ongewenst.

Het aantal promoties is in de periode 2008-2014 sterk toegenomen. In 2008 waren er 230 promoties in de geesteswetenschappen, in 2009: 292, in 2010: 281, in 2011: 285, in 2012: 331, in 2013: 307 en in 2014: 316. Het potentieel voor instroming in de staf is dan ook voor de meeste vakgebieden ruimschoots aanwezig.

De ontwikkeling van de leeftijdsopbouw van de staf over de jaren 2009, 2011, 2013 en 2014 is in tabel 7 opgenomen.

Tabel 7: Leeftijdsopbouw wetenschappelijke staf in %

Ultimo	t/m 34 jr	35 t/m 44 jr	45 t/m 55 jr	56 t/m 60 jr	ouder dan 60 jr	Totaal
2009	11,5	22,7	36,9	16,8	12,1	100
2011	12,5	24,1	35,1	16,8	11,4	100
2013	13,2	26,2	30,9	17,8	11,9	100
2014	13,6	26,7	29,6	16,6	13,5	100

Uit de vermelde data blijkt een groei van het aantal wp beneden 45 jaar van 34,2 % ultimo 2009, naar respectievelijk 36,6% ultimo 2011, 39,4% ultimo 2013 en 40,3% ultimo 2014. Daarbij heeft die groei zich zowel voorgedaan in de groep tot en met 34 jaar als in de groep van 35 tot en met 44 jaar. De groep die het meest is afgenomen is die van 45 tot en met 55 jaar. Het aandeel van de groep boven 55 jaar is licht gestegen (van 28,9% ultimo 2009 naar 30,1% ultimo 2014). E.e.a. betekent dat er daadwerkelijk verjonging heeft plaatsgevonden, ook al is de zittende staf inmiddels vijf jaar ouder geworden. Duurzame Geesteswetenschappen heeft een hoofdrol gespeeld in dit positieve proces.

3. Sterk gestegen onderwijslast en druk op onderzoekstijd

De ontwikkeling van de totale onderwijslast in de afgelopen jaren wordt in tabel 8 zichtbaar gemaakt op basis van de aantallen gerealiseerde studiepunten (EC's) en de aantallen diploma's. Tevens zijn in de tabel opgenomen de aantallen ingeschreven studenten per 1 oktober van het desbetreffende studiejaar. (NB. De aantallen EC's zijn gewijzigd t.o.v. die in de Tussenrapportage 2013 als gevolg van correcties door faculteiten. De aantallen studenten verschillen ook enigszins door correcties van de VSNU).

Tabel 8: Ontwikkeling aantallen EC's en diploma's

Studiejaar	Aantallen EC's	BA-diploma's	MA-diploma's	Doctoraal-diploma's	Totaal diploma's	Aantallen studenten
2007-2008	1.268.509	4.080	3.519	426	8.025	pm
2008-2009	1.334.639	4.547	3.870	178	8.595	33.073
2009-2010	1.419.672	4.605	4.263	245	9.113	34.941
2010-2011	1.511.684	5.004	4.977	51	10.032	35.974
2011-2012	1.525.902	5.784	5.809	7	11.600	35.422
2012-2013	1.442.638	4.953	4.631	0	9.584	33.220
2013-2014	1.457.629	4.680	4.548	0	9.228	34.219
2014-2015						34.050

Als indicatie voor de onderwijslast en de druk op onderzoekstijd wordt veelal de staf-studentratio gehanteerd. Bij gebruikmaking van de methodiek die ook in het rapport Duurzame Geesteswetenschappen van de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen is toegepast, kunnen de volgende staf-studentratio's worden berekend: 2009: 1:41, 2010: 1:41, 2011: 1:39, 2012: 1:36, 2013: 1:37 en 2014: 1:36. M.a.w. er lijkt in de afgelopen jaren – mede dankzij de DGW-gelden – geleidelijk sprake te zijn geweest van een verbeterde situatie.

Het Regieorgaan heeft overigens de indruk dat die verbetering op de "werkvloer" niet of nauwelijks als zodanig wordt ervaren. Uit overleg met decanen en de uitkomsten van recente personeelsenquête's, die bij faculteiten zijn gehouden, rijst globaal het volgende beeld op. De motivatie voor het eigen werk is in het algemeen groot. De werkdruk wordt echter nog steeds door het wetenschappelijk personeel als hoog en stijgend ervaren mede doordat men diverse nieuwe taken op zich af heeft zien komen zoals een intensievere studentbegeleiding (bijv. intakegesprekken, bindend studieadvies) en de steeds groter geworden druk om 2^e en/of 3^e geldstroom onderzoekaanvragen op te stellen. Door intensievere contacten met docenten, verheldering van taakverdelingsmodellen, scholingstrajecten voor leidinggevend en e.d. proberen faculteitsbesturen en afdelingsvoorzitters zoveel mogelijk vermindering van de werkdruk en daardoor verbetering van de arbeidssatisfactie te bewerkstelligen. Bij enkele instellingen heeft het CvB ook tijdelijk extra middelen t.b.v. het onderwijs toegekend.

Ook in de "Meta-evaluatie Beoordeling cluster Geesteswetenschappen 2014" van de NVAO wordt uitdrukkelijk aandacht besteed aan de grote werkdruk van de staf. Opgemerkt wordt (blz. 10) dat voor meerdere opleidingen binnen de subclusters Geschiedenis en Kunst en Cultuur een belangrijk aandachtspunt is de beperkte kwantiteit van de staf t.o.v. het beoogde intensieve onderwijsconcept. Vooral de brede opleidingen trekken veel studenten, maar het onderwijsconcept gaat nog uit van intensief, kleinschalig onderwijs, dat met de beschikbare staf moeilijk is te realiseren. Dit leidt tot allerlei problemen. De groepsgrootte van werkcolleges komt onder druk te staan, de mate van uitdaging van programma's neemt af, de studielast van de opleidingen is te laag, de studieduur lang, en de onderzoekstijd van de staf neemt af. Volgens deze evaluatie bevinden zich aan de andere kant van het spectrum veel kleinschalige opleidingen waarbij de personele bezetting ook minimaal is. In het subcluster Regiostudies zijn kleine docententeams aangetroffen die met kunst en vliegwerk een hoogwaardige en uitdagende opleiding draaiend houden.

4. Zwak afstudeerrendement vooral in de BA-fase

Zoals gemeld in de voorgaande tussenrapportages hebben alle faculteiten maatregelen in gang gezet om het onderwijsrendement en de onderwijskwaliteit te verbeteren mede met het oog op de prestatieafspraken die tussen de instelling en OCW zijn gemaakt. In een aantal gevallen zijn deze uitgebreid resp. aangescherpt. In het tweede deel van dit hoofdstuk komen de specifieke maatregelen per faculteit aan de orde.

Het Regieorgaan heeft zich bij de toetsing van de maatregelen vooral gericht op het bachelorrendement, de docentkwaliteit (aandeel docenten met een basiskwalificatie onderwijs) en de onderwijsintensiteit (aandeel voltijd BA-opleidingen met minder dan 12 geprogrammeerde contacturen en overige gestructureerde uren in het eerste jaar van de voltijd BA-opleidingen). Op basis van de ontvangen rapportages en het gevoerde overleg heeft het Regieorgaan geconstateerd dat de doelstelling onderwijsintensiteit bij vrijwel alle faculteiten per begin van het studiejaar 2014-2015 is verwezenlijkt. Uitzonderingen zijn de UM en de opleiding Geschiedenis van de EUR. Het programma van de laatstgenoemde opleiding wordt herzien. Vanaf het studiejaar 2015-2016 zal daarvoor ook een aantal van 12 gelden. Voor de UM is OCW vanwege de context van het probleemgestuurd onderwijs akkoord gegaan met een normaantal van 10 uur, dat in het studiejaar 2014-2015 is gerealiseerd.

Een stijging van het gemiddelde BA-rendement is beslist waarneembaar. Terwijl van de eerstejaars per 1-10-2006, die zich in het tweede jaar herinschreven, na 4 jaar 61,2% afstudeerde, liep dat cijfer in de jaren daarna op tot resp. 63,1%, 69,3%, 68,8%, en 68,2%. Daarnaast is de uitval in het eerste jaar BA afgenomen van 28,4% van de instroom in het studiejaar 2008-2009 naar 23,0% in het studiejaar 2012-2013 en 23,7% in het studiejaar 2013-2014. Gezien de daling van de uitval in het eerste jaar en de stijging van het aantal herinschrijvers dat binnen vier jaar een bachelordiploma behaalt, kan worden gesteld dat de totale doelmatigheid is toegenomen. (Overigens is de rendementsproblematiek uiteraard moeilijker te sturen omdat daarbij ook persoonlijke factoren van studenten een rol spelen. Om inzicht te krijgen in het oordeel van studenten over hun studie heeft het Regieorgaan in het kader van de Tussenrapportage 2013 gekeken naar de studentoordelen in het kader van de Nationale Studentenenquêtes 2010 t/m 2014. Daaruit bleek dat het oordeel over resp. de studie in het algemeen, de docenten en de inhoud van de opleiding vrijwel constant was gebleven (3,9 op een schaal van 5) en dat de (geringe) tevredenheid over de studiebegeleiding iets was toegenomen (van 3,39 naar 3,46). Bij het opstellen van het onderhavige rapport kon helaas nog niet worden beschikt over de uitkomsten van Nationale Studentenenquête 2015).

In de afgelopen jaren is bij alle faculteiten het aandeel docenten met een basiskwalificatie onderwijs substantieel gegroeid. De meeste faculteiten hebben de voor 2015 beoogde doelstelling reeds ultimo 2014 gehaald. Het Regieorgaan heeft bij faculteiten waar dat niet het geval was (RUG, UL, UvT, UM), aangedrongen op zodanige inspanningen dat de vastgestelde doelstelling volgens plan wel in 2015 wordt gehaald.

Over de wijze van vaststellen van de rendementscijfers voor de masters bestaat nog steeds geen definitieve overeenstemming tussen VSNU, CBS en OCW. Het Regieorgaan kon bij het opstellen van dit rapport dan ook niet beschikken over de desbetreffende landelijke cijfers, die door de VSNU zouden moeten worden berekend. Op basis van de van de faculteiten verkregen gegevens lijkt wel te kunnen worden geconcludeerd dat deze rendementen (voor de 1-jarige master na 2 jaar en de 2-jarige masters na 3 jaar) vanaf het cohort 2008-2009 eerst zijn gestegen, maar met ingang van het cohort 2011-2012 bij vrijwel alle faculteiten een terugval vertonen. Voor het cohort 2012-2013 van de 1-jarige masters is het rendement na 2 jaar uitgekomen op circa 64%.

5. Versnipperd opleidingsaanbod, vooral in de masterfase

In de Tussenrapportage 2012 werd reeds geconstateerd dat de invoering van de brede masterlabels vanaf september 2012 bij alle instellingen was gerealiseerd (behalve bij de OU, die slechts 1 masteropleiding binnen de geesteswetenschappen kent). Dit betekende niet dat het desbetreffende opleidingsaanbod stationair werd, integendeel, er hebben zich sindsdien majeure aanpassingen in het masterlandschap voorgedaan en dat zal ook nog in de komende jaren het geval zijn. Gevolgen zullen o.a. zijn reductie van het desbetreffende onderwijsaanbod en een grotere mate van doelmatigheid. In de Tussenrapportage 2013 is al hierover gerapporteerd. In het tweede deel van het onderhavige hoofdstuk komen bijzondere, specifieke ontwikkelingen per faculteit aan de orde.

De hoop die de directeur HO&S in zijn brief van 20 juli 2012 uitsprak, dat er meer researchmasterstudenten zouden komen, is helaas maar gedeeltelijk bewaarheid. In 2008 was er sprake van een instroom van 364 researchmasterstudenten, in 2009 van 361, in 2010 van 433, in 2011 van 454, in 2012 van 500, in 2013 van 536 en in 2014 van 457. De daling van de instroom in 2014 t.o.v. 2013 van 79 studenten betreft met name de vakgebieden Kunst- en cultuurwetenschappen (-30), Filosofie (-15), Geschiedenis (-14) en Letterkunde (-17).

6. Nadelige kleinschaligheid

Zoals beschreven in de voorgaande tussenrapportages zijn de plannen van verschillende faculteiten om het probleem van de nadelige kleinschaligheid aan te pakken inmiddels in uitvoering of krijgen die steeds duidelijker vorm. In het tweede deel van het onderhavige hoofdstuk wordt hier per faculteit nader op ingegaan.

De meeste getroffen maatregelen bestonden uit verbreding van opleidingen, waar op zichzelf niets tegen is en zelfs integendeel, indien dit beter aansluit bij de belangstelling van studenten. In een aantal gevallen werden echter in samenhang daarmee bestaande monodisciplinaire, soms unieke, opleidingen opgeheven en werden daartoe reorganisaties doorgevoerd. Met name werden de unica Finoegrische talen en culturen (RUG) en Portugese taal en cultuur (UU) opgeheven. Het Regieorgaan werd daarbij veelal voor een voldongen feit gesteld. In verband hiermee juicht het Regieorgaan de recente vaststelling van een procedure voor beëindiging of substantiële wijziging van unieke opleidingen van harte toe, mits daarbij onafhankelijke beoordeling/advies geborgd blijft (zie blz. 7, noot 1).

Naast verbreding van opleidingen zijn ook andere maatregelen getroffen om de nadelige kleinschaligheid te beperken, zoals de invoering van een major/minor model voor de BA-fase, samenwerking tussen faculteiten in het BA-onderwijsaanbod, en de rol van een faculteit als 'leverancier' van onderwijs aan andere bacheloropleidingen binnen de instelling. Het Regieorgaan blijft het laatste van groot belang achten met het oog op zowel de intellectuele bagage en de nodige reflectie van studenten als een duurzame financiële basis voor met name de kleinere geesteswetenschappelijke faculteiten. De samenwerking tussen faculteiten qua onderwijsaanbod in de BA-fase zou zeker kunnen worden versterkt, vooral daar waar de geografische afstand beperkt is, al zou in toenemende mate hierbij ook gebruik kunnen worden gemaakt van digitale voorzieningen.

7. Onderbenutting maatschappelijke uitstraling

In het tweede deel van dit hoofdstuk zal per faculteit aandacht worden besteed aan de belangrijkste maatregelen die zijn getroffen ter onderbenutting van de maatschappelijke uitstraling.

Op 19 november 2014 is een door ScienceWorks georganiseerd congres gehouden met als titel 'Verantwoorde valorisatie in de Alfa- en Gammawetenschappen'. Het Regieorgaan heeft dit congres met een subsidie van k€ 5 ondersteund. Tijdens het congres werden suggesties gedaan hoe de interactie tussen de Alfa- en Gammawetenschappen enerzijds, en bedrijven en overheid anderzijds te versterken. Ook werd geconstateerd dat er binnen de Alfa- en Gammawetenschappen behoefte is aan verdere professionalisering van valorisatie: meer conceptualiseren, operationaliseren, demonstreren. Ten slotte werd bepleit dat Colleges van Bestuur en faculteiten valorisatie moeten afdwingen door die uitdrukkelijk in de personeelsbeoordelingen te betrekken. Het moge duidelijk zijn dat voor vervulling van deze laatste wens een goed registratie- en waarderingsinstrument nodig is. In verband hiermee acht het Regieorgaan uitvoering van het tweede deel van het project Kwaliteitsindicatoren onderzoek, dat betrekking zal hebben op de onderzoekprestaties in het domein valorisatie, onverminderd van belang.

Aan de educatieve minor in de BA, die in 2010 bij verschillende faculteiten is gestart, is door het Regieorgaan aandacht besteed in het actieplan 'Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen'. In de separate monitoring van dat actieplan zullen de ontwikkelingen t.a.v. die minor aan de orde worden gesteld. Deze minor blijft daarom hier verder buiten beschouwing.

Ten slotte kan worden geconstateerd dat de faculteiten werken aan verdergaande profilering van het onderzoek en daarbij, waar opportuun, mede aansluiting trachten te vinden op het topsectorenbeleid. Ook

stimuleren de faculteiten dat WP-leden actief present zijn in de media om de resultaten van hun onderzoek naar een breder publiek uit te dragen. Dit is stellig winst ten opzichte van het verleden.

4.2. Beeld per faculteit

Per faculteit wordt hierna ingegaan op zowel hetgeen is gerealiseerd van de facultaire plannen die ten grondslag hebben gelegen aan het Implementatieadvies van 23 juni 2010, als de actuele situatie van de faculteit, zoals het Regieorgaan die ziet. De focus is daarbij gericht op speciale items. Onderwerpen die in eerdere hoofdstukken voor alle faculteiten zijn beschreven of vanuit een oogpunt van duurzaamheid voor een faculteit minder belangrijk worden geacht, blijven buiten beschouwing.

1. Universiteit van Amsterdam (UvA)

In het Implementatieadvies van 23 juni 2010, met enkele aanpassingen in het kader van de in 2011 uitgevoerde herijking, zijn de volgende bestedingsdoelen DGW voor de Faculteit der Geesteswetenschappen (FGw) van de UvA opgenomen:

(1) Nieuwe Generatie-offensief, (2) Promovendi (incl. onderzoektijd docentpromovendi), (3) Profileringsleerstoele en bundeling zwaartepunten onderzoek, (4) Tijdelijke onderzoektijd docenten in vaste dienst, (5) Tutoraat en (6) Scholing zittende staf.

(1) Sinds 2010 zijn met de gelden DGW in het kader van het Nieuwe Generatie Offensief 14 overwegend jonge universitaire docenten aangesteld. Als voorwaarde bij hun aanstelling is bepaald dat zij ingezet moeten kunnen worden voor interdisciplinair departementoverstijgend onderwijs en innovatief onderzoek. Hun aanstelling heeft niet alleen bijgedragen tot verjonging en een meer evenwichtige opbouw van de staf, maar ook tot programmatische vernieuwingen.

(2) In 2011 zijn t.l.v. de middelen DGW 10 promotieplaatsen vrij gegeven van elk 0,8 fte. Deze promotie-onderzoeken zijn na een positieve beoordeling van kwaliteit en voortgang alle na het eerste jaar verlengd en verlopen voorspoedig. In 2012 zijn daarnaast 5 docentpromovendi voor 5 jaar aangesteld met een totale onderzoekformatie van 3,0 fte. Alleen de onderzoekformatie komt t.l.v. de gelden DGW. De faculteit ziet erop toe dat hun onderwijslast niet te groot wordt en zij voldoende onderwijsvrije perioden hebben. De vooruitzichten voor afronding van deze promoties zijn gunstig.

(3) De FGw participeert in 3 universitaire onderzoekzwaartepunten: Cultureel Erfgoed en Identiteit, Culturele transformaties en Globalisering, en Brain and Cognition. De faculteit heeft de zwaartepunten voorzien van 'trekkers' in de vorm van profileringsleerstoele (voor de duur van 5 jaar) met het doel onderzoekactiviteiten te mobiliseren en aan te trekken. Daarnaast is de onderzoekcapaciteit van de zwaartepunten versterkt met een UHD, 3 onderzoekers en promovendi. Een belangrijk deel van deze aanstellingen is gerealiseerd met gelden DGW. Naast de universitaire zwaartepunten heeft de faculteit ook voor twee andere domeinen profileringsleerstoele ingesteld, t.w. Learnability en Digital Humanities.

Positieve resultaten zijn nu reeds zichtbaar door aanwijsbare successen in de verwerving van onderzoekfondsen en ambitieuze programma's. Op grond van positieve evaluaties en strategische afwegingen is inmiddels besloten vier van de vijf profileringsleerstoele om te zetten in persoonlijke leerstoelen voor onbepaalde tijd.

(4) In 2013/2014 is aan 8 zittende docenten onderzoektijd t.l.v. de DGW-middelen gegeven met maatwerkarrangementen ten behoeve van een promotieonderzoek. Van deze groep is 1 docent inmiddels gepromoveerd; de meesten zijn halverwege en de vooruitzichten op afronding van de proefschriften zijn gunstig.

(5) Ter ondersteuning van het beleid gericht op verbetering van het studiesucces heeft de FGw in 2011 uit de DGW-gelden tutoraatscoördinatoren aangesteld. Deze zorgen voor administratieve en beleidsmatige ondersteuning van de docent-tutoren, studieadviseurs en opleidingsdirecteuren.

(6) De faculteit is per september 2012 t.l.v. de DGW-middelen gestart met een inhaalslag t.a.v. de basis-kwalificaties van het onderwijzend personeel. Ultimo 2014 was het aandeel van de staf met een BKO 82% en daarmee hoger dan het UvA-percentage in de prestatieafpraak van 80%.

De faculteit heeft naast de onder (5) en (6) genoemde maatregelen tal van andere maatregelen getroffen ter verhoging van het studiesucces in de BA-fase, zoals in september 2014 de invoering van een nieuwe semester-indeling (8-8-4). Hierbij wordt in elk semester ten minste ook één opleidingsspecifiek vak aangeboden, zodat wordt voorkomen dat de student uit het zicht van de opleiding verdwijnt. Daarnaast is in het studiejaar 2013-2014 het BSA ingevoerd. Dit lijkt een gunstig effect te sorteren: meer studenten in de propedeuse studeren nominaal. De masterrendementen zijn de laatste jaren verbeterd, maar er is zeker nog verdere verbetering mogelijk.

Naast haar valorisatieactiviteiten via de Illustere School en Spui 25 is de faculteit er de afgelopen jaren in geslaagd de samenwerking met maatschappelijke, wetenschappelijke en culturele instellingen in Amsterdam en daarbuiten uit te breiden en te intensiveren. Dit heeft geresulteerd in niet minder dan 50 bijzondere en onbezoldigde (persoonlijke) leerstoelen o.a. vanwege de WRR, gemeente Amsterdam, het NIOD, het Meertens Instituut en het Huygens Instituut, het Van Gogh Museum, en Eye. Met het Rijksmuseum is een veelomvattende samenwerkingsovereenkomst gesloten die heeft geresulteerd in de instelling van drie leerstoelen en een reeks van nieuwe initiatieven.

Naast al deze positieve ontwikkelingen zijn er echter ook tegenvallende ontwikkelingen te melden. Zo nam het bachelorrendement van de FGW voor de cohorten 2006 t/m 2009 toe van 60,7% tot 66,6%, maar daalde dit voor het cohort 2010 tot 60,9%, zodat men nog achterblijft bij de doelstelling volgens de prestatieafspraken van 70%. Voorts ziet de FGW zich qua bachelorinstroom na de topjaren 2009 en 2010 van resp. 2.081 en 1.895 geconfronteerd met een daling tot 1.260 in 2014. (Ook de masterinstroom in 2014 van 967 is lager dan in de vier voorafgaande jaren).

In het bijzonder door de daling van de instroom, maar ook door aanpassingen van het universitaire allocatiemodel staat de faculteit onder grote financiële druk. Zo is over 2014 een exploitatietekort van M€ 1,9 gerealiseerd en zullen de komende jaren nog substantiële ombuigingen nodig zijn. Qua omvang zullen die ombuigingen de impuls vanuit DGW ver overtreffen.

De faculteit bevindt zich nog in de fase van planvorming voor deze ombuigingen. Aanpassingen in de bachelor- en de masteropleidingen, het onderzoek en de ondersteuning zullen niet meer te vermijden zijn. Het Regieorgaan gaat ervan uit dat de faculteit bij die planvorming niet alleen veel ruimte geeft voor reguliere afstemming binnen de instelling, maar ook voor afstemming op landelijk niveau en zich daarbij rekenschap geeft van de inhoud van de brief van de Minister aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 3 maart 2015 betreffende "Geesteswetenschappen, kwaliteit, bestuurscultuur en medezeggenschap".

Geconcludeerd kan worden dat de Faculteit der Geesteswetenschappen qua duurzaamheid een gemengd beeld vertoont. De eigen en de met DGW-gelden gefinancierde inspanningen hebben op zichzelf tot positieve resultaten geleid. Door het laat onderkennen van de nadelige financiële gevolgen van een daling van de instroom en van universitaire bezuinigingen staat de faculteit echter thans wel voor een majeure ombuigingsoperatie. De uitkomst daarvan moet worden afgewacht. Gezien de binnen de faculteit aanwezige brede expertise en de kwaliteit daarvan, gaat het Regieorgaan ervan uit dat de faculteit in staat zal blijken zich zo te herprofilen dat ook op langere termijn van een duurzame positie kan worden gesproken.

2. Universiteit Utrecht (UU)

In het Implementatieadvies van 23 juni 2010 zijn de volgende bestedingsdoelen voor de Faculteit Geesteswetenschappen van de UU voorzien:

(1) Teaching load WP, (2) Teaching assistants, (3) Zekerstelling reguliere oz-tijd WP en (4) Actieplan leraren. (Bij de in 2011 doorgevoerde herijking is het bestedingsdoel promovendi vervallen.)

(1) De invoering van het Teaching load-model, inmiddels verfijnd tot een DCU-model (DCU = Docent-contacturen) betekent niet alleen dat er voor al het facultaire onderwijs een transparant model beschikbaar is voor de berekening van de onderwijslast en voor individuele taakberekeningen van docenten, waarbij ook zaken als tutoraat, programmacoördinatie en scriptiebegeleiding zijn opgenomen, maar ook dat dit in principe financieerbaar is. Met het model wordt niet alleen beoogd een goede uitvoering van het aangeboden onderwijs mogelijk te maken, maar ook de docent en diens onderzoekstijd te beschermen. De faculteit beschouwt het inbrengen van dit model in het interne allocatiemodel als een majeure vooruitgang. Het Regieorgaan ziet dit ook zo, maar merkt daarbij op dat de gedeeltelijke financiering van het DCU-model uit de DGW-gelden tot aanpassingen in het onderwijs noopt in het geval die gelden onverhoopt mochten wegvallen.

(2) De Teaching assistants betreffen studentassistenten die worden ingezet met name in het werkgroepen-onderwijs. De inzet van deze assistants is deels gefinancierd uit de gelden DGW en heeft in de afgelopen jaren verder meebewogen met de fluctuaties in de facultaire begroting.

(3) In september 2014 heeft de faculteit de dynamisering van de onderzoekstijd ingevoerd. Met een set indicatoren is hiertoe de onderzoekoutput van alle wetenschappelijke medewerkers doorgelicht. Op basis van de vastgestelde output kunnen medewerkers in aanmerking komen voor de hoge norm (HGL en UHD 50%; UD 40%), de basisnorm (HGL en UHD 40%; UD 30%) of de lage norm (20% voor alle categorieën). 74% van het aanwezige WP met een aanstelling voor onbepaalde tijd komt bij deze operatie in aanmerking voor de hoge norm, wat neerkomt op behoud van de tot en met 2013 gehanteerde standaardnorm (oz/ow: 50/50 voor HGL en UHD en 40/60 voor UD's). Financiering van de aldus bestendigde onderzoektaken geschiedde en geschiedt deels uit de gelden DGW.

(4) Op basis van het Utrechtse Actieplan Leraren is in 2010 gestart met een educatieve alfa-gamma-minor. In de afgelopen jaren zijn drie hoogleraren didactiek benoemd (2011 Didactiek van levensbeschouwelijke vorming, 2012 Tweektalig onderwijs, 2013 Vakdidactiek Nederlands). Conform dit Actieplan zijn de vakdidactici die eerder bij het (toenmalige) IVLOS waren aangesteld per 1 januari 2011 bij de departementen Geschiedenis en Kunstgeschiedenis, Moderne Talen, Religiewetenschap en Wijsbegeerte geplaatst.

De Faculteit Geesteswetenschappen is sinds de start van DGW geconfronteerd met een teruglopend middelenperspectief waardoor een ingrijpend transitieproces noodzakelijk was. De belangrijkste getroffen maatregelen zijn:

- a) Herinrichting van het bacheloronderwijs met profilering vanuit vier kennisdomeinen waarbij de keuze voor de student gestructureerd werd in samenhangende verdiepingspakketten van 30 EC. Positieve gevolgen hiervan zijn strakker georganiseerde studiepaden, doorlopende leerlijnen binnen elk pakket, en de mogelijkheid voor studenten om met minder tijdverlies van major te wisselen.
- b) Een ingrijpende herziening van het masteraanbod dat per september 2016 wordt 'uitgerold'. De beide herzieningen impliceren een versobering van het cursusaanbod, maar anderzijds ook investeringen in termen van groepsgrootte en intensivering van onderwijs. Beoogd wordt dat het strakker, maar intensiever vormgegeven aanbod leidt tot grotere doelmatigheid en betere rendementen, waardoor dan tevens een duurzamer financiële basis wordt gerealiseerd.
- c) Dynamisering van de onderzoekstijd (met daarbij een bescheiden bezuiniging op het onderzoek) en bevordering en facilitering van acquisitie van middelen uit de 2^e en 3^e geldstroom.
- d) Een reorganisatie als gevolg van het – zonder overleg met het Regieorgaan – genomen besluit tot sluiting van resp. de (unieke) opleiding Portugese taal en cultuur, de specialisatie Theologie binnen de BA Religiewetenschap en de masterprogramma's Biblical Studies en Geestelijke Verzorging.

Deze maatregelen hebben voor een deel al tot een verbetering van de financiële situatie van de faculteit geleid. Terwijl de faculteit in 2011 nog een exploitatietekort van € 3,1 mln had, werd over 2014 een overschot van € 3,6 mln gerealiseerd waardoor een toevoeging van € 1,5 mln aan de Algemene Reserve mogelijk was die daardoor ultimo 2014 op € 3,8 mln komt. (Het CvB heeft gelet op de door de faculteit getroffen maatregelen het eerdere negatieve eigen vermogen van € 9,8 mln gesaneerd en een bufferreserve van € 1,5 mln gegeven). Dit betekent niet dat er geen financiële risico's zijn. De faculteit kent namelijk een sterk dalende instroom. Bedroeg de instroom in de bachelors in 2009 nog 1.886; in de jaren daarna is die geleidelijk afgenomen tot 1.231 in 2014. Ook de instroom in de masters staat onder druk: in 2014 bedroeg die 769 t.o.v. gemiddeld 866 in de voorafgaande jaren. Het effect zal zijn een teruglopende bekostiging van het onderwijs (minder studiepunten en diploma's). De faculteit hoopt enerzijds door het sterk vernieuwde bacheleraanbod en het herziene masteraanbod de daling van de studenteninstroom een halt toe te roepen en anderzijds minder studenten uit te laten vallen en de individuele studenten beter en sneller te laten (af)studeren.

De faculteit heeft het streefcijfer voor het aandeel WP met een BKO van 80% ultimo 2014 reeds gehaald. Het bachelorrendement is de afgelopen jaren gestegen en ligt voor het cohort 2009 rond het niveau van de prestatieafspraken van 77%. Voor het cohort 2010 is evenwel sprake van een daling tot 72,3%. Het masterrendement leek aanvankelijk ook toe te nemen, maar vertoont een dip voor het cohort 2012-2013.

Geconcludeerd kan worden dat de middelen DGW van de Faculteit Geesteswetenschappen van de UU hebben bijgedragen tot een redelijk soepel verlopen van de transitiefase van de afgelopen jaren. Zij schiepen ruimte voor vernieuwing van onderwijs en onderzoek en voor een effectieve en transparante verdeling van de werkdruk. Daarmee is in principe een basis gelegd voor een duurzame bedrijfsvoering in de komende jaren. Speciaal aandachtspunt vormt hierbij wel de instroom.

3. Rijksuniversiteit Groningen (RUG)

Bij de RUG bestaat het geesteswetenschappelijk domein uit de Faculteit der Letteren, de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschappen, en de Faculteit Wijsbegeerte. Het proces DGW heeft geleid tot een intensievere samenwerking tussen deze faculteiten. Dit betreft zowel gezamenlijk onderzoek als gezamenlijke infrastructuur en het ondersteunend personeel.

In het Implementatieadvies van 23 juni 2010, met een marginale aanpassing in het kader van de herijking in 2011, zijn de volgende bestedingsdoelen DGW voor de RUG opgenomen:

(1) Promovendi (incl. onderzoekstijd docentpromovendi), (2) Voorzieningen externe promovendi, (3) Postdocs, (4) Dakpanconstructies en doorstroming naar UHD of HGL, (5) Tenure tracks, (6) Ophoging onderzoekstijd, (7) Sabbaticals, (8) Bundeling zwaartepunten onderzoek, (9) Intensivering begeleiding jr. 1 en 2 BA, en (10) Scholing nieuwe docenten en zittende staf.

(1) In de jaren 2011 tot en met 2013 zijn in totaal 13 promovendi t.l.v. de DGW-gelden aangesteld. De voortgang is tot nu toe als positief beoordeeld. Daarnaast zijn er in 2011 en 2012 in totaal 12 aanstellingen van docentpromovendi gerealiseerd met een aanstellingsduur van in principe 5 jaar, waarvan alleen de kosten van het 0,6 onderzoekdeel uit DGW-middelen wordt gefinancierd.

(2) De gelden voor externe promovendi zijn ingezet voor versnelde afronding van proefschriften (hetgeen al in 2 gevallen tot succes heeft geleid) resp. matching van 2 promovendi voor 2 jaar.

(3) De bij Wijsbegeerte aangestelde postdoc heeft per 1 januari 2014 een vaste baan bij een andere instelling gekregen. Zijn opvolger, die per 1 april 2014 is aangesteld, heeft een VENI-aanvraag ingediend.

(4) Gerealiseerd zijn een dakpanconstructie 0,5 hoogleraar Europese talen en culturen, 5x doorstroming van UD naar UHD en versterking van de staf Europese talen en culturen.

(5) De tenure tracks betreffen bij Letteren 1,0 UD bij de leerstoelgroep Literatuurwetenschap en medefinanciering uit DGW-middelen van 3 Rosalind Franklin-fellows.

(6) De ophoging van de onderzoekstijd met 0,05 fte bij Letteren betreft circa 75 % van de UD's en is in totaal 4,25 fte.

(7) Tot en met 2014 zijn bij Letteren in totaal aan 21 medewerkers sabbaticals toegekend met een maximale vrijstelling van onderwijs voor een periode van 6 maanden.

(8) De bundeling zwaartepunten onderzoek is vormgegeven niet in één instituut maar in vijf kenniscentra. Bij Letteren zijn dit het Expertisecentrum Arts in Society (0,6 UD), het Kenniscentrum voor Landschap (0,8 UD) en het Expertisecentrum voor Taal- en communicatiestoornissen (0,8 UD). Wijsbegeerte heeft de DGW-middelen aangewend voor het Kenniscentrum Filosofie. Godgeleerdheid heeft de DGW-gelden gebruikt voor het nieuwe expertisecentrum Religie en Conflict. De aangetrokken stafleden moeten als directeur of coördinator deze centra vormgeven. Doel van de kenniscentra is het fungeren als resp.: etalage voor het toegepaste en maatschappelijk relevante onderzoek, kennisbank voor een geïnteresseerd publiek, en portal voor organisaties en bedrijven voor onderzoeksopdrachten en stages.

(9) De kosten van intensievere begeleiding in jaar 1 en 2 van de bachelor houden verband met mentoraten, studiebegeleiding, extra contacturen, inzet van studentassistenten etc. Deze kosten worden deels bekostigd uit DGW-middelen en deels uit extra middelen van het College van Bestuur. De doelstelling voor het bachelorrendement is 70% in 2015. Voor het cohort 2010-2011 van Letteren ligt het op 64%, wat bij een geleidelijke toename in de afgelopen jaren het hoogst gerealiseerde percentage is.

(10) De bestedingen voor scholing van de staf in de afgelopen jaren hebben ertoe bijgedragen dat het aandeel van docenten met BKO jaarlijks is gegroeid tot 65% ultimo 2014. Om de doelstelling van 80% in 2015 te halen is inmiddels een inhaalslag in gang gezet.

De Faculteit der Letteren heeft in 2012-2013 in opdracht van het College van Bestuur een ingrijpende reorganisatie doorgevoerd. Hierbij zijn – zonder overleg met het Regieorgaan – de unieke opleidingen c.q. specialisaties Deens, Noors, Fins en Hongaars opgeheven. Met het oog op rationalisering van het onderwijsaanbod werd de nieuwe bacheloropleiding Europese talen en culturen ingesteld. In deze opleiding zijn de afzonderlijke opleidingen van de moderne talen opgegaan, zij het dat daarnaast de eigenstandige opleiding English Language and Culture is blijven bestaan. De nieuwe opleiding kende een instroom van 133 studenten in 2013 en 108 in 2014. Met dit laatste aantal is de instroom bijna weer terug op het instroomniveau van de afzonderlijke opleidingen voor de reorganisatie (104). Het programma Fries is omgebouwd naar het Engels-talige programma Minorities and Multilingualism. In 2014 kende dit een instroom van 10 studenten.

De bachelorinstroom van de drie faculteiten vertoont over de afgelopen jaren een schommelend beeld. Helaas is 2014 in vergelijking met 2013 weer een daljaar (1.152 versus 1.273). De masterinstroom is na het topjaar 2012 van 663 afgenomen tot 574 in 2014 en voldoet niet aan de eigen verwachtingen. Daarom overdenken de drie faculteiten momenteel hun masterprofilering. Het masterrendement is de laatste twee jaar enigszins teruggelopen en verdient naar het oordeel van het Regieorgaan daarbij ook de nodige aandacht.

De beoogde samenwerking met de RU met gebruikmaking van apparatuur voor videoconferencing, waarvoor door het Regieorgaan een toewijzing DGW is gegeven, is er wel op het terrein van de Wijsbegeerte, maar is helaas nog niet van de grond gekomen op het terrein van de Letteren. Beide decanen hebben wel verklaard die samenwerking nieuwe impulsen te zullen geven.

De Faculteit der Letteren heeft na een tekort in 2013 van € 2,5 mln in 2014 weer een vrijwel sluitende exploitatie gerealiseerd.

Geconcludeerd kan worden dat de geesteswetenschappelijke faculteiten van de RUG goed gebruik hebben gemaakt van de DGW-gelden om nieuwe initiatieven te ontplooiën. Voor de Faculteit der Letteren geldt daarnaast dat deze in het kader van de reorganisatie een aantal pijnlijke maatregelen heeft getroffen. Rekening houdend met het (onderkende) aandachtspunt van de masters kan evenwel worden gesproken van een grotere duurzaamheid dan aan het begin van het proces DGW.

4. Universiteit Leiden (UL)

Bij de UL bestaat het geesteswetenschappelijke domein uit de Faculteit der Geesteswetenschappen en de Faculteit Archeologie. In het Implementatieadvies DGW van 23 juni 2010 werden voor de UL – in aansluiting op het eigen plan 'Een wereld te ontdekken' – de volgende bestedingsdoelen opgenomen:

(1) Vergrijzing staf/onvoldoende doorstroming jong talent, (2) Buitenlandverblijf t.b.v. taalverwerving, (3) Buitenlandverblijf Area studies en (4) Brede portalen en flexibele bacheloropleidingen, en talen en culturen BRIC-landen.

(1) Bij de bijstelling in 2011 is in overleg met het Regieorgaan besloten de DGW-gelden voor doorstroming jong talent niet te gebruiken voor promovendi, maar volledig voor jonge ud's. De nieuwe opleiding International Studies die in september 2012 van start is gegaan, bood hiervoor niet alleen de mogelijkheid, maar maakte de groei van uiteenlopende expertisegebieden ook noodzakelijk. Er zijn ten behoeve van International Studies 4 fte jonge ud's in vaste dienst aangesteld en 15 fte in tijdelijke dienst. Het laatste aantal zal per september 2015 zelfs oplopen tot 19,5. Naar verwachting zal een aantal van hen ook doorstromen naar vaste formatieplaatsen en zullen anderen na een aantal jaren elders hun loopbaan voortzetten. Overigens is de investering in de opleiding International Studies niet alleen uit DGW-gelden, maar deels ook uit centrale universitaire middelen gefinancierd.

(2) Voor studenten die een opleiding volgen gericht op de studie van een buiten-Europese regio, is het met behulp van de DGW-gelden financieel mogelijk gemaakt een semester in de betrokken regio door te brengen. Dit is niet alleen in het belang van de student met het oog op de taalverwerving, maar verlicht ook de onderwijslast en schept zo ruimte voor onderzoekstijd. De totstandkoming van de overeenkomsten met de gewenste internationale instellingen, waaraan de studenten tijdens hun buitenlandverblijf zijn verbonden, vergde enige tijd. Daardoor is de ontwikkeling van dit programma aanvankelijk voorzichtig geweest. Inmiddels

zijn de buitenlandverblijven een integraal onderdeel van de betrokken opleidingen. De aantallen uitgaande studenten hebben zich als volgt ontwikkeld: 2011-2012: 93, 2012-2013: 85, 2013-2014: 128 en 2014-2015: 161.

(3) Vanaf 2012 kunnen studenten van opleidingen gericht op buiten-Europese regio's stage lopen in het land van onderzoek met een beurs die wordt gefinancierd uit de DGW-gelden. De vraag naar deze beurzen is nog beperkt, maar wel groeiende. Tot nu toe zijn 38 beurzen toegekend, waarvan 23 voor studenten van de MA-opleiding Asian Studies.

(4) De Faculteit der Geesteswetenschappen heeft de afgelopen jaren getracht kwetsbare vakgebieden een robuustere omgeving te bieden door opleidingen zo te hervormen dat er sprake is van zogeheten 'brede portalen' en een betere inbedding van kleine 'unica'. Daartoe zijn bestaande opleidingen deels afgebouwd (bijv. Talen en culturen resp. van Mesopotamië en Anatolië, en van ZO-Azië en Oceanië), maar werden ook nieuwe bacheloropleidingen gevormd: respectievelijk Oude Culturen van de Mediterrane Wereld, South and Southeast Asian Studies, Taalwetenschap en International Studies. DGW-gelden zijn ingezet voor de vernieuwing annex opbouw van de twee laatstgenoemde opleidingen.

Binnen de vernieuwde opleiding Taalwetenschap hebben ook kleine vakgebieden als vergelijkende Indo-Europese taalwetenschap en de bestudering van de Amerindische talen hun plaats gevonden. De instroom van deze opleiding is jaarlijks toegenomen van 31 in 2010 tot 54 in 2014. Studenten zijn tevreden met het nieuwe programma, juist ook vanwege het brede aanbod binnen de opleiding. Ook de opleiding International Studies, die in Den Haag is gevestigd, is gelet op de instroom een groot succes. Die instroom heeft zich als volgt ontwikkeld: 2012: 370, 2013: 488, 2014: 471.

Ter versterking van de studie naar de talen, culturen en samenlevingen van de BRIC-landen zijn met behulp van de DGW-gelden de volgende formatieplaatsen gecreëerd: 1,0 HL Russian History and Politics, 0,9 UD Modern South Asian Culture, 1,0 UD Braziliaanse letterkunde (Modern Brazilian Literature, Film and Cultural Studies), en 1,0 UD Portuguese Linguistics. Door de twee laatstgenoemde formatieplaatsen kon een volwaardig programma Braziliëstudies/Portugees worden ontwikkeld. Hiermee werd tevens de leemte gecompenseerd die was ontstaan door de opheffing van de opleiding Portugees van de Universiteit Utrecht.

De totale instroom in de bacheloropleidingen is in de afgelopen jaren toegenomen van 1.144 in 2008 en 1.235 in 2009 tot 1.572 in 2014. Ook de masteropleidingen hebben een groei vertoond van 439 in 2008 en 609 in 2009 tot 759 in 2014, waarbij de instroom in de jaren 2012 en 2013 nog hoger lag, t.w. op 842 en 870.

Het bachelorrendement is de laatste jaren tamelijk stabiel (circa 62%), maar blijft achter bij de doelstelling van 70% en vertoont voor het cohort 2010 een dip (60,4%). Na het top (1-jarig) masterrendement van het cohort 2010-2011 van 70% is dit voor de daarna komende cohorten weer afgenomen. Een niet te verwaarlozen invloed daarbij heeft de eenjarige master Archeology. Beide faculteiten hebben inmiddels maatregelen getroffen om te trachten het masterrendement te verbeteren.

Het aandeel van de staf met een BKO lag ultimo 2014 op 69% bij een doelstelling voor 2015 van 80%. De afgelopen maanden is wederom een aanzienlijk aantal dossiers gereed gekomen. Verwacht wordt dan ook dat de doelstelling in de loop van 2015 gehaald zal worden.

De faculteiten hebben in de afgelopen jaren telkens een exploitatieoverschot gerealiseerd en daardoor een vrije reserve kunnen opbouwen van bijna 13% van de jaarlijkse exploitatielasten.

Geconcludeerd kan worden dat in het bijzonder de robuustheid van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de UL in de afgelopen jaren substantieel is toegenomen en zelfs in die mate dat dit ook een succes is voor de universiteit als geheel. Mede door de nieuwe opleiding International Studies is het marktaandeel van de universiteit vergroot en kent de locatie Den Haag nu een omvangrijke en diverse invulling. Aandachtspunt vormen nog wel de opleidingsrendementen.

5. Radboud Universiteit (RU)

In 2008 had de RU nog vier geesteswetenschappelijke faculteiten. Sinds 2011 zijn het er nog twee: de Faculteit der Letteren en de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen (FTR). Mede dankzij het proces DGW werken beide faculteiten veel nauwer samen, zowel in onderwijs als in onderzoek. De faculteiten hebben samen een Graduate School for the Humanities en een Pre-University College Humanities (PUC) opgezet. Het Regieorgaan beschouwt deze ontwikkeling als een belangrijke stap ter beperking van nadelige kleinschaligheid.

Op basis van het Nijmeegse *Toekomstplan Duurzame Geesteswetenschappen* zijn in het Implementatieadvies DGW van 23 juni 2010 de volgende bestedingsdoelen voor de DGW-gelden van de RU vastgesteld:

(1) Versterking van de onderwijs- en onderzoekscapaciteit, (2) Intensivering van de begeleiding in het 2^e en 3^e jaar van de BA, (3) Profileren onderzoek en samenwerkingsthema's en (4) Major-minorsysteem inclusief core curriculum.

(1) Dankzij de DGW-middelen voor versterking van de onderwijs- en onderzoekscapaciteit (en een structurele bijdrage van het CvB voor onderwijsintensivering) konden niet alleen nieuwe UD's worden aangetrokken met een onderzoekstijd van 0,3 fte, maar kon ook de onderzoekstijd van eerder aangestelde UD's worden vergroot van 0,2 naar 0,3 fte. Positieve effecten hiervan waren een aanzienlijke vermindering van de onderwijsdruk, verjonging van de groep UD's en vergroting van de onderzoeksruimte.

(2) De intensivering van de begeleiding in het 2^e en 3^e jaar van de BA door uitbreiding van de formatie van studieadviseurs was een van de maatregelen van de RU ter bevordering van het bachelorrendement. Andere maatregelen in dit kader waren o.a. de invoering van het BSA en de ophoging van het aantal contacturen in alle jaren van de bachelor naar ten minste 15, en de invoering van mentoraatsgesprekken. Het streefcijfer voor het aandeel docenten met een basiskwalificatie onderwijs van 75% is reeds ultimo 2014 gehaald. Het effect van e.e.a. is dat het bachelorrendement nu rond de doelstelling van 70% ligt en voor de cohorten 2008 en 2010 zelfs uitschieters kent van 78 resp. 77%.

(3) Qua profilering van het onderzoek zijn twee zwaartepunten gedefinieerd, t.w. 'Europe and its Worlds' en 'Language in Mind and Society'. De programma's die hierbij aansluiten worden gedragen door functionele, flexibele onderzoeksgroepen. Deze groepen kunnen goed inspelen op de dynamische onderzoekagenda en onderzoekstijd inzetten voor het opstellen van aanvragen, waarmee aanzienlijke successen zijn bereikt (o.a. VENI, VIDI, VICI, ERC en Horizon 2020). Het aantal promoties is gegroeid: terwijl dit in de jaren 2008 en 2009 gemiddeld 28 was, bedroeg dit aantal in de jaren 2010 tot en met 2014 gemiddeld 36, met een hoogste score in 2014 van 44. Vergroting van de maatschappelijke en wetenschappelijke zichtbaarheid van het onderzoek is gerealiseerd o.a. door het via gold open access publiceren van de 'Radboud Studies in Humanities', en de totstandbrenging van de website 'gebareninzicht', de spellingscheckers Fowlt.net (Engels) en Valkuil.net (Nederlands), de inrichting van het kenniscentrum Frankrijk-Nederland en de realisatie van Remdoc, een publiek toegankelijke database met documenten over het leven en werk van Rembrandt.

(4) Ten aanzien van het onderwijs is ook voor een duidelijke profilering gekozen, t.w. voor *disciplinaire* bachelors met verbreding en verdieping die het academisch niveau waarborgen. Elk van deze opleidingen omvat een major, minoren en een core curriculum geesteswetenschappen. Hiermee wordt studenten niet alleen een goede disciplinaire basis geboden, maar ook de mogelijkheid van verdieping en verbreding, terwijl tegelijkertijd door beperking van het aantal keuzemogelijkheden versnippering en nadelige kleinschaligheid worden tegengegaan. In de meest recente vorm met minoren van 15 EC kunnen studenten die een educatieve, stage- of buitenlandminor willen volgen ook beter worden gefaciliteerd. Uit de programma-evaluaties 2013-2014 kan worden afgeleid dat de studententevredenheid ruim voldoende is (gemiddeld eindoordeel 7,4). De instroom in de bachelors ligt na een dip in de jaren 2011 en 2012 inmiddels rond de gemiddelde instroom in de jaren 2008 t/m 2014 (750). Alleen de opleiding Theologie heeft al jaren een instroom van minder dan 15 studenten (in 2013: 7 en in 2014: 4).

Om de aantrekkingskracht van de masteropleidingen te vergroten is de letterenfaculteit in 2013 begonnen met een plan van aanpak voor de verbetering van hun profiel en, naar men hoopt, daarmee ook voor de vergroting van het marktaandeel. Waar mogelijk is in de afgelopen periode al schaalvergroting gerealiseerd: zo nemen aan een deel van de mastercursussen studenten uit verschillende programma's deel. Tevens wordt door de FTR samengewerkt met de zusterfaculteit in Groningen. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de apparatuur voor videoconferencing waarvoor door het Regieorgaan een toewijzing DGW is gegeven. Het Regieorgaan heeft geconstateerd dat de aanvankelijk eveneens beoogde samenwerking met de RUG op het terrein van de letterenopleidingen, waarvoor van dezelfde apparatuur gebruik zou kunnen worden gemaakt, helaas nog niet van de grond is gekomen. Beide decanen hebben wel verklaard die samenwerking nieuwe impulsen te zullen geven.

De totale instroom in de masters is tamelijk stabiel, t.w. gemiddeld circa 460 in de jaren 2011 tot en met 2014. De instroom van alle researchmasters en van de educatieve masters ligt echter ver onder het aantal van 15 studenten dat alleen al vanuit een oogpunt van financiële rendabiliteit gewenst is. In 2014 kende elk van deze opleidingen een instroom van minder dan 10 studenten. Een kritische doorlichting en het aantrekkelijker maken van de masteropleidingen, waaraan momenteel door de RU wordt gewerkt, is dan ook zeker op zijn plaats. Overigens kan wel worden geconstateerd dat het rendement van de masteropleidingen in de laatste jaren substantieel is toegenomen, zij het met wat schommelingen.

Beide faculteiten hebben in de afgelopen jaren financiële tekorten en reorganisaties kunnen voorkomen, en beperkte reserves kunnen opbouwen.

Geconcludeerd kan worden dat de geesteswetenschappelijke sector van de RU niet alleen 'in control' is, maar er – mede dankzij de DGW-gelden – thans ook beter voor staat dan voor het begin van het proces Duurzame Geesteswetenschappen. (Reeds opgepakt) attentiepunt vormen de masteropleidingen.

6. Vrije Universiteit Amsterdam (VU)

Bij de start van het proces DGW bestond het geesteswetenschappelijk domein van de VU uit de faculteiten Letteren, Wijsbegeerte en Godgeleerdheid. In 2014 zijn de faculteiten Letteren en Wijsbegeerte gefuseerd tot de nieuwe Faculteit der Geesteswetenschappen (FGW). Het Regieorgaan beschouwt deze fusie als een positieve stap ter verduurzaming van de geesteswetenschappen aan de VU.

De faculteit Godgeleerdheid blijft zelfstandig. Beide faculteiten delen wel een onderwijsbureau.

In het kader van de in 2011 uitgevoerde herijking zijn voor de VU de volgende bestedingsdoelen voor de DGW-gelden vastgesteld:

(1) Promovendi, (2) Talentbeleid, (3) Vernieuwing onderwijsconcept bachelors, (4) Nieuw curriculum, en (5) Samenwerking VU-UvA.

(1) Uit de gelden voor promovendi zijn 6 promovendi gefinancierd, van wie er inmiddels 4 zijn gepromoveerd en van 1 de promotie in 2015 wordt verwacht. Tevens zijn deze gelden ingezet voor matching van nog lopende aanstellingen van promovendi en voor ondersteuning van de begeleiders van de promovendi.

(2) De gelden voor het zgn. Talentbeleid zijn in de eerste plaats aangewend voor begeleiding en formatie voor het opstellen van onderzoekaanvragen. In 2014 heeft dit geresulteerd in 5 aanvragen in de Vrije competitie, een ERC Advanced Grant en 2 VIDI's. Daarnaast heeft aanwending plaatsgevonden voor het behoud van talentvolle docenten en onderzoekers. In 2014 ging het om twee docenten en 3 onderzoekers.

(3) In 2011 is een ontwikkelgroep ingesteld ten behoeve van een nieuw onderwijsconcept of didactisch concept voor de (toenmalige) 7 BA-opleidingen. In de loop van 2012 is ook een zogenoemde kopgroep geïnstalleerd. Het resultaat was een Contourennota, waarin 3 onderdelen van het onderwijsconcept zijn uitgewerkt, t.w.: Onderzoeksintensiteit, Internationalisering en Loopbaanoriëntatie. In het studiejaar 2013-2014 is het nieuwe concept geïmplementeerd binnen Letteren. Lopende dat jaar is een vierde onderdeel toegevoegd: Digital Humanities. Anno 2014 is besloten tot een evaluatie van de implementatie van het concept. Tevens was er vanwege de fusie met Wijsbegeerte aanleiding de onderwijsvisie opnieuw tegen het licht te houden en te komen tot een breed gedragen visie voor de hele nieuwe faculteit. Daartoe is in juli 2014 een conferentie gehouden voor de hoogleraren over het onderwijs en de relatie tot het onderzoek. In 2015 gaat een werkgroep een traject visievorming Geesteswetenschappen uitwerken, waarbij ook de BA Wijsbegeerte zal worden betrokken.

(4) In 2012/2013 zijn de 7 voorheen bestaande BA-opleidingen Letteren omgevormd tot 4 brede bacheloropleidingen, t.w.: de BA Geschiedenis, de BA Media, Kunst, Design, Architectuur, de BA Literatuur in de Samenleving en de BA Taal en Communicatie. Ook de kosten van deze transformatie zijn deels uit de DGW-gelden gefinancierd.

(5) De masteropleidingen Oudheid zijn inmiddels samengevoegd met die van de UvA. Voor de BA-opleidingen op het terrein van de oudheid is een samenvoeging met de opleidingen aan de UvA in voorbereiding.

Helaas hebben de vier nieuwe BA-opleidingen niet kunnen voorkomen dat de BA-instroom van de faculteit verder is gedaald: van gemiddeld 397 in de jaren 2008 tot en met 2010 tot 391 in 2012, 338 in 2013 en 309 in 2014. De faculteit heeft daarmee in 2014 van alle faculteiten de kleinste instroom in de BA en de op één na (UvT) kleinste instroom in BA plus MA. Om het tij te keren is een communicatieplan opgesteld dat voorziet in een aantal extra activiteiten zoals het inzetten van studenten bij de voorlichtingsdagen naast docenten, een dag proefstuderen, verbetering van de website en van de matchingsdag, reclame op scholen, en advertenties. Daarnaast wordt een positief effect verwacht van de nieuwe opleiding Philosophy, Politics, Economics (PPE) die volgens plan in september 2016 van start gaat.

Het aandeel docenten met een BKO lag ultimo 2014 op bijna 60% waarmee de doelstelling van 60% ultimo 2015 vrijwel is gehaald. Het bachelorrendement is toegenomen tot 80% voor het cohort 2010/2011 en ligt daarmee boven de doelstelling van de prestatieafspraken van 75%. Ook het rendement van de eenjarige master is de afgelopen jaren toegenomen, terwijl dat van de tweejarige masters een schommelend beeld vertoont.

De FGW had over 2014 een positief exploitatieresultaat van € 2 mln, maar de meerjarenbegroting vertoont een neerwaartse spiraal. Het CvB heeft de faculteit de opdracht gegeven een aangepaste begroting te maken. Hierdoor is de revisie van het MA-aanbod urgenter geworden. Er wordt naar gestreefd het aantal tracks binnen de MA's te verminderen.

Geconcludeerd kan worden dat de geesteswetenschappelijke faculteiten van de VU het qua onderzoek goed doen, maar dat de neergaande lijn van de instroom in met name de bacheloropleidingen een grote bedreiging vormt. Een nog scherper profilering in vergelijking met de Amsterdamse zusterfaculteit plus daarop aansluitende werving zijn naar het oordeel van het Regieorgaan maatregelen die ertoe kunnen bijdragen om het tij te keren.

7. Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR)

Bij de EUR bestaat de geesteswetenschappelijke sector uit de Erasmus School of History, Culture and Communication (ESHCC) en de faculteit Wijsbegeerte.

De positie van de laatstgenoemde faculteit staat sinds eind 2014 ter discussie. Het CvB heeft expliciet te kennen gegeven grote waarde te hechten aan het behoud van het vakgebied Wijsbegeerte, zowel in het wetenschappelijk onderwijs als voor de maatschappij in brede zin. Door het College wordt ook onderkend dat filosofie in al haar aspecten op een hoogwaardige wijze wordt beoefend aan de EUR. Juist om de continuïteit te kunnen waarborgen heeft het CvB erop aangedrongen dat er financieel orde op zaken wordt gesteld. In verband hiermee vindt een reorganisatie plaats. Voor het behoud van Wijsbegeerte als discipline op lange termijn wordt gekeken naar mogelijkheden tot verregaande samenwerking met een of meerdere faculteiten. Het Regieorgaan pleit ervoor bij de uitwerking van e.e.a. uitdrukkelijk de mogelijkheid voor ver(der)gaande samenwerking met de ESHCC open te houden.

In het Implementatieadvies DGW van 23 juni 2010 zijn de volgende bestedingsdoelen voor de DGW-gelden van de EUR vastgesteld:

(1) Promovendi, (2) Vrijstellen talentvolle onderzoekers en (3) Onderwijskundig leiderschap/docentprofessionalisering.

(Bij de herijking in 2011 is het bestedingsdoel Postdocs voor 2011 en latere jaren vervallen.)

(1) Uit de gelden voor promovendi zijn 3 promovendi gefinancierd (van wie 1 deels met een EIPE-beurs) en 6 docentpromovendi (alleen voor hun onderzoekstijd). Van de promovendi is voor 2 de promotie voorzien in 2015 en voor 1 in 2016. Van de docentpromovendi zijn er 2 om persoonlijke redenen gestopt, maar inmiddels vervangen door andere docentpromovendi.

(2) De middelen voor het vrijstellen van talentvolle onderzoekers zijn voor het eerst ingezet in 2014, zodat de resultaten nog niet zichtbaar zijn. Gewacht wordt op de uitslagen van een aantal Europese fondsen en van een aantal subsidierondes waaronder de VENI-ronde. Veel meer aanvragen zijn gedaan en initiatieven zijn ondernomen om de uitkomst hiervan te optimaliseren, waaronder een VENI-training.

(3) De middelen DGW voor onderwijskundig leiderschap/docentprofessionalisering hebben er niet alleen toe bijgedragen dat de doelstelling van het aandeel docenten met een BKO van 70% ultimo 2015 al in 2014 is gehaald, maar ook tot een verhoging van de rendementen van zowel de bachelor- als de masteropleidingen.

Bij de bacheloropleidingen ligt dit de laatste twee jaar al boven de doelstelling voor 2015 van 75%. (Voor het cohort 2010 bedraagt het rendement zelfs 85%). Het aantal contacturen in het eerste jaar van de BA is bij alle opleidingen met ingang van het studiejaar 2014-2015 minimaal 12, behalve bij Geschiedenis, waar dit aantal in verband met een herprogrammering een jaar later wordt gerealiseerd. Overigens wordt het rendement ook positief beïnvloed door het activerende karakter van het onderwijs verder te ontwikkelen door middel van verkleining van werkgroepen en uitbreiding van het aantal opdrachten en tussentijdse toetsen. Tevens is in BA-1 de maatregel 'nominaal is normaal' ingevoerd, waarbij een bindend studieadvies van 60 EC in het eerste jaar geldt. Daartegenover staan een compensatieregeling en intensievere begeleiding o.a. in de vorm van een studentenmentoraat. In de afgelopen periode heeft de nadruk gelegen op internationalisering van het onderwijs. Alle BA- en MA-opleidingen kennen met ingang van 2015-2016 een Engelstalige variant of worden uitsluitend in het Engels aangeboden. De instroom van buitenlandse studenten is daardoor toegenomen. Voor de bacheloropleidingen is de totale instroom na een dip in de jaren 2011 en 2012 in 2014 op het hoogste aantal ooit, t.w. 483. De groei heeft zich met name voorgedaan bij Algemene Cultuurwetenschappen. Mogelijkerwijs zal zich eenzelfde ontwikkeling bij Geschiedenis voordoen na afronding van de reorganisatie en herprogrammering van die opleiding in 2015. De instroom in de masters is in de afgelopen jaren geleidelijk toegenomen tot een aantal van resp. 268 in 2013 en 262 in 2014.

Qua onderzoek zetten de faculteiten in op interdisciplinariteit, mede om daardoor beter in aanmerking te komen voor universitaire en externe subsidies. In het kader van de Research Excellence Initiative-projecten zijn daardoor in 2014 twee voorstellen door het College van Bestuur gehonoreerd. Ook is er steeds meer samenwerking met externe partijen. Dit wordt zichtbaar in een aantal Creatieve Industrie-projecten en in projecten met het Maritiem Museum en de Rotterdamse haven.

De faculteiten hebben in 2014 een tekort gerealiseerd van in totaal € 0,8 mln, terwijl de resultaten in de jaren daarvoor gemiddeld op nihil uitkwamen. Gezien zowel de reorganisaties als de groeiende instroom bij met name de ESHCC mag ervan uit worden gegaan dat op niet al te lange termijn ten minste weer een begrotings-evenwicht wordt bereikt.

Geconcludeerd kan worden dat de ESHCC – mede door de DGW-gelden – adequaat heeft ingespeeld op een veranderende omgeving en er daardoor beter voorstaat dan aan het begin van het proces DGW. Voor de Faculteit Wijsbegeerte is de toekomst als zodanig onzeker, maar dat geldt – gezien de opstelling van het College van Bestuur tot nu toe – niet voor de discipline.

8. Universiteit van Tilburg (UvT)

In het Implementatieadvies DGW van 23 juni 2010 zijn de volgende bestedingsdoelen voor de School of Humanities van de UvT opgenomen: (1) Promovendi, (2) Postdocs, (3) Participatie researchmasterstudenten in onderzoek en (4) Coördinatie en ondersteuning lerarenopleiding.

(1) Er zijn 8 promotietrajecten gestart die met DGW-gelden zijn gefinancierd. Hiervan is er 1 in 2013 met een promotie afgerond en is er 1 in 2013 vroegtijdig beëindigd. De aanstelling van 1 promovendus is medio 2014 beëindigd, maar aan de voltooiing van het proefschrift wordt gewerkt. De overige 5 trajecten lopen nog: voor 3 daarvan eindigt de aanstellingsduur in de loop van 2015 en wordt de voltooiing van het proefschrift in 2015 (of begin 2016) verwacht.

(2) Ten laste van de DGW-gelden zijn in totaal 9 postdocs aangesteld voor een periode van 3 jaar, van wie 3 voltijds en de overige 6 in deeltijd. Ultimo 2014 waren er 4 aanstellingen afgelopen; de overige eindigen in 2015 (of in 2016 met bekostiging uit eigen middelen). Door de postdocs zijn 7 aanvragen voor onderzoek-subsidies voorbereid en ingediend (1 NWO open competitie, 3 VENI, 1 VIDI, 1 vooraanvraag VICI en 1 ERC Consolidator Grant). Daarnaast is er van de hand van de postdocs een groot aantal wetenschappelijke publicaties verschenen en hebben er 7 ook geparticipeerd in het onderwijs van de faculteit, in zowel Nederlandstalige als Engelstalige cursussen.

(3) Bij de herijking in 2011 is besloten de participatie van researchmasterstudenten in lopend onderzoek niet langer uit de DGW-gelden te financieren. Gebruik kon worden gemaakt van een KNAW-subsidie voor zgn. Akademieassistenten, daarna van eigen middelen. De doelgroep is inmiddels verbreed van researchmasterstudenten naar ook masterstudenten. Een recente evaluatie van het programma heeft geleid tot het besluit dit voort te zetten in een inter- of multidisciplinaire opzet met een interdepartementaal karakter.

(4) Het gestelde doel t.a.v. de lerarenopleiding was het verkrijgen van accreditatie, start in september 2011, en een instroom in het studiejaar 2012-2013 van ten minste 12 studenten. De lerarenopleiding voor de gebieden Nederlands en Filosofie is volgens plan in september 2011 van start gegaan. De totale instroom voor beide gebieden bedroeg in het studiejaar 2014-2015 24 studenten (16 Nederlands en 8 Filosofie). Na 2015 moet de lerarenopleiding op eigen kracht kunnen draaien en zal aanwending van additionele financiering – zoals de DGW-gelden – hiervoor niet meer nodig zijn.

In het universitair Strategisch Plan 2014-2018 is de positie van de School of Humanities als zelfstandige faculteit met een eigen portfolio van opleidingen en onderzoekprogramma's gehandhaafd. Belangrijk qua duurzaamheid daarbij is dat de positie van de faculteit als verantwoordelijke aanbieder van onderwijs wijsbegeerte aan alle bacheloropleidingen van de hele universiteit wordt gecontinueerd.

In de afgelopen jaren is door de faculteit gewerkt aan herziening van verschillende onderwijsprogramma's waardoor een meer 'vraaggestuurd' aanbod van tracks binnen bestaande opleidingen is ontstaan. De vernieuwde curricula van de bachelor en master Filosofie zijn in september 2014 ingevoerd. Om beter te kunnen inspelen op de onderwijsvraag en om de toring naar de nering te zetten is recentelijk een reorganisatiebesluit genomen m.b.t. Cultuurwetenschappen. Aan dit besluit ligt ten grondslag een geheel vernieuwde O&O-strategie voor het departement Cultuurwetenschappen met een afgeslankt, maar attractief onderwijsaanbod en een onderzoeksplan met verscherpte focus. De integratie van het religiewetenschappelijk onderwijsaanbod binnen het cultuurwetenschappelijk onderwijsprogramma – als track daarbinnen – is geheel voltooid; in samenhang daarmee zijn de religiewetenschappelijke opleidingen met een eigen CROHO-label afgebouwd.

Ultimo 2014 bedroeg het aandeel docenten met een BKO nog maar 20%. Het Regieorgaan heeft er bij de faculteit aangedrongen op de nodige inspanningen om de – toch al lage – doelstelling van 30% ultimo 2015 te halen. Het rendement van zowel de bachelor- als de masteropleidingen is de afgelopen jaren toegenomen. Voor de bacheloropleidingen ligt dit inmiddels op circa 80% bij een streefcijfer van 70% volgens de prestatieafspraken.

Na jaren van overschotten had de faculteit met name als gevolg van opgelegde bezuinigingen over 2014 een exploitatietekort van € 1,9 mln, dat voor € 0,5 mln uit bestemde reserves en voor € 1,4 mln uit de algemene reserve kon worden afgedekt. Mede gezien de in gang gezette reorganisatie bij Cultuurwetenschappen mag worden verwacht dat er in of in elk geval na 2016 weer een bescheiden overschot zal ontstaan.

Geconcludeerd kan worden dat het proces en de middelen DGW de School of Humanities niet alleen in staat hebben gesteld nieuwe activiteiten te initiëren, maar er ook toe hebben bijgedragen dat het faculteitsbestuur voortdurend als beleidsvraag op tafel hield hoe onderwijs en onderzoek duurzaam te houden of te maken. Zowel als gevolg van dit beleid als de keuzes van het universiteitsbestuur t.a.v. de faculteit in het universitair Plan 2004-2008 mag de situatie van de faculteit duurzaam worden genoemd.

9. Universiteit Maastricht (UM)

In samenhang met het facultaire strategieplan *Coming of Age* zijn in het Implementatieadvies van 23 juni 2010 de volgende bestedingsdoelen DGW voor de Faculty of Arts and Social Sciences van de UM opgenomen:

(1) Promovendi, (2) Tijdelijke onderzoekstijd gepromoveerde docenten, (3) Bevordering naar UD of UHD en (4) Revitalisering onderwijs.

(1) Gelet op het beperkte aantal promoties zijn in 2011-2012 3 promovendi aangesteld. Deze aanstellingen lopen nog; de onderzoeken verlopen volgens plan.

(2) Naast toekenning van tijdelijke onderzoekstijd aan pas gepromoveerde docenten zijn de DGW-gelden – met instemming van het Regieorgaan – ook gebruikt voor matching van de kosten van sabbaticals voor senior stafleden. Uit de jaarlijks overlegde verantwoording van de desbetreffende toekenningen blijkt dat die hebben bijgedragen tot afronding van boeken en artikelen, en het opstellen van aanvragen voor onderzoekssubsidies (VENI, VIDI, Horizon 2020 etc.). Bij de onderzoekswisiting in 2011 (met de uitkomst: goed) heeft de betrokken commissie het volgende gezegd over het belang van de kleine investeringen in de onderzoekstijd: "The instrument of granting microcredits of 'seed money' to individual researchers is highly useful: the committee recommends a vigorous protection of such 'trickle irrigation' stimulants".

(3) Met financiering van de DGW-gelden zijn 2 UD's bevorderd naar de rang van UHD.

(4) De DGW-gelden voor revitalisering van het onderwijs zijn o.a. ingezet ter vergroting van de docentvaardigheden. Terwijl het aandeel stafleden in het bezit van de BKO ultimo 2012 nog slechts 30,8% was, bedroeg dit ultimo 2014 52,8%. Naar verwachting wordt de ambitie van 65% ultimo 2015 gehaald. Daarnaast zijn met de DGW-gelden in de bachelors matching en het mentoraat ingevoerd. De eerste ervaringen zijn positief. Onder invloed van de heraccreditatie vindt momenteel wel herziening van het mentoraat plaats. Dit krijgt een grotere inhoudelijke component waaronder schrijfvaardigheden. Met medefinanciering vanuit de DGW-gelden zijn er tevens meerdere didactische vernieuwingen in de bacheloropleidingen doorgevoerd (waaronder vernieuwingen in het schrijfonderwijs).

Ondanks de geleverde inspanningen t.a.v. het onderwijs heeft de faculteit op dit gebied een probleem. Bij de recente heraccreditatie hebben 7 opleidingen een onvoldoende gescoord. De algemene constatering is dat de faculteit de kwaliteit van de eindwerken beter moet borgen, in het bijzonder door (a) een meer gerichte voorbereiding op het schrijven van de scriptie, (b) het methoden-onderwijs en de practica beter te laten aansluiten bij het eindwerk, (c) meer nadruk te leggen op het academisch gehalte van eindwerken en (d) het arrangeren van een meer inhoudelijke beoordeling. Daarnaast is door de commissies gevraagd meer aandacht te besteden aan de specifieke risico's die bij probleemgestuurd onderwijs en groepsopdrachten op de loer liggen. Inmiddels wordt voortvarend gewerkt aan de uitvoering van de herstelplannen. Dit proces is echter intensief en kostbaar. Daarbij speelt ook dat de werkdruk door de medewerkers als bijzonder hoog wordt ervaren. Om e.e.a. in elk geval tijdelijk op te vangen zal de faculteit haar reserves aanspreken. Bovendien heeft het CvB extra middelen ter verkleining van de werkdruk toegezegd. Overigens is de doelstelling van 10 geprogrammeerde contacturen en overige gestructureerde uren in het eerste jaar van de bacheloropleidingen met ingang van het studiejaar 2014-2015 gerealiseerd.

De exploitatie van de faculteit heeft in de afgelopen jaren door meevallers en een strikte begrotingsdiscipline telkens een beperkt positief saldo vertoond. Voor de komende jaren ziet de faculteit zich niet alleen geconfronteerd met een structurele bezuiniging van universiteitswege, maar ook met mogelijke financiële tegenvallers door een lagere instroom en een lager rendement. Zo ligt de bachelorinstroom in het studiejaar 2014-2015 van 454 ver onder het gemiddelde van de jaren 2008 t/m 2013 van 537, waarbij de instroom in die jaren nooit onder het aantal van 520 kwam. Ook zullen door de verscherpte aandacht voor de toetsing en beoordeling van eindwerkstukken de rendementen in ieder geval tijdelijk teruglopen. (Het bachelorrendement van de faculteit lag voor de meeste cohorten in de afgelopen jaren al boven de doelstelling van 80%).

De faculteit onderneemt diverse valorisatieactiviteiten. Zo wordt geparticipeerd in het "Maastricht Centre for Citizenship, Migration and Development" en is zij penvoerder van het "Maastricht Centre for Arts and Culture, Conservation and Heritage".

Geconcludeerd kan worden dat de faculteit qua duurzaamheid een gemengd beeld vertoont. De inspanningen, die grotendeels met DGW-gelden zijn gefinancierd, hebben bijgedragen aan mooie resultaten in het onderzoek, die hun weerslag hebben gevonden in een positieve onderzoekswisatie. Door de negatieve oordelen in het kader van de heraccreditatie van de opleidingen wordt de faculteit voor een serieuze onderwijskundige en financiële uitdaging gesteld. Qua financiën komen daar nog bij de reductie van de hoge werkdruk, de door het CvB aangekondigde structurele bezuiniging en het financiële risico als gevolg van eventuele vermindering van de instroom en rendementen.

10. Open Universiteit (OU)

Per 1-1-2014 zijn de faculteiten Cultuurwetenschappen en Rechtswetenschappen van de Open Universiteit gefuseerd tot de nieuwe Faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen. Omdat deze evaluatie grotendeels betrekking heeft op de periode dat de Faculteit Cultuurwetenschappen een zelfstandige entiteit vormde en omdat de middelen DGW uitsluitend voor de sector Cultuurwetenschappen zijn toegekend, wordt hierna steeds de term Faculteit Cultuurwetenschappen (FC) gehanteerd. De faculteit kent slechts 2 opleidingen, t.w. de bachelor Algemene Cultuurwetenschappen en de master Kunst- en Cultuurwetenschappen.

In het kader van het Implementatieadvies van 23 juni 2010 en de bijstelling daarvan in 2011 zijn aan de Faculteit Cultuurwetenschappen DGW-middelen toegekend voor de volgende doelen:

(1) Vernieuwing curriculum, (2) Lerarenopleiding en (3) Erfgoedacademie.

(1) De curriculumvernieuwing betrof aanvankelijk alleen het ontwerpen van een volledig nieuw en aantrekkelijker masterprogramma dat rechtstreeks is geworteld in het facultaire onderzoek. De faculteit heeft zelf geïnvesteerd in een aantal deeltijdse hoogleraarposities om het onderzoek te versterken. Tijdens de recente visitatieronde is het nieuwe masterprogramma positief beoordeeld. Het nieuwe programma draagt ook bij tot een hoger cursusrendement. Lag het cursusrendement in het verleden rond de 30%, de nieuwe cursussen hebben een rendement van circa 80%. Om die reden is, in overleg met het Regieorgaan, besloten de vernieuwing uit te breiden naar het bachelorprogramma. Hierbij is in eerste instantie ingezet op de vervaardiging van een compleet nieuwe, inleidende cursus, die in 2015 zal worden afgerond en in gebruik zal worden genomen.

(2) Met de introductie van de educatieve minor ontstond voor de FC de mogelijkheid die aan te bieden voor de schoolvakken Nederlands en Geschiedenis. Mede met behulp van DGW-middelen heeft de FC de hiertoe noodzakelijke cursussen kunnen vervaardigen. Hierbij gaat het zowel om 'inhoudelijke' cursussen als om pedagogische c.q. didactische cursussen. Daarnaast heeft de FC DGW-gelden aangewend voor het ontwikkelen van nieuw cursusmateriaal voor bijscholing van zittende leraren dat vanaf september 2015 zal worden aangeboden. Naast het reguliere aanbod worden er dan drie soorten speciale cursussen aangeboden met een verschillende duur. Voor alle cursussen kunnen PE-punten worden behaald, zodat deze cursussen deel kunnen uitmaken van de verplichte bijscholingsprogramma's voor leraren.

(3) Het project Erfgoedacademie valt onder de noemer valorisatie en sluit dus direct aan op het bestedingsdoel onderbenutting maatschappelijke uitstraling. Het project heeft geresulteerd in een website en een digitale erfgoedcursus voor een breed publiek (zie: www.ou.nl/web/erfgoedplatform). In aansluiting op deze cursus is ook een reguliere vervolgcursus gemaakt, die niet alleen voor geïnteresseerde cursisten geschikt is, maar ook deel kan uitmaken van het onderwijsprogramma van de faculteit. Vanaf medio 2014 worden in overleg met het Regieorgaan geen erfgoedactiviteiten meer uit de DGW-gelden gefinancierd. Overweging hierbij is dat deze activiteiten – na de aanloop in de afgelopen jaren – via andere bijdragen moeten kunnen worden gefinancierd. De faculteit heeft daarbij uitdrukkelijk het voornemen de erfgoedactiviteiten voort te zetten.

Uit medio 2014 was het aandeel docenten met een BKO 72%, wat nog iets achterblijft bij de in 2015 te realiseren doelstelling van 80%. Terwijl het cursusrendement zich bij de FC positief ontwikkelt, vertoont het aantal gerealiseerde studiepunten een neergaande lijn. In het studiejaar 2007-2008 werden 24.407 EC gerealiseerd, terwijl dit aantal in het studiejaar 2013-2014 16.402 was. De FC wijt deze neergang aan de omstandigheid dat er zich door diverse externe maatregelen minder cursisten melden, die slechts enige cursussen en niet de hele opleiding willen volgen. De FC hoopt het tij te keren door verhoging van het studiesucces van opleidingsstudenten en het aanbieden van cursussen aan leraren in het kader van bij- en omscholingsprogramma's. Het laatste impliceert dat gehoopt wordt de afname in het aantal gerealiseerde studiepunten deels te kunnen compenseren door valorisatieactiviteiten.

Doordat de FC binnen de OU geen aparte financiële eenheid vormt, heeft het Regieorgaan geen inzicht in haar financiële positie.

Geconcludeerd kan worden dat de FC met de DGW-gelden veel goede initiatieven heeft ontwikkeld, die hopelijk in de komende jaren hun vruchten zullen afwerpen. De elementen voor een duurzame positie van de FC zijn in principe aanwezig. Naar het oordeel van het Regieorgaan zullen de nieuwe activiteiten en de vernieuwde programma's wel nadrukkelijker onder de aandacht van de doelgroepen moeten worden gebracht.

5. MONITORING INSTELLINGSOVERSTIJGENDE PROJECTEN TOT EN MET 2014

In dit hoofdstuk geeft het Regieorgaan zijn visie op het verloop van de instellingsoverstijgende projecten Duurzame Geesteswetenschappen.

Promoveren in de geesteswetenschappen

Het Regieorgaan constateert dat de ruimte om promovendi aan te stellen uit de eerste geldstroom in de afgelopen jaren eerder is afgenomen dan toegenomen. (Een aantal geesteswetenschappelijke faculteiten, waaronder die van de UU en de UvA, kan momenteel helemaal geen promovendi aanstellen uit die middelen.) Het gezamenlijke promotieprogramma van NWO en het Regieorgaan draagt bij tot de beperking van dit probleem en tot de verwezenlijking van de facultaire profileringsplannen. De belangstelling voor het programma is in elke ronde groot, de projectvoorstellen hebben een uitstekend niveau en de uitvoering verloopt goed. In de jaren 2010 t/m 2014 konden in totaal 98 voorstellen worden gehonoreerd (17 voorstellen in 2010, 20 in 2011, 21 in 2012 en 20 in 2013 resp. 2014), waarbij jaarlijks honderden aanvragen werden ingediend. Alle in de jaren 2011 tot en met 2014 toegekende promovendi zijn nog actief op één uitzondering na. (Zoals reeds gemeld in de Tussenrapportage 2011 is één promovendus uit de toekenningronde 2011 om persoonlijke redenen met het promotieonderzoek gestopt). Van de in 2010 aangestelde 17 promovendi zijn er 4 in 2014 gepromoveerd, begin 2015 2 en zullen er vrijwel zeker 9 in 2015 promoveren, en 2 in 2016 door een andere aanstelling daarnaast of door andere oorzaken. Daarmee lijkt de uitvoering van dit programma goed te verlopen. Op 15 november 2014 hadden de promovendi uit alle ronden in totaal 145 publicaties op hun naam staan, waaronder 20 artikelen, 11 boekbijdragen, 50 rapporten en 7 publicaties gericht op een breed publiek.

Alle betrokken partijen hebben zich in positieve termen uitgesproken over het programma en bepleiten voortzetting ervan.

Geconcludeerd kan worden dat dit gezamenlijke instrument van NWO en het Regieorgaan zeer waardevol is voor het opleiden van talent en – mede gelet op de beperkte mogelijkheden van de faculteiten om promovendi aan te stellen uit de eerste geldstroom – ook in de toekomst hard nodig zal zijn.

Masterlanguage

Het landelijke programma *Masterlanguage* is in 2013 van start gegaan. Het studiejaar 2013-2014 was hierbij een aanloopjaar. Met ingang van het studiejaar 2014-2015 is het onderwijsprogramma volledig uitgevoerd en is er dus sprake van een aanbod voor elk van de talen Duits, Engels, Frans, Italiaans, Klassieke talen en Nederlands van (minimaal) 20 EC per semester. Helaas is de belangstelling van studenten blijkens het aantal inschrijvingen beperkt gebleven. Waren er voor het 2^e semester 2013-2014 75 aanmeldingen, in het 1^e en 2^e semester 2014-2015 ging het respectievelijk om 69 en 73 inschrijvingen.

In november 2014 is door de coördinator Masterlanguage een evaluatie uitgevoerd, die aan het DLG en het Regieorgaan is aangeboden. Hierbij werd enerzijds geconstateerd dat de instroom in Masterlanguage te laag is, maar dat anderzijds de deelnemende studenten zeer tevreden waren over het geboden onderwijs en dat ook de docentevaluaties erg positief waren. Tevens werd opgemerkt dat de afstemming tussen het onderwijs Masterlanguage en lokaal aangeboden onderwijs verbetering behoeft. Diverse suggesties ter bevordering van de instroom van Masterlanguage werden naar voren gebracht (zoals knippen in modules van 5 EC die eventueel in de vorm van een zomer- of winterschool zouden kunnen worden aangeboden, vergroting van zichtbaarheid van Masterlanguage in de lokale voorlichting over MA-programma's).

In de Tussenrapportage 2013 heeft het Regieorgaan uitgesproken (blz. 21) "onverkort te hechten aan het slagen van Masterlanguage zowel voor de studenten als voor de betrokken opleidingen, die alleen op deze wijze een volwaardig masteraanbod in de doeltaal zullen blijven realiseren". Gezien de evaluatie en bespreking ervan met de decanen en de door de projectcoördinator uitgevoerde evaluatie staat het Regieorgaan inmiddels open voor alternatieven, mits die ertoe bijdragen dat een volwaardig masteraanbod in de doeltaal bij de verschillende instellingen wordt gerealiseerd.

Geconcludeerd kan worden dat dit project vooralsnog niet de verwachte resultaten qua deelname heeft opgeleverd, maar dat instandhouding van een voorziening voor masteronderwijs in de doeltaal noodzakelijk is. Voor de langere termijn zullen de uitkomsten van het vervolg op de *Toekomstvisie voor de Talen binnen de Geesteswetenschappen in Nederland* van belang zijn voor dit project.

Meesterschap in de vakdidactiek en Dudoc-Alfa

Hoewel het gezien de start in 2014 nog te vroeg is om een inhoudelijk oordeel te geven over de personele investeringen in vakdidactisch meesterschap en het promotieprogramma 'Dudoc-Alfa', is het Regieorgaan van mening dat hiermee wordt voorzien in een grote behoefte op een terrein dat tot op heden werd gekenmerkt door lacunes, versnippering, een gebrek aan coördinatie van het onderzoek en een grote inhoudelijke afstand tussen de faculteiten en de lerarenopleidingen. De keuze voor een landelijke aanpak heeft het mogelijk gemaakt de totale formatie van vakdidactici in kaart te brengen en op basis daarvan een investeringsplan op te stellen. Momenteel wordt voorts een landelijke onderzoeksagenda opgesteld.

Uit de reacties die het Regieorgaan van de faculteiten heeft ontvangen, blijkt waardering voor beide programma's, waarbij continuering wordt bepleit. Daarbij is het Regieorgaan ingenomen met de inspanningen die de stuurgroep heeft geleverd om de projecten op gang te brengen, in het besef dat het tijdpad voor de selectie van de promotieprojecten krap was en in de toekomst ruimer zou moeten zijn. Wel constateert het Regieorgaan dat het soms een uitdaging vormt om geschikte kandidaten te vinden voor de formatieplaatsen voor vakdidactische meesters, onder meer vanwege het geringe aantal gepromoveerde vakdidactici, en dat de kosten voor de Dudoc-Alfa plaatsen mede gelet op de begeleidingskosten HO en de stimuleringspremie VO aan de hoge kant zijn.

Concluderend stelt het Regieorgaan dat er in korte tijd belangrijke eerste stappen zijn gezet die een vervolg behoeven. Wel zouden de kosten van de promotieplaatsen in de toekomst omlaag kunnen worden gebracht.

Landelijke samenwerking onderzoekscholen

Eind 2010 hebben het DLG en LOGOS voor de periode tot en met 2016 afspraken gemaakt met betrekking tot de landelijke onderzoekscholen, in het kader waarvan het DLG een basisfinanciering van jaarlijks k€ 30 resp. k€ 40 heeft toegekend (afhankelijk van de omvang van de school) en het Regieorgaan een bedrag van jaarlijks k€ 10 dan wel k€ 15 aan de scholen verstrekt. Dat laatste bedrag is bestemd voor de organisatie van het onderwijs aan researchmasterstudenten, en is in de huidige fase van DGW beschikbaar tot en met 2015. De combinatie van DLG-budget en DGW-middelen leidt tot een basisfinanciering van k€ 40 voor kleinere of k€ 55 voor grotere onderzoekscholen, die wordt ingezet voor directe bureaunkosten en organisatie.

Het Regieorgaan oordeelt net als LOGOS en het DLG positief over de rol van de landelijke onderzoekscholen in het domein van de geesteswetenschappen, over de wijze waarop zij zijn georganiseerd en over de afspraken die op dit terrein zijn gemaakt. Daarnaast blijkt uit de evaluaties dat alle faculteiten voorstander zijn van continuering van de additionele bijdrage vanuit DGW. De onderzoekscholen hebben in de afgelopen jaren een gevarieerd aanbod aan disciplinegeoriënteerd onderwijs voor researchmasterstudenten ontwikkeld, naast de reeds bestaande onderwijsactiviteiten voor promovendi, en zijn steeds meer een platform voor uitwisseling van onderzoeksresultaten. Op een aantal punten – waaronder de soms nog te wensen overlatende aansluiting tussen het lokale aanbod en dat van de onderzoekscholen – kan verbetering worden geboekt. Daartoe zijn inmiddels verschillende stappen ondernomen: zo is de onderzoekschool Ethiek opgegaan in de nieuwe, breder georiënteerde onderzoekschool Wijsbegeerte.

Geconcludeerd wordt dat de landelijke samenwerking op het niveau van de onderzoekscholen heeft geleid tot de gewenste dienstverlening aan researchmasterstudenten, waardoor wordt bijgedragen aan vergroting van de doelmatigheid van de (vaak door een kleine instroom gekenmerkte) researchmasteropleidingen. Her en der is de aansluiting tussen landelijk en lokaal aanbod een punt van aandacht.

Persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten

Annex aan de bijdragen voor de landelijke onderzoekscholen verstrekt het Regieorgaan researchmasterstudenten een persoonlijk budget van € 250 per jaar voor het volgen van onderwijs bij een aangesloten landelijke onderzoekschool (met uitzondering van NOSTER en NISIS).

In de Tussenrapportage 2012 werd geconstateerd dat het feitelijk volgen van het aangeboden onderwijs door researchmasterstudenten bij verschillende onderzoekscholen in mindere mate geschiedde dan op basis van de toegekende persoonlijke budgetten zou mogen worden verwacht. Daarom heeft het Regieorgaan met LOGOS en DLG destijds afspraken gemaakt over o.a. de volgende verbeterpunten:

- 1) Bij hun inschrijving in een researchmaster ontvangen studenten van de betrokken coördinator een overzicht van het onderwijs dat gedurende twee jaar van hun studie wordt aangeboden door de meest verwante onderzoekschool (eventueel scholen), waarin wordt aangegeven dat het gaat om hoogwaardig en intensief (inter)disciplinair onderwijs. Uitvoering: faculteiten.
- 2) De inhoud van dit onderwijs is in beide jaren verschillend zodat een student minimaal 10 EC gespreid over twee jaar via de onderzoekschool kan volgen. Uitvoering: onderzoekscholen.
- 3) In de programmering van de researchmasters wordt per 2014-2015, indien en voor zover dat nog niet het geval is, een ruimte van jaarlijks 5 EC ingebouwd voor verplichte deelname aan een cursus van de eigen onderzoekschool (waarbij de student staat ingeschreven) en/of een andere onderzoekschool. Uitvoering: faculteiten m.u.v. de Universiteit Maastricht.
- 4) De onderzoekscholen presenteren hun onderwijsaanbod voor researchmasterstudenten op een meer aantrekkelijke wijze op hun website. Uitvoering: onderzoekscholen.

Voor de verbeterpunten gold dat zij uiterlijk per 1-9-2014, maar zoveel mogelijk eerder dienden te worden gerealiseerd. Op grond van een door het Regieorgaan uitgevoerde inventarisatie kan thans worden geconstateerd dat de meeste faculteiten de verplichting tot het volgen van 5 EC bij een landelijke onderzoekschool voor de researchmasters in de desbetreffende OER hebben opgenomen. In die gevallen waarin dit (nog) niet is gebeurd, wordt wel gewezen op het onderwijsaanbod van de landelijke onderzoekscholen of via de website van de landelijke onderzoekschool op het onderwijsaanbod van andere faculteiten (Wijsbegeerte, OIKOS). Het Regieorgaan bepleit volledige uitvoering van de gemaakte afspraken. Overigens heeft het Regieorgaan bij deze inventarisatie gemerkt dat de belangstelling van researchmasterstudenten t.o.v. de situatie in 2012 geleidelijk is gegroeid, maar dat gezien het aantal rema-studenten verdere groei mogelijk en gewenst is.

Uit de door het Regieorgaan ontvangen evaluaties blijkt de breed gedeelde opvatting dat het belangrijk is om researchmasterstudenten in de gelegenheid te blijven stellen onderwijs te volgen bij de landelijke onderzoekscholen, maar dat de administratieve lasten in verband met de verdeling en verantwoording van het budget niet in verhouding staan tot de omvang ervan. Het Regieorgaan is dezelfde mening toegedaan.

Concluderend is het Regieorgaan van mening dat dit instrument een nuttige rol vervult voor het landelijk onderwijs aan researchmasterstudenten, maar dat de verdelingssystematiek in de toekomst eenvoudiger moet.

Kwaliteitsindicatoren onderzoek geesteswetenschappen

Het Regieorgaan betreurt de vertraging die dit project heeft opgelopen, maar acht het nog steeds van groot belang dat er een werkbaar landelijk instrumentarium komt voor de beoordeling van geesteswetenschappelijk onderzoek, dat zowel betrekking heeft op de wetenschappelijke als op de maatschappelijke output. Derhalve is het een goede ontwikkeling dat er sinds het najaar van 2014 weer voortgang lijkt te zijn gekomen in dit onder verantwoordelijkheid van het DLG uitgevoerde project. In februari 2015 is begonnen met een pilot, waarbij de wetenschappelijke output van de Leidse en Amsterdamse faculteiten over een periode van 4 jaar wordt bekeken om deze te matchen met domeinen. Als uitgangspunt voor deze domeinen wordt in eerste instantie uitgegaan van de landelijke onderzoekscholen. Om tot een classificatie en kwalificatie van tijdschriften en uitgeverijen te komen stelt elke landelijke onderzoekschool een brede en representatieve commissie van 3 à 5 personen in. Het streven is in december 2015 een werkbaar model te hebben voor de meting van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek, geclassificeerd naar specifieke criteria, voor zover niet te karakteriseren als (uitsluitend) valorisatie. Daarna zal het tweede – kleinere – deel van het project worden gestart dat betrekking zal hebben op onderzoekprestaties in het domein valorisatie.

Voor de periode na 2015 voorziet het Regieorgaan niet in middelen voor dit doel. Het cumulatieve saldo dat ultimo 2014 resteerde (k€ 186) en het budget 2015 (k€ 143) moeten volstaan om het project uiterlijk in het voorjaar van 2016 in zijn geheel te voltooien – vóór de midterm reviews en de externe evaluatie van de onderzoeksinstituten.

Concluderend stelt het Regieorgaan dat de behoefte aan dit instrumentarium ondanks de opgelopen vertraging onverminderd groot is en spoort het de projectgroep ertoe aan de bevindingen binnen de gestelde termijn te presenteren.

6. FINANCIËN VANAF 2016

6.1. Beschikbaar bedrag

Uit ambtelijke informatie van OCW kan worden afgeleid dat het voor het proces Duurzame Geesteswetenschappen structureel voorziene jaarbedrag van € 15 mln wegens indexatie op € 15,8 mln zou moeten worden gesteld. Hierbij is evenwel de voor 2015 overeengekomen overdracht door OCW aan NWO ten behoeve van het gezamenlijke programma Promoveren in de Geesteswetenschappen van € 0,4 mln abusievelijk niet meegerekend. Als dit wel gebeurt, is er voor de jaren na 2015 een beschikbaar jaarbedrag DGW van € 16,2 mln (salarisniveau 2014).

Na ampel beraad en afweging van de verschillende desiderata binnen dit financieel kader stelt het Regieorgaan voor hiervan k€ 3.470 te bestemmen voor instellingsoverschrijdende projecten en k€ 12.730 toe te wijzen aan faculteiten. In paragraaf 6.4. wordt een samenvattend beeld van de voorgestelde toewijzingen gegeven.

6.2. Toewijzingen t.b.v. instellingoverstijgende projecten vanaf 2016

Promoveren in de geesteswetenschappen

Het Regieorgaan en NWO hebben met het oog op de continuïteit besloten om ook in 2015 een aanvankelijk niet voorziene ronde te organiseren. Voor de periode na 2015 adviseert het Regieorgaan de Minister structureel DGW-middelen ten belope van M€ 1,6 per jaar te bestemmen voor dit doel. Daarbij is het van belang dat ook NWO een substantiële bijdrage blijft leveren. Voor de jaren 2016 tot en met 2020 heeft NWO/Geesteswetenschappen bij brief van 15 april 2015 een jaarlijkse bijdrage van M€ 1,6 toegezegd, wat neerkomt op een totaalbudget van M€ 3,2 per ronde. Alhoewel de toezegging van NWO/G op zichzelf positief is, betekent het aldus beschikbare bedrag van M€ 3,2 dat het aantal jaarlijks te verdelen plaatsen moet worden gereduceerd tot circa 16 of dat aan de faculteiten die een dergelijke promotieplaats krijgen matching moet worden gevraagd. Het laatste lijkt een reële optie (bij een facultaire matching van 20% kunnen toch 20 plaatsen worden toegekend). Nog dit jaar zal het Regieorgaan met NWO/G en het DLG overleg voeren over de te kiezen modaliteit en over de aanwending van de eenmalige reservering van k€ 400 voor de rondes 2016 en 2017, die is gevormd uit saldi op de DGW-middelen bestemd voor landelijke samenwerking tot en met 2015.

Masterlanguage

Voor dit programma, dat door de studenten die eraan hebben deelgenomen zeer wordt gewaardeerd, is nog niet de ideale vorm gevonden. In het studiejaar 2015-2016 zal in overleg met de betrokken coördinatoren voor elk onderdeel (Klassieke talen, Nederlands, Engels, Duits, Frans en Italiaans) een wijze van uitvoering worden gekozen die beter aansluit bij de lokale onderwijsprogramma's en deelname door studenten vergemakkelijkt. De resultaten die dit oplevert, zullen mede bepalend zijn voor de toekomstige vormgeving van dit programma. Overigens is het Regieorgaan van mening dat de functie en reikwijdte van Masterlanguage ook aan bod moeten komen in de parallel aan DGW verlopende nadere uitwerking van een toekomstvisie op de Geesteswetenschappen, in het bijzonder op de talen. Centrale thema's daarvoor zijn immers "de ontwikkelingen ten aanzien van de bacheloropleidingen (zoals de ontwikkeling naar bredere opleidingen) en de gevolgen die deze moeten hebben voor de masteropleidingen" (blz. 6 van de brief van Minister d.d. 3 maart 2015, ref. 736806).

Voor de continuering van Masterlanguage wordt in dit kader voorshands een bedrag van k€ 350 per jaar voorgesteld. Voor 2016 kunnen daar door het Regieorgaan aan worden toegevoegd de verwachte onderbesteding op Masterlanguage in 2015 plus een deel van het saldo Masterlanguage 2014 ad k€ 80 (afgerond).

Versterking vakdidactiek

De huidige ronde van Dudoc-Alfa, die loopt van 1-9-2014 t/m 1-9-2018, kan worden gefinancierd uit de DGW-middelen voor landelijke samenwerking tot en met 2015. Voor de jaren 2016-2018 zijn de hieraan verbonden kosten geraamd op resp. k€ 1.116, k€ 1.117 en k€ 755 (excl. indexatie). Uit dezelfde middelen is voor de jaren 2015-2017 ook een jaarlijks budget van k€ 10 beschikbaar voor materiële lasten van de stuurgroep. Het Regieorgaan gaat ervan uit dat de personele kosten van de stuurgroep in ieder geval in 2016 en 2017 door onderbestedingen in 2015 en op deelposten in de jaren daarna kunnen worden gecompenseerd.

Het Regieorgaan stelt voor met ingang van 2016 een jaarlijkse bijdrage uit de DGW-middelen van k€ 700 te oormerken voor een fonds waaruit nieuwe rondes in het kader van Dudoc-Alfa kunnen worden gefinancierd. Het Regieorgaan heeft er daarbij geen bezwaar tegen als naast promotieonderzoeken ook andersoortige onderzoeksprojecten in aanmerking zouden komen, mits die goed aansluiten op de landelijke onderzoeksagenda voor de vakdidactiek, die momenteel door de meesterschapsteams wordt ontwikkeld. Het Regieorgaan wil in nader overleg met het DLG en de stuurgroep bezien wanneer de eerstvolgende aanvraagronde zal plaatsvinden en welke modaliteiten daarbij worden uitgeschreven.

De medefinanciering van de aanstelling van vakdidactische meesters met middelen DGW loopt in de huidige fase tot en met 2015. Ten behoeve van dit bestedingsdoel ware met ingang van 2016 een bedrag van k€ 360 per jaar te bestemmen. Hieraan is de voorwaarde verbonden dat de betrokken faculteiten zelf de helft van de desbetreffende aanstellingen blijven financieren en ieder een bedrag van k€ 10 per jaar beschikbaar stellen voor de zogeheten 'zoom'. Conform de 'Definitieve notitie stuurgroep Investeren in Vakdidactisch Meesterschap' is de medefinanciering vanuit de DGW-middelen opgebouwd uit de volgende tentatieve bedragen:

Tabel 9: Medefinanciering aanstellingen vakdidactische meesters uit DGW-middelen
(naar boven afgerond op k€ 1)

Faculteit	Bedrag
UvA	k€ 59
UU	k€ 58
RUG	k€ 49
UL	k€ 58
RU	k€ 53
VU	k€ 44
OU	k€ 39
Totaal	k€ 360

Landelijke samenwerking onderzoekscholen

In 2014 werden vanuit DGW de volgende bijdragen verstrekt aan de penvoerende faculteiten ten behoeve van de deelnemende landelijke onderzoekscholen:

Tabel 10: Bijdragen DGW t.b.v. landelijke oz-scholen i.v.m. onderwijs aan researchmasterstudenten
(bedragen x €1, afgerond)

Penvoerder/ Onderzoekschool	Structurele bijdrage ²	Idem op niveau 2014
UvA	55.000	57.100
1. Huizinga	15.000	
2. NICA (Cultural Analysis)	10.000	
3. OSL (Literatuurwetenschap)	15.000	
4. Media	15.000	
UU	45.000	46.700
5. LOT (Taalwetenschap)	15.000	
6. NOG (Genderstudies)	10.000	
7. OSK (Kunstgeschiedenis)	10.000	

² In euro's op loon- en prijsniveau 2010. € 165.000 vlg. Implementatieadvies plus € 15.000 NOSTER. Het bedrag van k€ 165 wordt na indexatie op loonniveau 2014 k€ 171,1. Het penvoerderschap van de oz-school Wijsbegeerte (OZSW) is overgegaan van de UU naar de EUR, maar tot en met 2015 wordt de bijdrage verstrekt aan de UU, die het verreken met de EUR. NISIS ontvangt aparte financiering en Leiden Global is informeel erkend door het DLG.

8. NOSTER	15.000	15.000
RUG	15.000	15.500
9. Mediëvistiek	15.000	15.500
UL	35.000	36.300
10. ARCHON	10.000	
11. Posthumus	15.000	
12. Politieke Geschiedenis	10.000	
13. NISIS (Islamstudies)	-	-
14. Leiden Global	-	-
RU	15.000	15.500
15. OIKOS	15.000	15.500
EUR		
16. OZSW (Wijsbegeerte)	10.000	10.400
Totaal	180.000	186.100

Aangezien de bestaande afspraken tussen LOGOS en het DLG ook in 2016 nog van kracht zijn, adviseert het Regieorgaan de Minister voor dat jaar de bedragen in de kolom "Idem op niveau 2014" te bestemmen voor dit doel en op te nemen in de rijksbijdragen van de desbetreffende instellingen – inclusief de bijdrage van k€ 15 aan NOSTER en met de aantekening dat het bedrag voor de OZSW niet langer aan de UU, maar aan de EUR moet worden toegewezen.

Voor de jaren na 2016 adviseert het Regieorgaan de Minister deze bedragen vooralsnog niet in de rijksbijdragen van de instellingen te verwerken, maar toe te kennen via het Regieorgaan (of de opvolger daarvan). Mocht het DLG daarbij in het kader van de evaluatie van de afspraken met de landelijke onderzoekscholen, concluderen dat een onderzoekschool met ingang van 2017 meer of minder recht heeft op een bijdrage DGW, dan kan dit via verschuiving van middelen binnen het totaalbedrag van € 186.100 worden opgelost.

Persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten

Het Regieorgaan acht het nodig dat de verstrekking van persoonlijke budgetten voor researchmasterstudenten wordt vereenvoudigd en verzoekt de Minister in 2016 een bedrag van k€ 200 (het vóór bijstelling beschikbare oorspronkelijke jaarbudget van k€ 250 minus k€ 15 voor NOSTER en k€ 35 geraamde onderbesteding) in eerste instantie toe te wijzen aan het Regieorgaan. Op basis van de door het DLG in 2015 uitgevoerde evaluatie van de onderzoekscholen en een daarmee samenhangend voorstel voor de toekenning van de persoonlijke budgetten kan dan in 2016 verdeling door het Regieorgaan plaatsvinden.

Kwaliteitsindicatoren onderzoek geesteswetenschappen

Het Regieorgaan voorziet na 2015 niet in middelen voor dit project. Indien de uitkomst aanleiding geeft tot een follow-up of de kosten van het lopende project meer blijken te bedragen dan het resterende bedrag van k€ 329, dan dient zulks te worden gefinancierd uit andere middelen dan de gelden Duurzame Geesteswetenschappen.

6.3. Toewijzingen aan faculteiten vanaf 2016

Om inzicht te krijgen in de wijze waarop faculteiten toekomstige DGW-gelden zouden willen besteden heeft het Regieorgaan hen om een bestedingsplan voor de jaren 2016 tot en met 2020 gevraagd. *Inhoudelijke randvoorwaarde* voor deze plannen was dat die er verder toe moeten bijdragen de in het Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen gesignaleerde problemen voor een duurzame toekomst van de geesteswetenschappen te beperken c.q. op te heffen, t.w.:

0. Krapte in de verschillende geldstromen
 1. Vergrijzing van de wetenschappelijke staf en onvoldoende doorstroming jong talent
 2. Sterk gestegen onderwijslast en druk op onderzoekstijd
 3. Zwak afstudeerrendement, vooral in de BA-fase
 4. Versnipperd opleidingsaanbod, vooral in de masterfase
 5. Nadelige kleinschaligheid

6. Onderbenutting maatschappelijke uitstraling
7. Inadequaat instrumentarium Kwaliteitsobjectivering- en differentiatie.

De problemen 0 en 7 hoefden in de plannen niet te worden geadresseerd. De krapte in de verschillende geldstromen is geen op zichzelf staand probleem, maar hangt samen met een of meer van de overige problemen. De totstandkoming van een adequaat instrumentarium voor Kwaliteitsobjectivering- en differentiatie voor onderzoek en valorisatie is bij het DLG belegd.

Evenals bij het opstellen van het Implementatieadvies DGW van 23 juni 2010 is verder uitgangspunt geweest dat iedere geesteswetenschappelijke faculteit kans op verbetering zou moeten worden geboden en dat daarom het proportionele aandeel als vertrekpunt zou moeten worden genomen.

Het Regieorgaan heeft dit aandeel berekend op basis van:

- de aantallen ingeschreven studenten (gemiddelde over de jaren 2011 t/m 2014 met als peildatum 1 oktober, met correctie bij OU wegens uitsluitend deeltijdstudenten; wegingsfactor 60%);
- de aantallen fte WP (ultimo 2014; wegingsfactor 35%);
- de aantallen opleidingen (per 1 oktober 2014; wegingsfactor 5%);
- een aanvankelijke korting van de kleinere, qua onderwijsaanbod compacte, geesteswetenschappelijke faculteiten met 25%.

In totaal werd aldus indicatief over de faculteiten verdeeld een jaarlijks bedrag van k€ 12.420 en werd k€ 580 aangehouden ter nadere bestemming. Het per faculteit berekende bedrag diende als *kwantitatieve* randvoorwaarde voor de bij het Regieorgaan in te dienen plannen met dien verstande dat het de faculteiten vrij stond daarboven extra plannen in te dienen tot een bovengrens van 1/3 van het berekende bedrag. Na beoordeling van de ontvangen plannen heeft het Regieorgaan besloten af te zien van een bijstellingsfactor van meer dan 100% en de korting voor de kleinere faculteiten te beperken tot 10%. Overweging hierbij was in de eerste plaats dat de toekenning van de gelden niet langer een tijdelijk, maar een structureel karakter krijgt. Terughoudendheid is derhalve geboden t.a.v. al te tijdgebonden verwachtingen. De ervaring in de afgelopen jaren heeft het Regieorgaan geleerd dat het tij bij een faculteit betrekkelijk snel kan keren. Daarbij komt dat een aantal van de in het rapport Duurzame Geesteswetenschappen in 2008 gesignaleerde problemen nog bij alle faculteiten kan worden onderkend.

Het resultaat vormt de voorgestelde toekenningen aan de faculteiten zoals hierna vermeld in tabel 11.

Tabel 11: Jaarlijkse toekenningen DGW aan geesteswetenschappelijke faculteiten (bedragen in k€)

Faculteit	Bedrag
1. UvA	2.520
2. UU	2.140
3. RUG	1.910
4. UL	2.270
5. RU	1.350
6. VU	760
7. EUR	450
8. UvT	490
9. UM	560
10. OU	280
Totaal	12.730

Zoals hierna in het hoofdstuk 'Toekomstige borging Middelen Duurzame Geesteswetenschappen' is aangegeven, stelt het Regieorgaan voor deze bedragen **geoormerkt** aan de instellingen toe te wijzen uitsluitend ten behoeve van de geesteswetenschappelijke faculteiten. Laatstgenoemde hebben daarbij de vrijheid tussen bestedingsdoelen te schuiven alsook in latere jaren de gelden aan te wenden ten behoeve van thans nog niet voorziene vernieuwingen.

In de volgende tabel zijn de bestedingsdoelen van de faculteiten opgenomen, zoals zij die thans zien in relatie tot de in het Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen signaleerde problemen.

De nummers die achter de maatregelen zijn vermeld, geven aan welk van de hiervoor onder 1 tot en met 6 vermelde problemen daarmee met name worden aangepakt. Overigens is er vaak ook uitstraling naar andere probleemgebieden.

Tabel 12: Specificatie bestedingsdoelen faculteiten (bedragen in k€)

Faculteiten/ Maatregel/probleem	
1. UvA	2.520
Herontwerp en innovatie BA-curricula, opleidingen en programma's (3)	385
Herontwerp mastercurricula (4)	385
Kwaliteitsverhoging en intensivering onderwijs (3)	620
Implementatie studiebegeleiding master (3)	80
Versterking en professionalisering studiebegeleiders (3)	235
Uitbreiding Engelstalige BA-tracks (5)	160
Promovendi (1)	128
Fonds t.b.v. onderzoeksaanvragen en -initiatieven (2)	165
Versterking onderzoeksondersteuning (2)	72
Onderwijsprofessionalisering en expertiseontwikkelingen (3)	290
2. UU	2.140
Teaching load WP/zekerstelling oz-tijd WP (2)	1.705
Inzet WP researchmasters (4)	435
3. RUG	1.910
Promovendi/postdocs (1)	500
Doorstroom UD/UHD (1)	150
Handhaving balans onderwijs/onderzoek (2)	350
Omzetting Docent naar UD (2)	250
Onderzoekswaartepunten (2)	290
Research funding/sabbaticals (2)	120
Onderwijsvernieuwing/kwaliteitszorg (3)	200
Mastersamenwerking/internationalisering (4)	50
4. UL	2.270
Postdocs (1)	120
Onderwijsvernieuwing/kwaliteitszorg (3)	585
Versterking regiostudies (5)	300
Buitenlandverblijf studenten (2)	700
Nieuwe Engelstalige programma's (5)	340
Digital Humanities en infrastructuur (2)	225
5. RU	1.350
Versterking structurele ow/oz-capaciteit (2)	752
Profilering masteraanbod (4)	16
Schrijfonderwijs (3)	153
Ontwikkeling Engelstalig onderwijs/ internationalisering onderwijs (4)	150
Studieadviseurs (3)	159
Facilitering oz-aanvragen en projecten (2)	49
Uitbouw Graduate School (5)	71

6. VU	760
Studiebegeleiding eerste jaar BA (3)	150
Doorlichten curricula (3)	60
IT-voorzieningen onderwijs (3)	30
Scholing staf (3)	70
Talentbeleid (1)	155
Maatschappelijke valorisatie (6)	95
Graduate School of Humanities (5)	100
Diversiteit en PreUniversity (5)	100
7. EUR	450
Promovendi/postdocs (1)	180
Jonge ud's (2)	170
Scholing staf (3)	35
Vrijstelling/ondersteuning voor oz-aanvragen (2)	65
8. UvT	490
Jonge ud's (2)	280
Promovendi (1)	100
Onderwijsvernieuwing (3)	80
Onderzoeksacquisitie (2)	30
9. UM	560
Versterking kwaliteit onderwijs (3)	230
Nieuwe selectieve master (4)	80
Versterking onderzoek (2)	160
Instroom PhD's (1)	90
10. OU	280
Vernieuwing bachelor (3)	130
Verbetering master (4)	100
Bijscholingscursussen leraren (6)	50

Samenvattend geven de bestedingsdoelen van de faculteiten het volgende beeld.

Tabel 13: Samenvattend beeld bestedingsdoelen faculteiten

Probleem	Structurele toewijzing x € 1.000	in %	Verdeling Implementatieadvies
1. Vergrijzing staf/onvoldoende doorstroming jong talent	1.423	11	28
2. Sterk gestegen onderwijslast en druk op onderzoektijd	5.383	42	48
3. Zwak afstudeerrendement, vooral in de BA-fase	3.492	28	8
4. Versnipperd onderwijsaanbod, vooral in de MA	1.066	8	4
5. Nadelige kleinschaligheid	1.221	10	7
6. Onderbenutting maatschappelijke uitstraling	145	1	5
Totaal	12.730	100	100

Uit de tabel kan worden afgelezen dat de faculteiten het voornemen hebben een substantieel groter deel van de toekomstige middelen DGW te besteden voor onderwijs. Het percentage in relatie tot het zwakke afstudeerrendement, vooral in de BA-fase, neemt t.o.v. het Implementatieadvies toe van 8 naar 28%. Ook de eveneens

uitsluitend op onderwijs gerichte maatregelen ter beperking van het versnipperd onderwijsaanbod, vooral in de MA, en het tegengaan van nadelige kleinschaligheid gaan in vergelijking met het Implementatieadvies omhoog van resp. 4 en 7 naar 8 en 10%. Deze ontwikkeling gaat met name ten koste van het bestedingsdoel vergrijzing staf/onvoldoende doorstroming jong talent. Zoals in hoofdstuk 4 is toegelicht, is er in de afgelopen jaren verjonging van de staven gerealiseerd, zodat het begrijpelijk is dat faculteiten daar (voorlopig) minder op inzetten.

6.4. Totaalbeeld voorgestelde toewijzingen vanaf 2016

Resumerend stelt het Regieorgaan met ingang van 2016 de volgende toewijzingen Duurzame Geesteswetenschappen voor (afgerond op k€ 1):

Instellingsoverstijgende maatregelen

• Promoveren in de geesteswetenschappen	k€ 1.600
• Dudoc-Alfa	k€ 700
• Meesterschap in de vakdidactiek	k€ 360
• Masterlanguage	k€ 350
• Landelijke onderzoekscholen	k€ 186
• Persoonlijke budgetten researchmasterstudenten	k€ 200
• Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen	<u>k€ 74</u>
Totaal instellingsoverstijgende maatregelen	k€ 3.470

Toewijzingen aan faculteiten

Totaal	<u>k€ 12.730</u>
---------------	-------------------------

In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de door het Regieorgaan bepleite wijze van verstrekking van deze middelen.

7. TOEKOMSTIGE BORGING MIDDELEN DUURZAME GEESTESWETENSCHAPPEN

In de toelichting bij het Instellingsbesluit Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen van 2 juli 2009 is door de toenmalige Minister van OCW vastgelegd dat op basis van het eindrapport van de commissie een besluit zal worden genomen over structurele indaling van de middelen in de eerste geldstroom. In de toelichting bij de wijziging van dit besluit per 28 november 2013 is dit door de huidige Minister herhaald.

Het Regieorgaan heeft zich gebogen over de vraag hoe een dergelijke indaling het best vorm kan worden gegeven. Uitgangspunt is daarbij zoveel mogelijk waarborgen te scheppen dat de desbetreffende gelden daadwerkelijk aan de geesteswetenschappen ten goede blijven komen. Het is daarvoor naar het oordeel van het Regieorgaan niet nodig het bestaande regime van monitoring en jaarlijkse rapportering door dit gremium onverkort te continueren. Onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen de middelen die aan de faculteiten worden toegewezen en de middelen ten behoeve van landelijke programma's.

Het Regieorgaan bepleit **geoomerkte** toekenning aan de instellingen van de rijksbijdragen i.v.m. de facultaire toewijzingen zoals voorgesteld in par. 6.3. Overweging hierbij is dat daardoor wordt voorkomen dat via het interne allocatiesysteem binnen een instelling een deel van de desbetreffende gelden 'weglekt' en aan andere doeleinden wordt besteed. (Verschillende faculteiten hebben het Regieorgaan op dit gevaar gewezen). De verantwoording over de inzet van de rijksbijdrage DGW kan hierbij door de instelling plaatsvinden op de reguliere manier via de jaarrekening en het jaarverslag conform de Richtlijn Jaarverslaglegging Onderwijs. Het is zeker niet de bedoeling van het Regieorgaan de faculteiten bij de toekomstige aanwending van de DGW-gelden permanent te binden aan de bestedingsdoelen die deze nu voor de komende jaren hebben aangegeven. Waar opportuun moet niet alleen tussen de bestedingsdoelen kunnen worden geschoven, maar is ook aanwending van de gelden voor vernieuwingen een goede zaak om het elan en de dynamiek, en daarmee de duurzaamheid binnen de geesteswetenschappen te versterken. Gezien de praktijk in de afgelopen jaren verdienen instellingen en faculteiten op dit punt vertrouwen.

Voor de instellingsoverschrijdende programma's geldt dat deze nog in uitvoering zijn. Zo loopt het programma Dudoc-Alfa door tot september 2018, is het programma Masterlanguage nog niet uitgekristalliseerd, het project Kwaliteitsindicatoren nog niet afgerond, en is nog nader overleg met NWO en het DLG gewenst wat betreft het programma 'Promoveren in de geesteswetenschappen'. Het Regieorgaan is ingesteld tot ultimo 2016 en kan het beheer, de monitoring en rapportering ten aanzien van deze programma's in dat jaar nog verzorgen. Daarna zou deze rol het beste kunnen worden overgenomen door een compact 'Programmabureau Duurzame Geesteswetenschappen'. Dit bureau zou kunnen bestaan uit een beleidsmedewerker en een ervaren deskundige annex bestuurder op het terrein van de geesteswetenschappen. (Beide slechts in bescheiden deeltijd.) De huidige secretaris en voorzitter van het Regieorgaan zijn bereid deze functies desgewenst te vervullen. Dit programmabureau zou moeten worden ingesteld tot ultimo 2018, zijnde de afsluitingsdatum van het laatste tijdelijke project. Het budget van het programmabureau à k€ 74 alsmede een eventueel resterend saldo zouden per die datum kunnen worden toegevoegd aan de gelden ten behoeve van Dudoc-Alfa en/of Masterlanguage. Het programmabureau zal hiertoe in november 2018 een voorstel doen.

8. ACTIEPLAN 'MEER GOEDOPGELEIDE LERAREN IN DE SCHOOLTALEN'

Bij brief van 10 juni 2014 heeft de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering het actieplan 'Meer goed-opgeleide leraren in de schooltalen' geaccordeerd en daarvoor conform dit plan een bedrag van € 770.487 voor 2014 en van € 1.393.689 voor 2015 toegezegd. Een besluit over de toekenning van de resterende middelen voor 2016 (€ 1.835.824) aan specifieke instellingen zal, gehoord het Regieorgaan, in 2015 worden genomen.

Een overzicht van de projecten in het kader van dit actieplan en van de bijbehorende toewijzingen en lasten 2014 is opgenomen in bijlage 3. Tegenover de budgetten 2014 van in totaal € 771.510 (€ 770.487 plus € 1.023 indexatie 2014) zijn lasten 2014 gerealiseerd voor in totaal € 220.013. Dit impliceert een saldo van € 551.497. Belangrijkste verklaring voor het achterblijven van de lasten in 2014 vormt de betrekkelijk late datum waarop het actieplan is geaccordeerd. Pas medio juni 2014 kon groen licht worden gegeven ter uitvoering van de projecten. De werving resp. inschakeling van personen die voor de coördinatie en/of uitvoering van de projecten zouden moeten zorgen, kon toen pas worden gestart.

Gezien de ontvangen voortgangsrapportages gaat het Regieorgaan ervan uit dat de in 2014 ontstane achterstand en onderbesteding bij vrijwel alle projecten in de komende jaren zullen worden ingelopen. Voor twee projecten is dit minder duidelijk. Dit betreft in de eerste plaats het project 'Van tweedegraads HBO naar eerstegraads academisch' (UL, UU, RUG en OU). Het vooronderzoek van dit project zou volgens plan in december 2014 worden afgerond. Inmiddels heeft het Regieorgaan, desgevraagd, een tussenrapportage van dit project ontvangen. Daaruit blijkt dat de complexiteit van dit project nog groter is dan aanvankelijk verwacht. Het Regieorgaan zal met de projectleiding bezien welke consequenties hieraan waren te verbinden voor de doelstellingen en breedte van dit project. In de tweede plaats is er onduidelijkheid ten aanzien van het project 'Extra educatie: selectietraject leraar/trainer' van de RU. Het overleg van het Regieorgaan met de RU over de focus van dit project en de daaraan te verbinden consequenties loopt nog.

Om het effect van het actieplan na afloop daarvan enigszins te kunnen vaststellen wordt de beginsituatie van de educatieve minor en van de lerarenopleiding van de schooltalen in kaart gebracht (nulmeting). Wat betreft de lerarenopleidingen op masterniveau kan hiertoe gebruik worden gemaakt van bij de VSNU beschikbare gegevens m.b.t. aantallen instromers, aantallen ingeschrevenen en aantallen diploma's, waarbij de stand per 1-10-2013 resp. het studiejaar 2013-2014 als nulmeting geldt. (Voor de educatieve masteropleiding Talen-onderwijs & Communicatie van de UU en voor de educatieve master Geesteswetenschappen van de UL beschikt de VSNU niet over deze cijfers zodat die bij de betrokken faculteiten worden opgevraagd). Bij de nulmeting wordt voor de educatieve minor volstaan met een opgave van de instroom in deze minor en de aantallen afgeronde educatieve minoren gespecificeerd naar de schooltalen beginnend met het studiejaar 2013-2014. De nulmeting zal separaat aan het Ministerie van OCW worden aangeboden.

In het actieplan is het voornemen vastgelegd jaarlijks een landelijke bijeenkomst te organiseren waar voor de deelnemende instellingen aan het actieplan gelegenheid wordt geboden voor disseminatie en uitwisseling van best practices. De eerste van deze bijeenkomsten zal volgens plan in november 2015 plaatsvinden.

BIJLAGE 1: AANGEPAST INSTELLINGSBESLUIT

In de Staatscourant van 10 december 2013 (Nr. 34334) is de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en wetenschap van 28 november 2013, nr. DL/483032, houdende wijziging van het Instellingsbesluit Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen gepubliceerd. Het aldus aangepaste instellingsbesluit luidt als volgt.

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. *minister*: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
- b. *commissie*: commissie als bedoeld in artikel 2.

Artikel 2 Instelling en taak

1. Er is een Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen.
2. De commissie heeft tot taak:
 - a. de minister te adviseren over de besteding van een bedrag van ten hoogste € 2 miljoen in 2009 ten behoeve van de uitvoering van het Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen zoals opgesteld door de gelijknamige commissie (Stcrt 2007, 204),
 - b. Ter uitvoering van het plan, genoemd in onderdeel a, de minister te adviseren over de besteding van een bedrag van respectievelijk:
 - 1° ten hoogste € 10 miljoen in 2010;
 - 2° structureel ten hoogste € 15 miljoen per jaar in de periode van 2011 tot en met 2015; en
 - 3° € 1,4 miljoen in 2014, € 1,3 miljoen in 2015 en € 1,3 miljoen in 2016, specifiek ten behoeve van een plan van aanpak gericht op de vermindering van het tekort aan leraren in de schoolvakken Nederlands, Engels, Frans, Duits en Klassieke Talen.
 - c. de minister te adviseren over jaarlijkse monitoring en een eindevaluatie, van de door de minister op basis van de adviezen bedoeld onder a en b, gefinancierde activiteiten
 - d. het, na de instemming van de minister met het advies, bedoeld onder c, uitvoering geven aan de monitoring en eindevaluatie van de gefinancierde activiteiten.
3. Ter uitvoering van de taak, bedoeld in het tweede lid, onder a en b, beoordeelt de commissie voorstellen van de faculteiten geesteswetenschappen van de universiteiten als genoemd in de bijlage van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek op basis van de daartoe door de Commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen in haar rapport geformuleerde criteria.
4. In de bedragen die zijn genoemd in het tweede lid van dit artikel, onder b is een oploep van de middelen verwerkt van € 5 miljoen in 2010 en van € 10 miljoen vanaf 2011. Deze oplopen zijn indicatief op de aanvullende post bij het Rijk gereserveerd. Jaarlijks wordt bij Voorjaarsnota besloten over het per tranche beschikbaar stellen van deze oploep. De commissie zal hiervan door de minister zo spoedig mogelijk op de hoogte worden gesteld.
5. De eindevaluatie, bedoeld in het tweede lid onder d, vindt niet later plaats dan in 2015; voor wat betreft de activiteiten gefinancierd met de middelen, bedoeld in artikel 2, lid 2, onder b, 1^e en 2^e, en niet later dan in 2016 voor wat betreft het plan van aanpak gefinancierd met de middelen bedoeld in artikel 2, lid 2, onder b, 3^e.

Artikel 3 Instellingsduur

De commissie wordt ingesteld met ingang van 1 april 2009 en wordt opgeheven per 31 december 2016.

Artikel 4 Informatieplicht

De commissie verstrekt aan de minister desgevraagd de door hem gewenste inlichtingen.

Artikel 5 Leden

1. Tot leden van de commissie worden benoemd:
 - a. prof. dr. F. van Oostrom, tevens voorzitter,
 - b. prof. dr. D.J.F. Bosscher,
 - c. prof. dr. H. De Dijn,
 - d. dr. B. Al en
 - e. mw. prof. dr. W. Otten en
 - f. drs. L.W. van Ruijven.
2. De commissie wordt bijgestaan door een secretaris. De secretaris is geen lid van de commissie.
3. De benoeming geschiedt voor de instellingsduur van de commissie.
4. Bij tussentijds vertrek van een lid kan de minister een ander lid benoemen.

Artikel 6 Werkwijze

1. De commissie stelt haar eigen werkwijze vast.
2. De commissie kan zich door andere personen doen bijstaan voor zover dat voor de vervulling van haar taak nodig is, waaronder, op persoonlijke titel, ambtelijke deskundigen.

Artikel 7 Tussenrapportages en eindrapport

1. De commissie brengt vóór 1 oktober 2009 een rapport uit met daarbij de adviezen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder a.
2. De commissie brengt vóór 1 september 2010 een rapport uit met daarbij de adviezen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder b, 1° en 2°, en c.
3. De commissie brengt voor 1 februari 2014 een rapport uit met daarbij de adviezen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder b, 3°.
4. De commissie brengt met ingang van 2011 tot en met 2016 jaarlijks voor 1 juli een tussenrapportage uit waarin de commissie verslag doet van de uitkomsten van de monitoring, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder d.
5. De commissie brengt uiterlijk 1 september 2015 haar eindrapport uit met daarin de uitkomsten en aanbevelingen naar aanleiding van de jaarlijkse monitoring en de eindevaluatie, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onder d, over de activiteiten gefinancierd met de middelen bedoeld in artikel 2, lid 2 onder b, 1° en 2°, en over het plan van aanpak, gefinancierd met de middelen, bedoeld in artikel 2, lid 2, onder b, 3°, uiterlijk 1 september 2016.

Artikel 8 Vergoeding van de commissie

1. De voorzitter en de andere leden van de commissie ontvangen in 2009 en 2010 een vaste vergoeding per jaar. De toepasselijke salarisschaal voor de voorzitter en de andere leden is het maximum van schaal 18 van bijlage B van het bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984. De arbeidsduurfactor voor de voorzitter is in 2009 5/36 (met een maximum van € 10.000,-) en in 2010 3/36 (met een maximum van € 8.000,-).
De arbeidsduurfactor is voor de andere leden in 2009 3/36 en in 2010 2,5/36 (beide jaren maximaal € 5.000,-).
2. De voorzitter en de andere leden van de commissie ontvangen in de periode 1 januari 2011 tot en met

31 december 2016 een vergoeding per vergadering. De vergoeding per vergadering bedraagt 3% van het maximum van schaal 18 van bijlage B van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984. De vergoeding van de voorzitter van de commissie bedraagt per vergadering 130% van de hoogte van de vergoeding per vergadering die aan de andere leden van de commissie is toegekend.

3. De voorzitter en de andere leden van de commissie ontvangen een vergoeding van reis- en verblijfkosten op voet van het reisbesluit binnenland en het Reisbesluit buitenland. Deze vergoeding wordt door de secretaris van de commissie afgehandeld.
4. Twee of meer vergaderingen op dezelfde dag worden als één vergadering aangemerkt.
5. De vergoeding van de commissie zal in mindering worden gebracht op de middelen genoemd in artikel 2, tweede lid.

Artikel 9 Kosten van de commissie

1. De kosten van de commissie komen, voor zover goedgekeurd, voor rekening van de minister.
Onder kosten worden in ieder geval verstaan:
 - a. de kosten voor vergaderingen en voor secretariële ondersteuning,
 - b. de kosten voor het inschakelen van externe deskundigheid en het laten verrichten van onderzoek, en
 - c. de kosten voor publicatie van rapportages.
2. De commissie biedt zo spoedig mogelijk na haar instelling een begroting en een planning voor de periode van de instellingsduur aan de minister aan. Bij het uitvoering geven aan activiteiten waarvan de begroting door de minister is goedgekeurd, handelt de commissie volgens de geldende (aanbestedings-)regels.
3. De kosten van de commissie zullen in mindering worden gebracht op de middelen genoemd in artikel 2, tweede lid.

Artikel 10 Verantwoording

1. De commissie legt jaarlijks voor 1 juli rekening en verantwoording af over de gemaakte kosten in het voorafgaande jaar. Vanaf 2011 kan dit indien gewenst tegelijk met de tussenrapportage bedoeld in artikel 7, vierde lid.
2. De commissie biedt de minister tegelijkertijd met haar eindrapportage, bedoeld in artikel 7, vijfde lid, een eindverslag aan waarin verslag wordt gedaan over de activiteiten gedurende de periode dat de commissie werkzaam is geweest. Dit eindverslag kan deel uitmaken van het eindrapport. Bij het eindverslag legt de commissie rekening en verantwoording af over de gemaakte kosten in 2016.

Artikel 11 Openbaarmaking

Rapporten, notities, verslagen en andere producten welke door of namens de commissie worden vervaardigd, worden niet door de commissie openbaar gemaakt, maar uitsluitend aan de minister uitgebracht, met uitzondering van correspondentie ter verkrijging van de voorstellen als bedoeld in artikel 2, derde lid.

Artikel 12 Intellectuele eigendom

De leden van de commissie werken mee aan het tot stand komen van een overeenkomst indien dit naar het oordeel van de minister noodzakelijk is om te komen tot kosteloos overdragen aan de minister van rechten met betrekking tot de intellectuele eigendom.

Artikel 13 Archiefbescheiden

De commissie draagt zo spoedig mogelijk na beëindiging van haar werkzaamheden of, zo de omstandigheden daartoe aanleiding geven, zoveel eerder, de bescheiden betreffende die werkzaamheden aan het archief van de directie Concernondersteuning van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het Wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 april 2009.
2. Dit besluit vervalt met ingang van 31 december 2016.

Artikel 15 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Instellingsbesluit Commissie Regieorgaan geesteswetenschappen.

NB. Zoals gemeld in de Tussenrapportage 2009 en 2010 is prof. dr. H. de Dijn ultimo 2010 om gezondheidsredenen als lid teruggetreden.

BIJLAGE 2

Specificatie toewijzingen en facultaire lasten DGW tranche 2014 en Cumulatieve saldi ultimo 2014
(bedragen x € 1.000; afgerond op één decimaal achter de komma)

1. TOEWIJZINGEN 2014

Faculteit	Basisbudget incl. loonbijstellingen	Oz-scholen	Budget ReMa-studenten	Totaal
1. UvA	2.240,0	57,1	-	2.297,1
2. UU	2.867,8	46,7	-	2.914,5
3. RUG	2.152,9	15,5	-	2.168,4
4. UL	1.861,6	36,3	0,8	1.898,7
5. RU	1.645,2	15,5	-	1.660,7
6. VUA	746,7		2,7	749,4
7. EUR	292,3		-	292,3
8. UvT	411,3		-	411,3
9. UM	389,7		-	389,7
10. OU	378,5			378,5
Totaal	12.986,0	171,1	3,5	13.160,6

2. LASTEN 2014

Faculteit	Basislasten	Oz-scholen	Budget ReMa-studenten	Totaal
1. UvA	2.474,0	55,4	-	2.529,4
2. UU	2.867,8	46,7	5,0	2.919,5
3. RUG	2.173,8	15,7	10,0	2.199,5
4. UL	2.741,2	35,0	-	2.776,2
5. RU	2.357,3	15,2	5,2	2.377,7
6. VUA	723,0		-	723,0
7. EUR	309,6		3,4	313,0
8. UvT	411,3		0,3	411,6
9. UM	417,4		9,8	427,2
10. OU	253,1			253,1
Totaal	14.728,5	168,0	33,7	14.930,2

3. JAARSALDI 2014 (excl. cumulatieve saldi ultimo 2013)

Faculteit	Basissaldo 2012	Oz-scholen	Budget ReMa-studenten	Totaal
1. UvA	- 234,0	1,7	-	- 232,3
2. UU	0,0	0,0	- 5,0	- 5,0
3. RUG	- 20,9	- 0,2	- 10,0	- 31,1
4. UL	- 879,6	1,3	0,8	- 877,5
5. RU	- 712,1	0,3	- 5,2	- 717,0
6. VUA	23,7		2,7	26,4
7. EUR	- 17,3		- 3,4	- 20,7
8. UvT	0		- 0,3	- 0,3
9. UM	- 27,7		- 9,8	- 37,5
10. OU	125,4			125,4
Totaal	- 1.742,5	3,1	- 30,2	- 1.769,6

4. CUMULATIEVE SALDI ULTIMO 2013

Faculteit	Basissaldo 2013	Oz- scholen	Budget ReMa- studenten	Totaal
1. UvA	443,7	12,2	13,8	469,7
2. UU	- 0,9	0,0	5,0	4,1
3. RUG	20,9	0,2	10,0	31,1
4. UL	883,9	1,2	- 0,8	884,3
5. RU	876,0	0,0	5,2	881,2
6. VUA	- 1,5		- 2,7	- 4,2
7. EUR	230,2		3,4	233,6
8. UvT	0		0,3	0,3
9. UM	27,7		9,8	37,5
10. OU	94,5			94,5
afronding			- 0,1	- 0,1
Totaal	2.574,5	13,6	43,9	2.632,0

5. CUMULATIEVE SALDI ULTIMO 2014 (= 3 + 4)

Faculteit	Basissaldo	Oz- scholen	Budget ReMa- studenten	Totaal
1. UvA	209,7	13,9	13,8	237,4
2. UU	- 0,9	0,0	0,0	- 0,9
3. RUG	0,0	0,0	0,0	0,0
4. UL	4,3	2,5	0,0	6,8
5. RU	163,9	0,3	0,0	164,2
6. VUA	22,2		0,0	22,2
7. EUR	212,9		0,0	212,9
8. UvT	0,0		0,0	0,0
9. UM	0,0		0,0	0,0
10. OU	219,9			219,9
afronding			- 0,1	- 0,1
Totaal	832,0	16,7	13,7	862,4

BIJLAGE 3

Specificatie toewijzingen en lasten 2014 Actieplan "Meer goedopgeleide leraren in de schooltalen" (bedragen x € 1)

Instelling/project	Budget 2014 cf. Actieplan	Indexering 2014	Totaal budget 2014	Lasten 2014	Saldo 2014
1. UvA					
1.a. Facultair coördinator lerarenopleiding	11.000		11.000	2.176	8.824
1.b. Herinvoering didactische oriëntatie	2.000		2.000		2.000
1.c. Herprogrammering educatieve minor	91.250	145	91.395	76.773	14.622
1.d. Dag van het leraarschap	5.000		5.000	2.723	2.277
Totaal UvA	109.250	145	109.395	81.672	27.723
2. UU					
2.a. Marktonderzoek; cursussen taal en educ.	44.500	92	44.592	4.965	39.627
2.b. Route voor studenten met brede BA	8.000		8.000	2.515	5.485
2.c. Duitse leraren Duits	4.500		4.500	2.749	1.751
2.d. Blended learning (i.s.m. OU)	12.500		12.500	2.450	10.050
Totaal UU	69.500	92	69.592	12.679	56.913
3. RUG	n.v.t.				
4. UL (t.b.v. DLG)					
4.a. Meerdere wegen naar leraarschap Duits	94.000	125	94.125	12.267³	81.858
5. RU					
5.a. Facultair coördinator leraarschap	22.917	30	22.947	7.107	15.840
5.b. Wervingscampagne	16.335	22	16.357		16.357
5.c. Ambassadeurs: Teachers in residence	31.666	42	31.708	4.342	27.366
5.d. Ambassadeurs: Promovendi voor de klas	39.889	53	39.942		39.942
5.e. Extra educatie: Flipping the classroom	35.000	46	35.046		35.046
5.f. Extra educ.: Selectietraject leraar/trainer	28.333	38	28.371		28.371
5.g. Duitsers doceren Duits	47.964	64	48.028		48.028
Totaal RU	222.104	295	222.399	11.449	210.950
6. VU					
6.a. Taalwijs	27.475	157	27.632	17.690	9.942
6.b. Route voor studenten met brede BA	27.673		27.673	10.174	17.499
6.c. Blended learning Scholae	30.990		30.990	27.769	3.221
6.d. Tweejarige master met 'Blended learning'	32.306		32.306	15.349	16.957
Totaal VU	118.444	157	118.601	70.982	47.619
7. EUR	n.v.t.				
8. UvT					
8.a. Masterclass en symposium	14.816		14.816	6.497	8.319
8.b. Drie landelijke modules	15.373	40	15.413	10.067	5.346
Totaal UvT	30.189	40	30.229	16.564	13.665
9. UM	n.v.t.				
10. OU					
10.a. Opschalen 2 ^e graads hbo naar 1 ^e graads academisch (OU-UU-UL-RUG)	127.000	169	127.169	14.400⁴	112.769
Totaal generaal	770.487	1.023	771.510	220.013	551.497

³ UL € 9.850 plus UU € 2.417 = € 12.267

⁴ Afgerond op € 100